

GAUDEO

W. D. P. B.

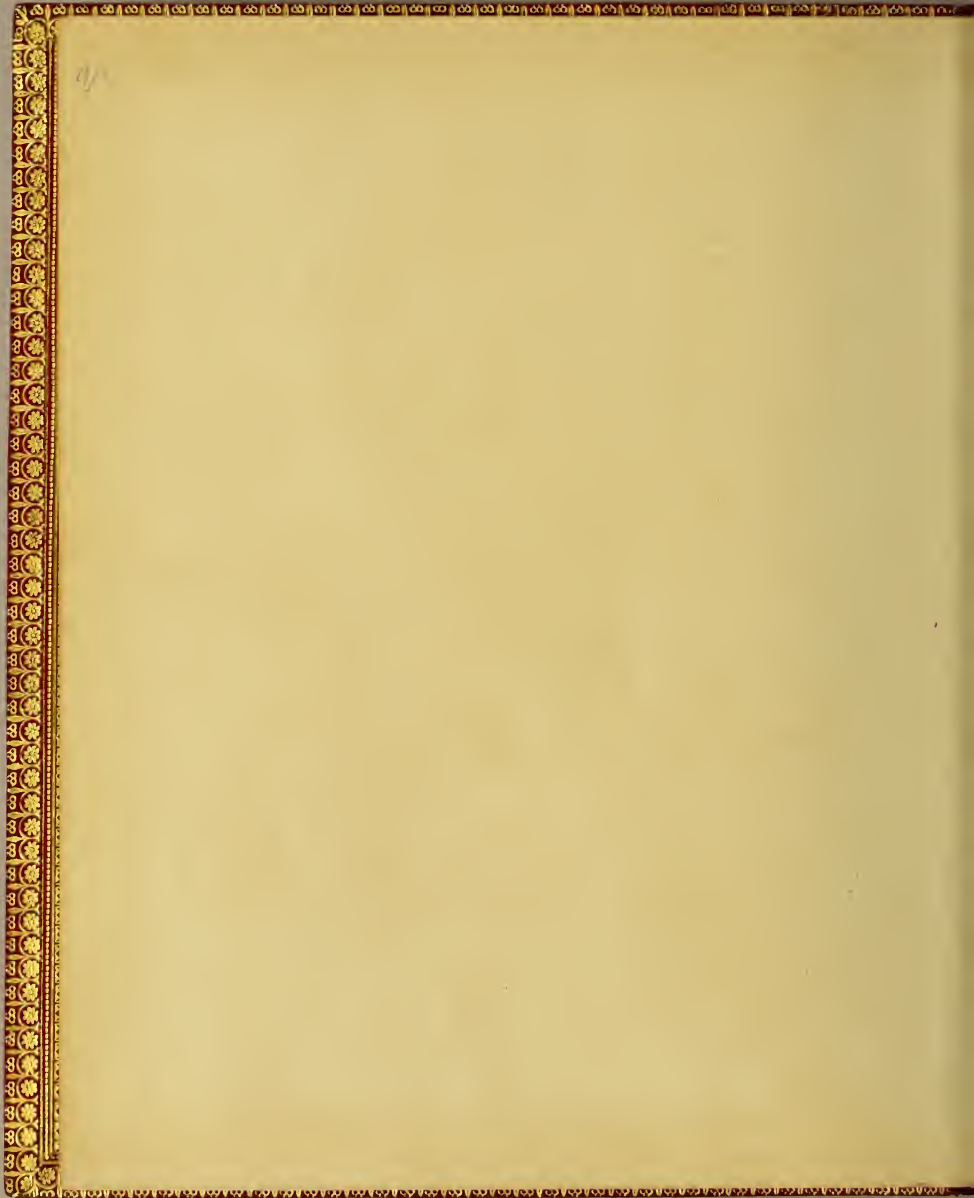
T7d

Y32

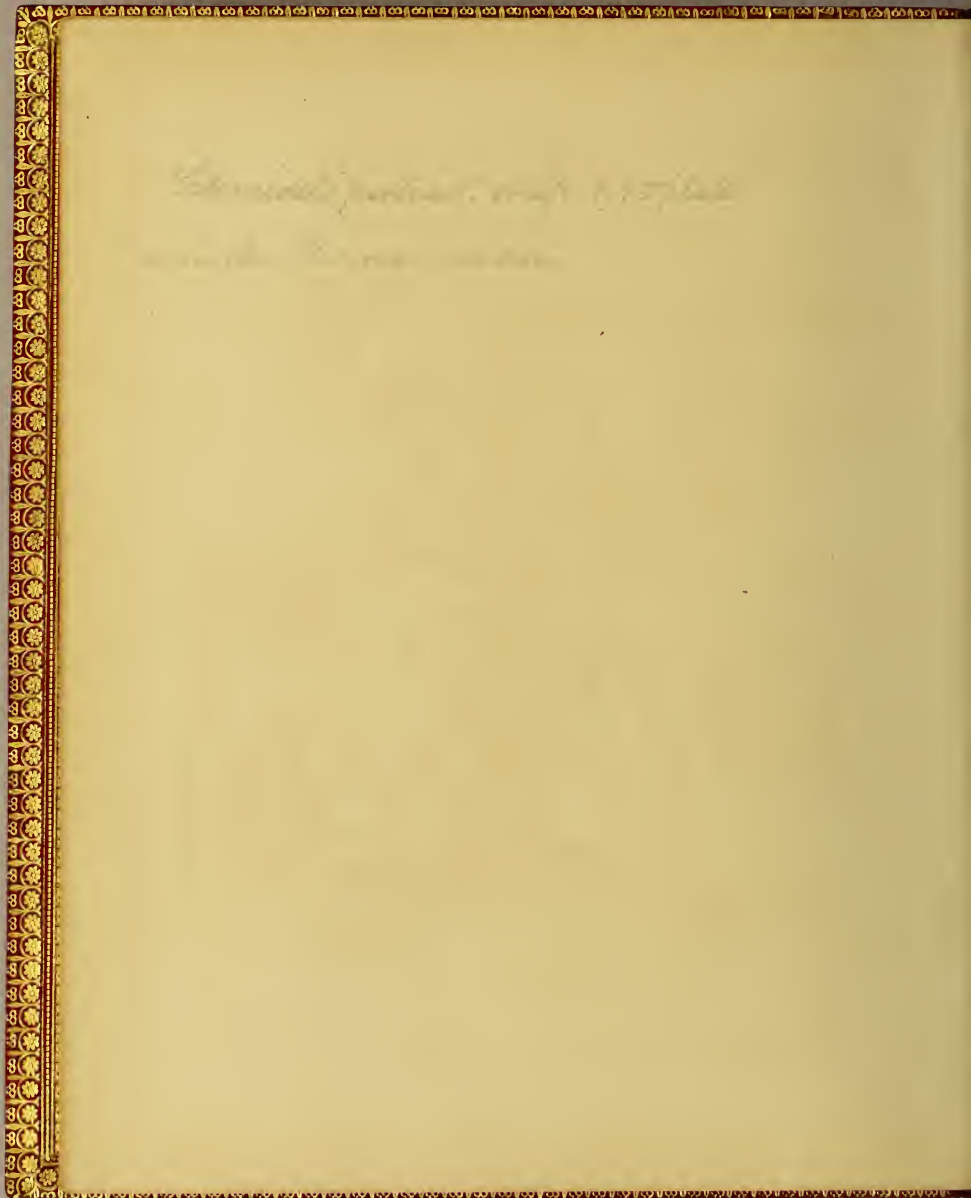

John Carter Brown.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीकृष्णार्जुनसंवादे ॥ अर्जुनस्य वचनम् ॥ १ ॥

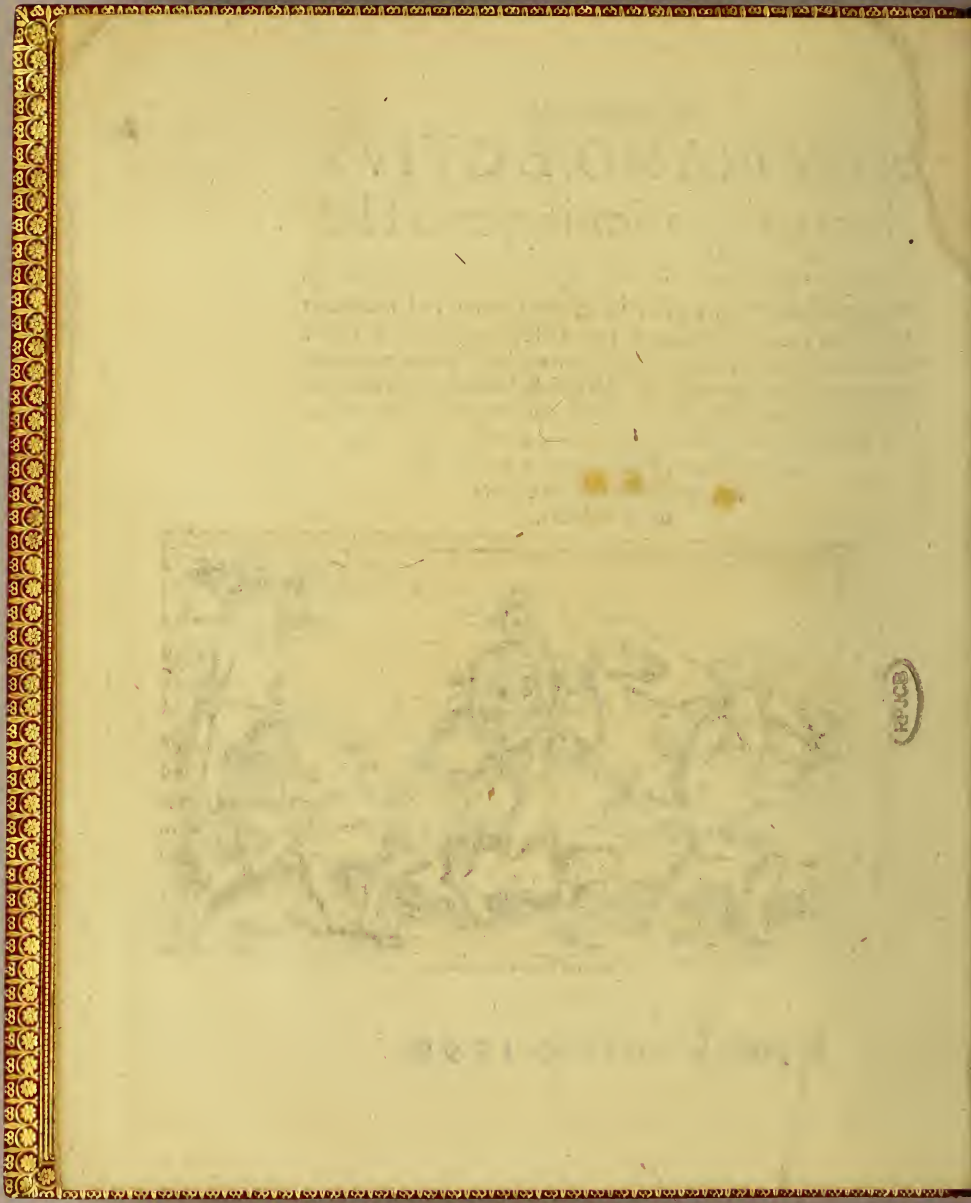
Faint, illegible handwriting, possibly a title or signature.

Verahistoria,
ADMIRANDÆ CVIVS-
dam nauigationis, quam Hul-

dericus Schmidel, Sraubingensis, ab Anno 1534.
usque ad annum 1554. in Americam vel nouum
Mundum, iuxta Brasiliam & Rio della Plata, confecit. Quid
per hosce annos 19. sustinuerit, quam varias & quam mirandas
regiones ac homines viderit. Ab ipso Schmidelio Germanice,
descripta: Nunc vero, emendatis & correctis Urbium, Regio-
num & Fluminum nominibus, Adiecta etiam tabula
Geographica, figuris & alijs notationi-
bus quibusdam in hanc for-
mam reducta.

NORIBERGÆ.
Impensis Levini Hulsij. 1599.

WITNESSES

Blissful

Witnesses to the...
...
...

...

(R-JCB)

...

JOHN CARTER BROWN

REVERENDISSIMO ET ILLU-
strissimo Principi ac Domino, Domino IO-
HANNI PHILIPPO, Episcopo Bambergensi, &c.
Principi ac Domino suo clementissimo.

Narrationes historicae de novis Regionibus & populis, meo
iudicio, non tantum iucundae, sed etiam christianis lectu,
necessariae sunt. Si enim immensa, & miranda Dei opera
eiusq; ineffabilem misericordiam considerabimus, quam in nos
miseros indignosq; Christianos declaravit, quod non tantum
sua noticia nos illustravit, sed etiam Adami culpa exitio destina-

2

tos precioso lytro redemit. Contra vero, quã infinita penè milia hominum sint, qui ut feræ bestię, destituti omni veri Dei, & eius mandatorum cognitione, sine vitæ honestate, Coniugio, disciplina, legibus, in horribili Idolatria, sordibus, turpibus libidini- bus, ebrietate, & carni- um humanarum plusquam barba- rica voracitate educati vixerint, & adhuc vivant: Quis christia- nus non per se æstimare poterit, quantas & quã multiplices ha- beamus causas, toto vitæ nostræ tempore, Deo pro his benefi- cij gratias agendi.

Hæ & aliæ quædam causæ, Reverendis. & clementis; Prin- cept, me sæpius incitarunt, ut peregrinarum nationum histo- rias, studiosius investigarem, & nonnullo etiam meo labore in lucem ederem: Quemadmodum etiam huius mirandæ & me- morabilis historiæ Hulderici Schmidely Straubingensis scri- ptum exemplar ad manus meas pervenit, quam & dignam iu- dicavi, licet antea quoque editam, ut iterum forma meliore, & ordine concinniore publicè promulgaretur. Cumq; de Patro- no, cui ea dicaretur, cogitarem, Volui eam tuæ Reverendæ & Clementis; celsitudini, ad cuius obsequia me multis modis de- vincum esse agnosco, postquam & ante mea opera in quibus- dam professionis meæ partibus uti dignata est, humili cum sub- iecti- one tamquam propriam inscribere & dedicare: submissè & certa cum fiducia sperans, Vestram Reverendis; clement: si non laborem hunc meum, at certe ipsius Autoris, historicam relationem, clementer approbaturam, V. R. & Clemen; celsi- tudini humilima cum subiectione se commendat.

V. C.

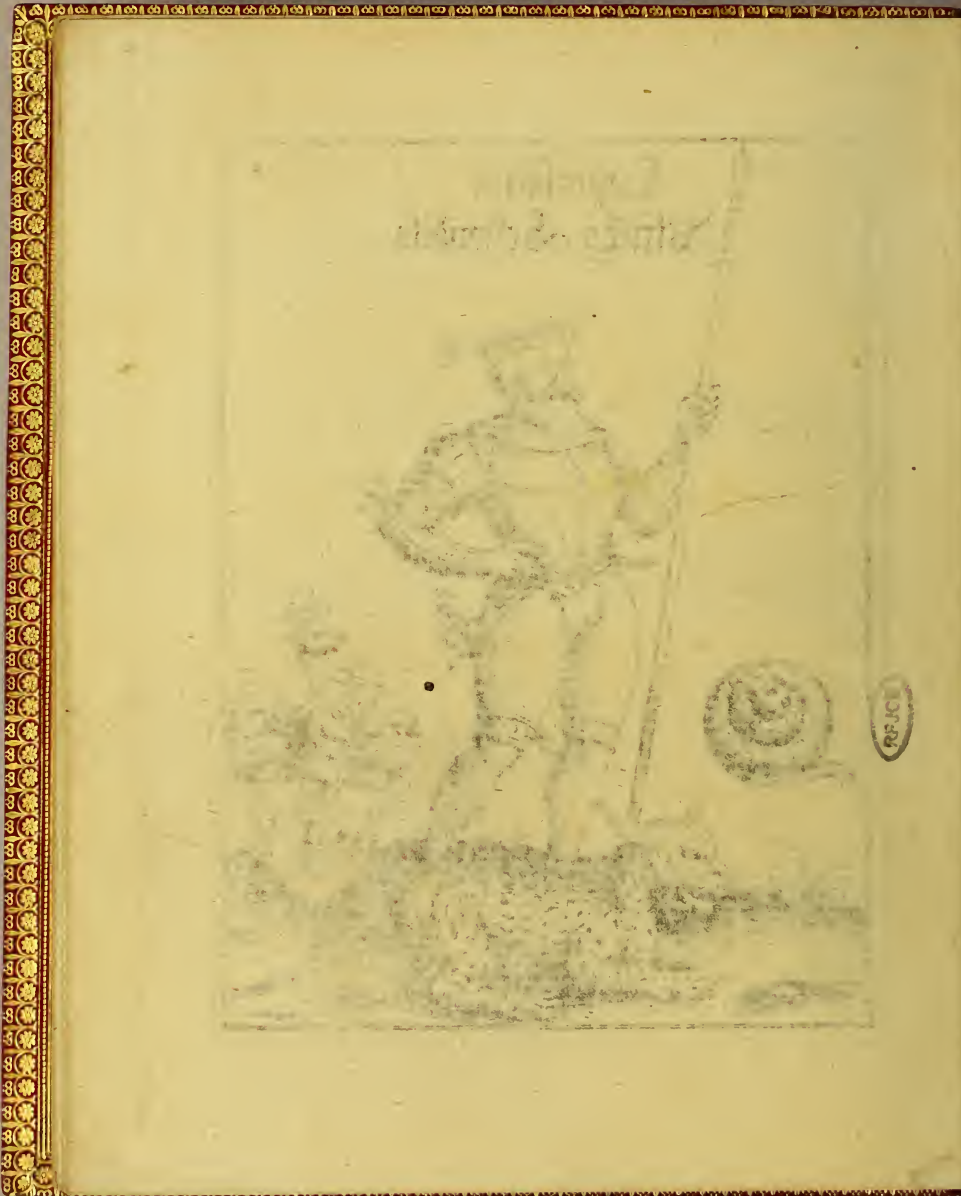
Additis:

Levinus Hullsius,

Contrafactur
Strichs Schmiedels.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or a name, written in a cursive script.

RF 100

3

LE VINI HVLSII necessaria admonitio
ad Benevolum Lectorem.

*H*is Navigatio Hulderici Schmidely ante quoque lingua germanica, Francofurti typis edita fuit, tamē exemplar scriptum, quod non ita pridem nativus sum, quod & pro ipso Originali habeo: cum in ipso Schmidely imago, & alia quadam figura delincata & expressa sint: non solum magna cum voluptate & admiratione legi, & cum impresso exemplari diligenter contuli, sed etiam omnia loca, quorum nominatim mentionem fecit, in multis Geographicis tabulis studiosè inquisivi, & partim in hoc, partim in alijs autoribus reperi: Multa autem loca in hac historia citantur, quorum à nullo Geographo ullo in loco mentio fit, nec à quoquam observata sunt: Idq; ut quidem ego opinor, hac de causa, quod hac admiranda Navigatio, quantum ego scio, tantum lingua Germanica, ut dictum, atq; negligenter, & incorrectè, in lucem edita est, ita ut difficulter aliquis ex ea manuductionem habere possit, ea loca in Geographicis tabulis inquirendi: Nam exempli causa, pro Teneriffa, Gomeva & Palma, quae tres sunt ex Insulis Canarijs; legit illud impressum exemplar, Demerieffe, Rumero & Palman, pro S. Tiago, quae una est ex Insulis viridibus, habet illud, sancte Augo, pro Mexico, Mechleckheim: Pro Don Pietro di Mendoza supremo Capitaneo Armadae, ponit Petrum Machofsam, & plura similia. Consultum igitur mihi visum fuit, ad avertenda ista errata, hanc descriptionem redigere in hanc formam, cum deprehendam, alioquin hanc historiam cum Hispanica, Italica & Gallica historiographus probe consentire. Nam huius navigationis meminit Thoretus in sua Cosmographia, Franciscus Lopez di Gomara, nella sua historia delle nuove Indie. parte 2. cap. 89. significat, Anno Domini 1534.

4
Dominum Petrum Mendozam, qui huius Huldici summus
Praefectus fuit, duodecim navibus, Praesidio duorum millium
militum munitis, ad hunc locum Rio della Plata appulsi, Item
Anno 1541. Alvarum Nuguez Cabezam diuaca, tanq;
Capitaneum cum 400 militibus, & 46 equis, ab Imperatoris
Maiestate, eò missum esse: quodq; Hispani in ea terra civitatem
(Assumptionem ut ego opinor) duobus millibus Domicilijs,
pene 400 à mari distantem milliaribus, extruxerint, & in
flumine quodam navigijs tam procul ascenderint, ut ad ipsos
argenti montes Potosi. & penitus in Peru, penetraverint.

Praedictus vero Lopez non indicat, quomodo vel quando
ab Assumptione Potosim versus hac peregrinatio suscepta sit:
Quod noster hic Autor, ut Comes & socius huius profectiois,
satis luculenter describit, diligenter etiam undiq; annotat
locorum distantia, & itineribus diurnis, & adiectis flumi-
num, & locorum nominibus. Ex quibus, adiuvantibus me a-
liorum quoq; Autorum Cosmographicis tabulis, ad historie de-
clarationem, hanc praesentem Chartam, in gratiam Amato-
rum huius Professionis, delineare & proponere volui, cum
constat, absq; dubio, tales tabulas Cosmographicas lumen, atq;
oculum historiarum esse. Nomina etiam locorum, oppido-
rum, & fluminum, quorum in hac historia mentio fit, pro
virili correxi ac restitui, totam historiam in certa capita di-
stributam, disposui, additis etiam paucis, necessarijs tamen, de-
clarationibus, una cum Autoris effigie, quã una cum alijs ima-
ginibus, in manu scripto illo exemplari inveni, ad ornandam
hanc eius admirandam historiam: quo honore is mihi omnino
dignus videtur, qui tam periculosum, & memorabile iter con-
fecerit, & tam rara, & auditu penè incredibilia exhausserit.
Alioquin inuenio, hunc fluvium Rio della Plata Anno 1501.
ab Americo Vesputio pro Rege Portugaliae primum inventum,
qui & septem Gemmarum Insulas nomina dedit, & longinquo
Jasio

3
fatis itinere, ratus sese optatum ad Molluceas Insulas transitū
invenisse, irrito tamen penē conatu, flumen illud navigando
ascenderit. Anno 1512, Iohannes Solis, hoc flumen, quod
ipse Argyreum vocat, navigavit, Anno 1516. iterum eò pro-
fectus, ab Indis iuxta Cap. S. Maria, & cum eo 50. Christiani,
interfectus est. Anno 1525, etiam Sebastianus Gabato in
hoc fluvio navigavit, sed nullare, memorabili, atq; multum
commoda expedita in Hispaniam redijt.

Benevolum atq; huius laudatæ Artis Amatorem, aman-
ter rogatum volo, ut tenuem hunc laborem nostrum, atq; huic
operi impensas suo favore approbet, & prosequatur. Vale.

Præfatio Hulderici Schmidelij.

Anno ab incarnatione Domini & Salvatoris
Iesu Christi Millesimo, Quingentesimo, Trice-
simo quarto, Ego Vlricus Schmidel, Straubin-
gensis has nationes & Regiones ex Antuerpia
per Mare, Hispaniam, Indiam, & varias Insulas,
Militiæ causa peragravi non sine singularibus pe-
riculis. Hoc igitur itinere vniverso (quod à dicto
anno 1534. usq; ad annum 1554. quo Dei o-
mnipotentis auxilio in patriam redij, duravit,)
quid mihi & meis commilitionibus, contigerit,
quæ perpessi simus, hic, quàm potui brevissimè
descripsi.

Navi-

RPJCB

NOVA ET EXACTA DELINEATIO AMERICÆ PARTIS AVSTRALIS
 DEL ORO, NICARAGVA, Insula ANTILLAS et PERV. Et sub Tropico
 Noriberge. per Leünium Hulsium.

ALIS. QVE EST: BRASILIA, CARIBANA, GVIANA regnū Nouūm, CASTILIA
 Capricorni, CHILE, RIO DELLA PLATA, PATAGONV̄, & FRETŪ MAGELLANICŪ.

no. 1599.

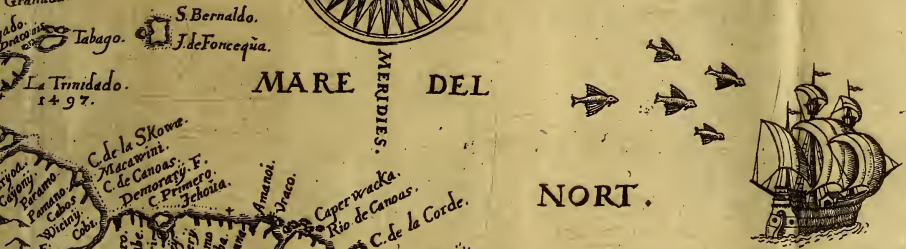
Scala Miliarium.

Germanica.	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Italica.	60	120	180	240	300	360	420			
Hispanica.	17½	35	52½	70	87½	105	122½			

Linea ad Terceram et Angliam.
 Linea ad Inf. Moderam et Hispaniam.
 Linea ad Inf. Viridis.

GRAD. LATITVDINIS SEPTENTRIONALIS.

MARE DEL
 CARIBANA. B. of Canaries.
 C. de la Corda.
 AMTZOLES.
 B. of Hellas.
 B. of S. Luca.
 GRAD. LONGITVDINIS.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

Per mont. Caribadorini.

...LIS. QVE EST: BRASILIA, CARIBANA, GVIANA regnū Nouūm, CASTILIA
 Capricorni, CHILE, RIO DELLA PLATA, PATAGONV̄, & FRETŪ MAGELLANICŪ.
 ...no. 1599.

Scala Miliarium.

Germanica.	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Italica.	60	120	180	240	300	360	420	480	540	600
Hispanica.	17½	35	52½	70	87½	105	122½	140	157½	175

Linea ad Terceam et Angliam.
 Linea ad Inf: Maderam et Hispaniam.
 Linea ad Inf: Viridis.

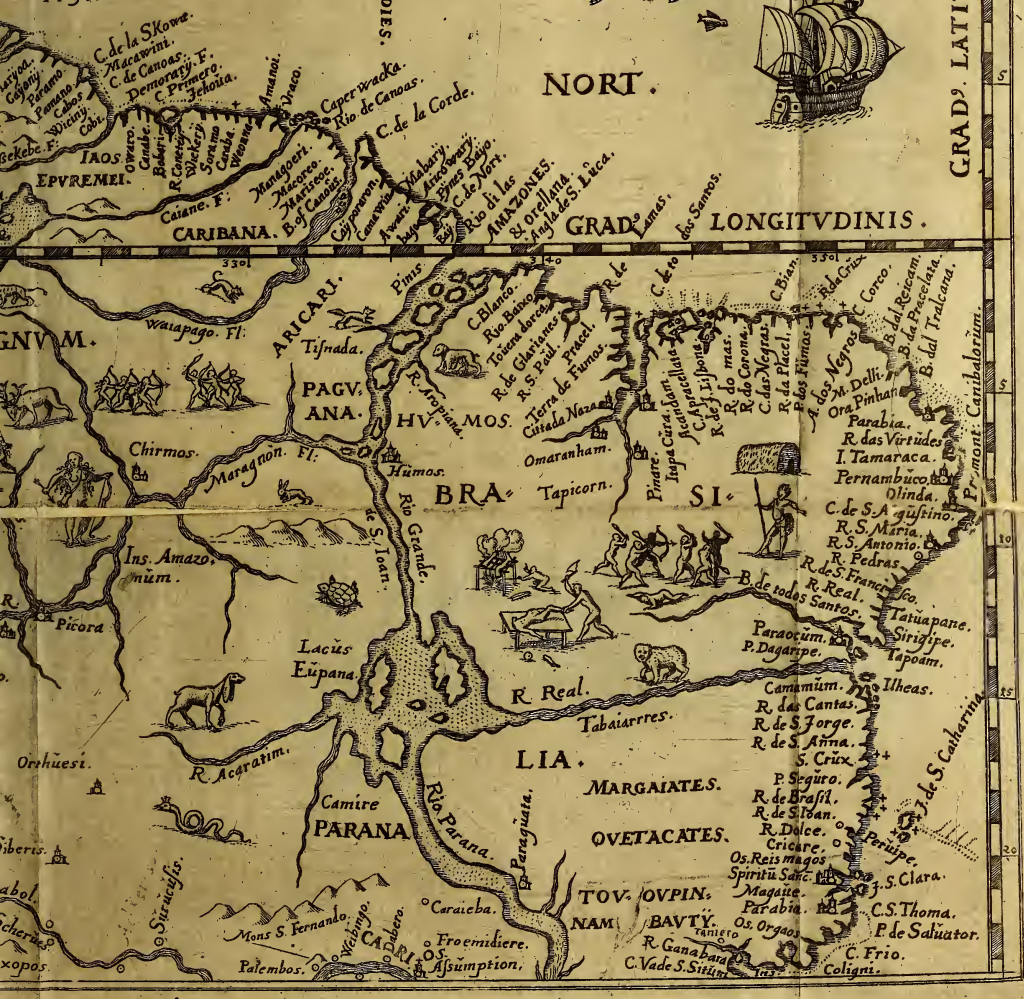
GRAD. LATITVDINIS SEPTENTRIONALIS.

MARE DEL

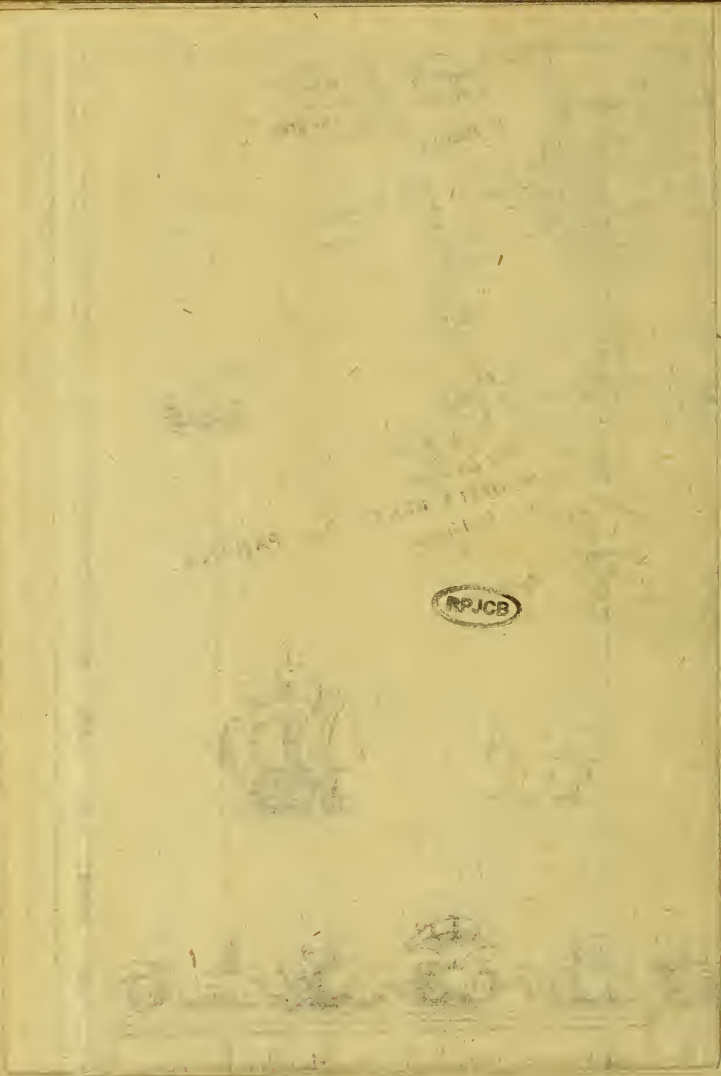
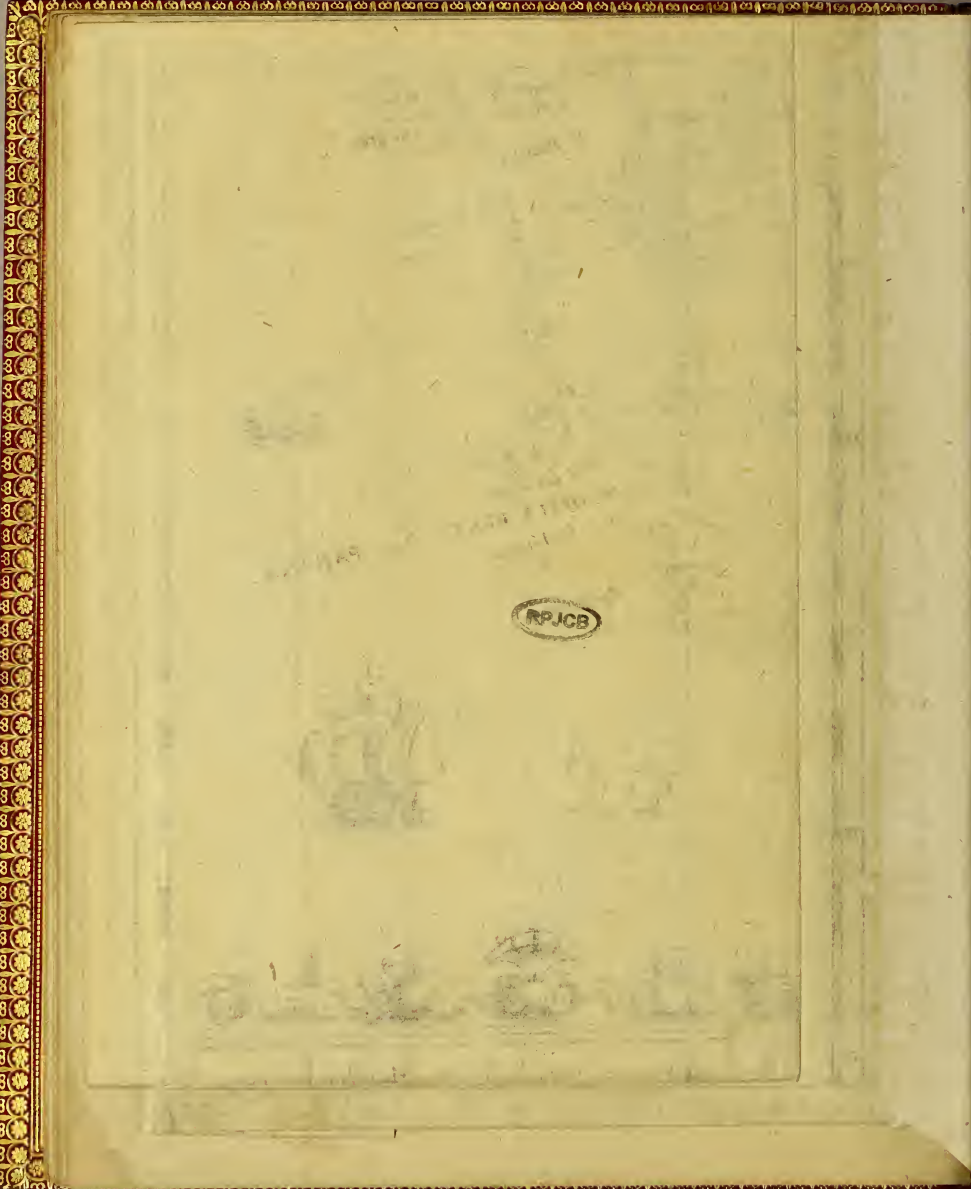
NORT.

GRAD. LONGITVDINIS.

RPJCB

RPJCB

7.
Classis diuisa est, & parent ha Insula Cesarea Maiestat: quas
tantum Hispani, cum suis vxorib. & liberis incolunt, & mul-
tum hic saccari conficitur. Nos tribus Navibus Palmam ad-
uerti quatuor septimanas illic morati, navem iterum victu-
alibus instruximus. Postmodum Capitaneus noster Petrus
Mendoza, qui 8. vel 9. milliarib. à nobis aberat, mandat no-
bis, iter ut arripiamus. Habebamus autem in nostra navi Pe-
tri Mendoza agnatum, Georgium Mendozam: Is filiam cuius-
dam Civis Palmensis amabat. Cum igitur postero die sublati
anchoris iter ingressuri essemus, prædictus D. Georgius Men-
doza ean nocte circa horam duodecimam, comitatus 12. sodali-
bus suis ad terram appulerat. Hi redientes ex Insula Palma
clam adducunt secum prædicti Civis filiã una cum eius ancil-
la, vestib; clinodij; & pecunia, & latenter nostram navem
conscendunt, ita ut nec præfectus navis Henricus Peine, nec
quisquam in navi huius rei conscius esset, præter excubito-
rem, qui hæc (erat enim circa medium noctis) viderat. Manè igitur
cum discessuri essemus, & iam circiter duo vel tria millia-
ria à terra abessemus, tanta vis porcellæ subito cooritur, ut
necessario nobis in portum, unde egressi eramus, redeundum
esset. Ancoris igitur navem figimus. Sed & præfectus navis
Henricus Peine scapha ad litus appellere & in terram egre-
di volebat: iam igitur descensurus videt ad litus stare viros
circiter 30. bombardis & bipennibus armatos, qui eum cape-
re volebãt. Præmonitus igitur à suis nautis ne in terram egre-
deretur, conversa scapha, ad navem redire festinabat, tam-
cuiò verò ad eam reverti non poterat, sed & illi è terra, naviculis
ad hoc preparatis, ipsi imminabant, insequendo: Evasit
tamen in aliam quandam terræ vicinam navim: Cum igitur
vident, eum tam citò capi non posse, dato in oppido Palma si-
gno classico, duas maiores bombardas adduci curant, & qua-
ter in nostram navim, quæ etiam non procul à terra aberat,
B: ejacu:

Periculum
Henrici Peine:

Tumultus
Palma.

6
 Et undes bom- 4. vel 5. urnas capientem, qua recenti aqua repleta erat, in fru-
 bardicas iacu- sta comminuunt. Aliero jactu malum in navi posteriorem,
 lantur in na- conterunt & confringunt. Tertio jactu navim mediam con-
 ves. tingunt. facto ingenti foramine, sed & homine simul interse-
 cto. Quartus jactus aberraverat. Aderat autem & alius, cu-
 jusdam navis, non procul nobis à latere stantis Praefectus, qui
 Mexico, in novam Hispaniam navigare volebat: Istans in
 terra, unà cum 150. viris, cum cognovisset quid causa esset,
 multum conabatur inter civitatis incolas. & nos pacem con-
 ciliare, hac tamē conditione, ut Dominus Georgius Mendoza,
 unà cum filia civis & eius ancilla ipsis in manus traderetur.
 Interea urbis Praefectus, & Iudex, noster etiam Praefectus,
 & etiam dictus aliter Praefectus conscensa nostra navi Domi-
 num Georgium Mendozam, unà cum sua Amasia in captivitatem
 abducere volunt, quib. ille respondet, coniugem esse suam,
 & cum nec illa aliud praeseferret, statim inter se mutuo des-
 sponsati sunt, non sine magno Parentis luctu, & mœnore. Sed
 & navis nostra, bombardarum ictib. malè tractata erat.

Navigatio à Palma versus Insulas virides vel Hesperides quas alioquin Capo de verde vocant. Cap. III.

Post hac igitur, relicto Domino Georgio Mendoza, quem
 Praefectus noster amplius in navim recipere volebat, unà cum
 conjuge in terra, & navi utcumque resecta, contendimus ad
 quandam Insulam, vel terram quae S. Iacob. vel Hispanicè S.
 Tiago vocabatur. Civitas Regi Portugaliae subjecta est. Ipsi au-
 tem Aethiopes nigriti parent, & distat hac civitas, à Palma,
 à qua recens discesseramus 200. Milliaria. Hic per quinque dies,
 ter virides. cammorati, nostram navim recenti commeatu victualibus,
 pane,

pane, carne, aqua, & alijs rebus, navigantibus in mari necessar
ijs, de nũd instruximus.

Navigatio ab Insulis viridibus Brasiliam versus. Cap. IIII.

Tota igitur classis 14. Navium collecta iterum se mari com
miste, & continua duorum mensium navigatione tandẽ ad in
sulam quandam appulit, in qua p̄ter aves nihil fuit, & earum
tanta multitudo, ut eas sustibus cascas interficere possemus. Hic
tres dies commorati sumus. Hac insula habitatoribus vacua in
longitudinem & latitudinẽ sex millitaria complectitur, distat sũs Brasilia
ab insula S. Tiago, unde discesseramus milliaria 500. in hoc ma
ri inveniuntur pisces volatiles, Item alij grandes & mirifici pisces volantes
pisces quos Balenas & grandia cetevocant, Item alterius gene
ris quidam, quos Schaubhute, dicunt à grandi orbe, quem cir̄ Schaubhut pi
ca caput habent, quo multum nocent alijs piscibus, cum quibus sc̄u
dimicant, Est enim piscis magnus, ingentis roboris, & malus
atq; irritabilis. Inveniuntur etiam in hoc mari pisces qui in pesche de spade
dorso habent os instar cultri, quos Hispani sua lingua pesche de pisces habentes
spade vocant. Item alij quidã magni pisces, qui in dorso os ha
bent instar serra, Hispanica lingua pesche de ferre dicti. Item
alij varij generis magnitudine & forma ingentes, quos hoc lo
co omnes describere non possum.

14. Naves con
gregatae.

Hanc oportet es
se unam ex in
vicinis.

pesche de ferre.

De Fluvio Rio Ianiero dicto. Cap. V.

Deinde pro vecti, ad insulam quandam pervenimus, nomi
ne Rio Ienea (procul dubio Rio Ianiero est, ubi postea Galli anno
1555, adificia extruxerunt, Tumenim, sicut hoc etiam tempo
re iterũ, Lusitanis subiecta fuit) distat hac à priori 200. millia
ria & Regi Portugalia paret. Hos Indos nominant Toupin, Hic
cõmorati sumus 14. dies, & mādata tum dabat Petrus Mendo
za, noster summus Præsfectus, Iohã. Ossorio jurato suo fratri, ut
suo loco, nobis Imperio p̄sset, quod ipse mēbris cõtractus ac de

Rio Ianiero.

Toupin, vel Te,
voupin. Indz

Iohannes Ossorius Legatus. *lis a sidiuis penè conflictaretur morbis. Cum autem paulo post acceptam gubernationem Iohannes Ossorius, apud Mendozam juratum fratrem suum falsi & per calumniam delatus esset, quasi contra ipsum populum seditiosè concitare vellet, mandabat dictus Mendozæ alijs quatuor Capitaneis, videlicet Iohanni Eyoldas, Iohanni Salleisen, Georgio Luchsam, & Lazaro Salvascho, ut pugio interfectum in mediam planiciem tanquam Proditorem omnibus spectandum exponerent. Serio etiam publice edici iussit, sub pœna capitis, ne Ossorius causa quifquam se commoveret, alioqui non meliore loco habitum iri, quicumq; aut cuiuscunq; conditionis is esset. Sed omnino ipsi injuria facta est. Fuit enim probus integer, & sortis bellator, & erga commilitiones, officiosus, liberalis, & multum beneficus.*

Mors Ossorius.

De Riodella Plata, qui & Parana, de S. Gabriele & Zethurvas,

Cap. VI.

Parana fluvius *Hinc navibus discedentes, & Rio della Plata petentes, pervenimus in dulcem Fluvium, quem Parana Yrassa nominant.*
est Rio della Plata. *Procul is est ab ostio, ubi mare relinquitur, & latus 42. milliaria; Suntq; à Rio Ianiero usq; ad hoc flumen 215. milliaria. Hic pervenimus ad Portum, cui nomen S. Gabriel, & ancoras 14. navium in Fluvium Parana eiecimus. Quia verò ad jactum glandis bombardica majoribus navigijs in aquis à terra nobis harendum erat, mandavit Praefectus noster Petrus Mendozæ, ut scaphis minorib; quas Potten, vel potellas nominat, iam tum ad hoc preparatis, Populus atq; Milies in terram exponeretur. Itaper Dei gratiam atq; benedictionem Anno Christi 1535. feliciter ad Rio de Plata appulimus, ibiq; vicum seu Pagum invenimus, Indicum, in quo ad duo millia virorum fuerunt*

Annis 1534.

fuerunt, quos *Zechurva* nominant, qui nulla alia re, exceptis *Zechurva*, piscibus & carnibus vescuntur, & omnes nudi incedunt, nisi quod Mulieres linteo gossypino tenui, quod ipsis ab umbilico, usq; ad genua pertingit, verenda contingunt. Hi igitur, ad nostrum adventum vico relicto, cum uxorib; & liberis aufugerunt. Tum igitur mandabat noster Praefectus *Mendoza*, ut populus iterum navibus impositus ad alterum latus fluminis *Parana* transveheretur, ubi latitudo Fluvij non amplius octo milliariibus patebat.

De oppido *Bonos Aëres* & *Carendies*.

Cap, VII.

Hoc loco civitatem edificavimus, quam à salubritate a. *Bonos aëres.*
 èris *Buenas aëres* appellavimus. Advexeramus etiam nobiscum ex *Hispania* 72. duos equos & equas, in nostris 14. navibus. *Alium* quoq; vicum in Regione hac invenimus, quem *Indi* inhabitant, quos *Carendies* vocant, quorum circiter tria millia virorum fuerunt, una cum uxoribus & liberis, Hi quoque, ut *Zechurva* ab umbilico tantum usq; ad genua teguntur, et ad nos pisces & carnes quibus vescerentur, attulerunt. Hi *Carendies* nulla propria, & fixa domicilia habent, sed in regione hinc inde vagantur, propemodum ut nostri *Cingari* sive *Zigunerii*. Quando astate iter faciunt, saepe ad triginta & amplius milliaria conficiunt in terra, ut ne guttam aquae quam bibere possent inveniant. Si in cervum, aut aliam feram incidunt, eius mactata sanguinem posant: Interdum radicem inveniunt, quam *Cardes* vocant, & hanc mandentes sitim pellunt. Quod autem sanguinem bibunt, tantum hac de causa fit, quod alio potu careant, & fortasse absque hoc ipsis siti moriendum esset. Hi *Carendies* per dies quatuordecim liberaliter de sua tenuitate impetiverunt, & quotidie pisces, & carnes in no-

72. Equi.

Carendies.

Comme atam
in castra ad
adferunt.

Carendies ira
ii.

D Diego Men-
doza educit
militem con-
tra Carendies.

stra castra attulerunt, uno die excepto quo prorsus non vene-
runt ad nos. Ideo noster Praefectus Dominus Petrus Mendoza,
Iudicem Ian. Baban nomine, & duos milites ad eos misit (qua-
tuor enim milliariibus hi populi Carendies à nostris castris mo-
rabantur) verum hos, cum ad eos venissent, ita tractarunt,
ut omnes tres plagis bene dedolatos domum remitterent. Cum
autem hac, noster Praefectus Petrus Mendoza per iudicium
Iudicis, qui hoc nomine tumultum in castris nostris excitabat,
cogno visset, mittit contra eos germanum fratrem suum Do-
minum Diego Mendozam, cum 300. militibus, 30. optimè
expeditis equitibus, inter quos & ego eram. serio mandans, ut
dictos Indicos Carendies omnes occupato eorum Pago in-
terficeret & caperet. Cum vero ad illos veniremus, jam ad
4000. virorum confluerant, Omnes enim amicos & famili-
ares sibi advocaverant.

Prælium cum Indis Carendies.

Cap. VIII.

Cum in eos impetum facere vellemus, ita pugnando no-
bis restiterunt, ut eo die satis negocij nobis facerent. In-
terfecerunt enim nostrum Capitanum D. Diego Mendozam,
& sex cum eo nobiles, & ex equitibus & peditibus circiter
20. Ex eorum autem parte circiter mille viri conciderunt. An-
nimose igitur & fortiter contra nos pugnarunt, quod & ex-
perti sensimus. Arma horum Carendies sunt arcus, & Tur-
des, quod Spiculi genus est, instar Hastilii media longitudinis.
cuius cuspidem silice pyritæ, in formam trifidii fulminis acu-
minata, armant. Habent & globos saxeos, de longa resti-
pendentes, propemodum ut nostra plumbata sunt: hos glo-
bos pedibus equorum aut cervarum ita circumijciunt.

Carendies.

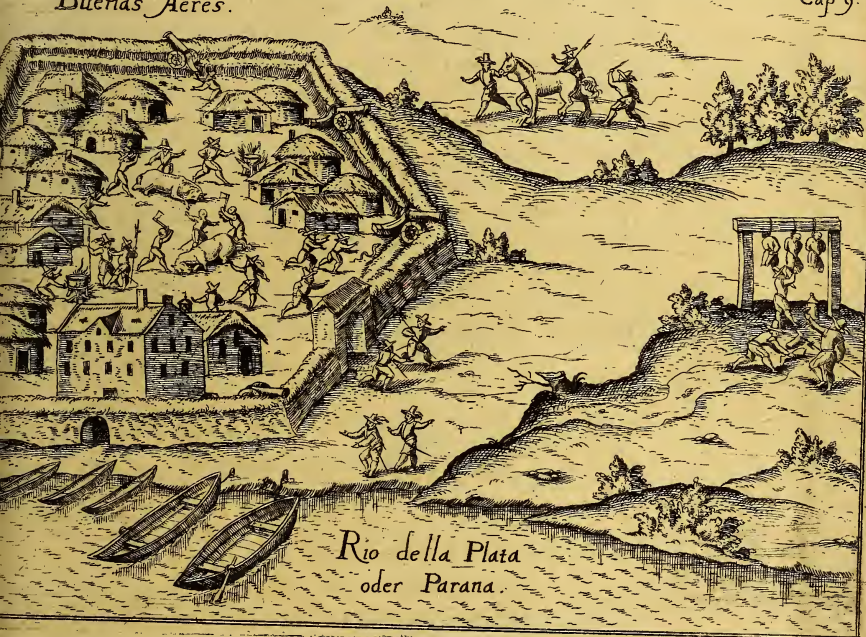
Cap. 8.

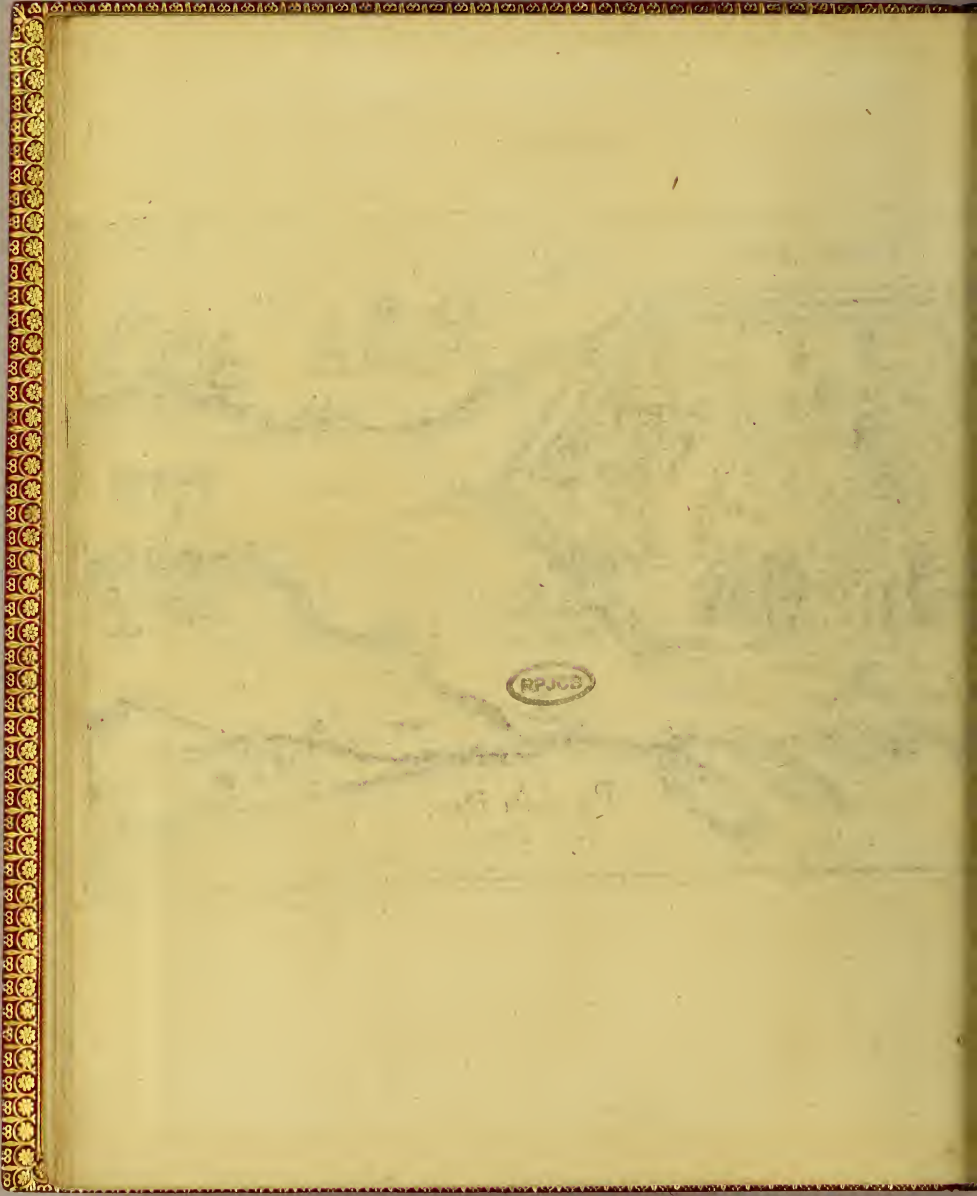
RPJCB

Buenas Aeres.

Cap. 9.

Rio della Plata
oder Parana.

RPJCS

us labi cogantur. Adhunc modum nostrum Capitaneum,
 & nobiles, quod ipse vidi, his globis interfecerunt, Pedites ve-
 rò suis Turdes occiderunt. Per Dei tamen gratiam cui laus sit, ^{carendiet de}
 eos debellando superavimus, & eorum Pagum occupavimus. ^{bellati.}
 Horum verò Indorum nullum capere potuimus, uxores quoque
 & liberos suos, antequam armis eos aggredieremur, fuga in a-
 lium vicum transfulerunt. In hoc autem illorum pago nihil
 invenimus præter pelles Lutrarum, piscium copiam, & fari-
 nam, atque adipem ex piscibus. Commorati igitur triduum ^{Presidio mu-}
 hoc in loco, postea in nostra castra reversi sumus, relictis ibi niunt.
 sentum viris, qui interea Indorum sagenu ad alendum largi-
 us nostrum militem piscarentur: sunt enim aqua ibi mirabili-
 ter piscose. Distribuebantur enim in diurnum victum sin-
 gulis tantum tres uncia farina adorca, & post tertium diem
 unicus piscis. Duravit autem hac piscatio duos menses, si-
 quis alioqui piscib. vesci vellet, necesse erat, ut eos per quatuor
 milliaria, pedes quæreret.

De ædificatione Civitatis Bouno Aëres, &
 de fame, quam ibi perpessi
 sunt.

Cap. IX.

Cum reversi essemus in nostra castra, separati sunt in
 populo, hi qui faciendo operi idonei, ab his, qui bello apti e-
 rant, ut quæque muneri sibi convenienti adhiberetur. Cæ-
 pit ergo ibi ædificari civitas. & excitari circum eam murus
 ex terra, ad altitudinem hasta, & in ipsa civitate domus fir-
 ma atque munita pro nostro præfecto. Murus Civitatis latus e-
 rat tres pedes. Sed quod hodie ædificabatur, altero die iterum

corruebat, Populus enim alimonia destitutus in magna egestate vivebat, ita ut multi fame morentur Neque equi sufficere poterant. Non parum etiam augebat, hanc egestatem, atque famem, quod nec glirium, nec murium, nec serpentum, aut aliarum vilium bestiarum copia suppeteret, ad sedandam hanc tristissimam inedia, & ineffabilem pauperatatem. Ne calcei quidem & alia coria, hanc rabiem, quo minus edendo absumerentur, evitare potuerunt. Accidit etiam tum ut

Tres Hispani equum furto sublatum clam comederent Quod ut palam factum est, gravi subiecti tortura, delior facto interrogati, & eum id faterentur, ad crucem damnati sunt.

Suspenduntur.

Factum inauditum.

Cum ergo suspendio puniti essent, coniunxerunt se alij tres Hispani, qui eadem nocte patibulum adentes suspensis crura amputarunt, & ingentia carnum frustra ex corporibus eorum exsecuerunt, ut in tugurijs suis eorum passu intolerabilem famem sedarent. Quidam etiam Hispanus fratrem suum, qui in civitate Buenas aëres mortuus erat, ob famem immodicam comedit.

Quomodo aliqui in fluvio Parana vel Rio della Plata sursum navigaverint.

Cap. X.

Cum ergo Praefectus noster, Dominus Petrus Mendoza videret, Populum hoc loco diutius sustentari & conservari non posse, mandat: octus, quatuor navigia parva, quas Bregantinas, seu praeatorias, vocant, & remis impellunt, instrui, quarum singula 40. virorum capaces, erant Item alia tria minora, pot, seu potella dicta, confectis ergo, atque expeditis his septem naviculis iussit Praefectus noster convocari populum, & Georgium Luchsam, cum 350. viris expeditis, fluvium sursum navigando ascendere, atque Indos investigare, ut

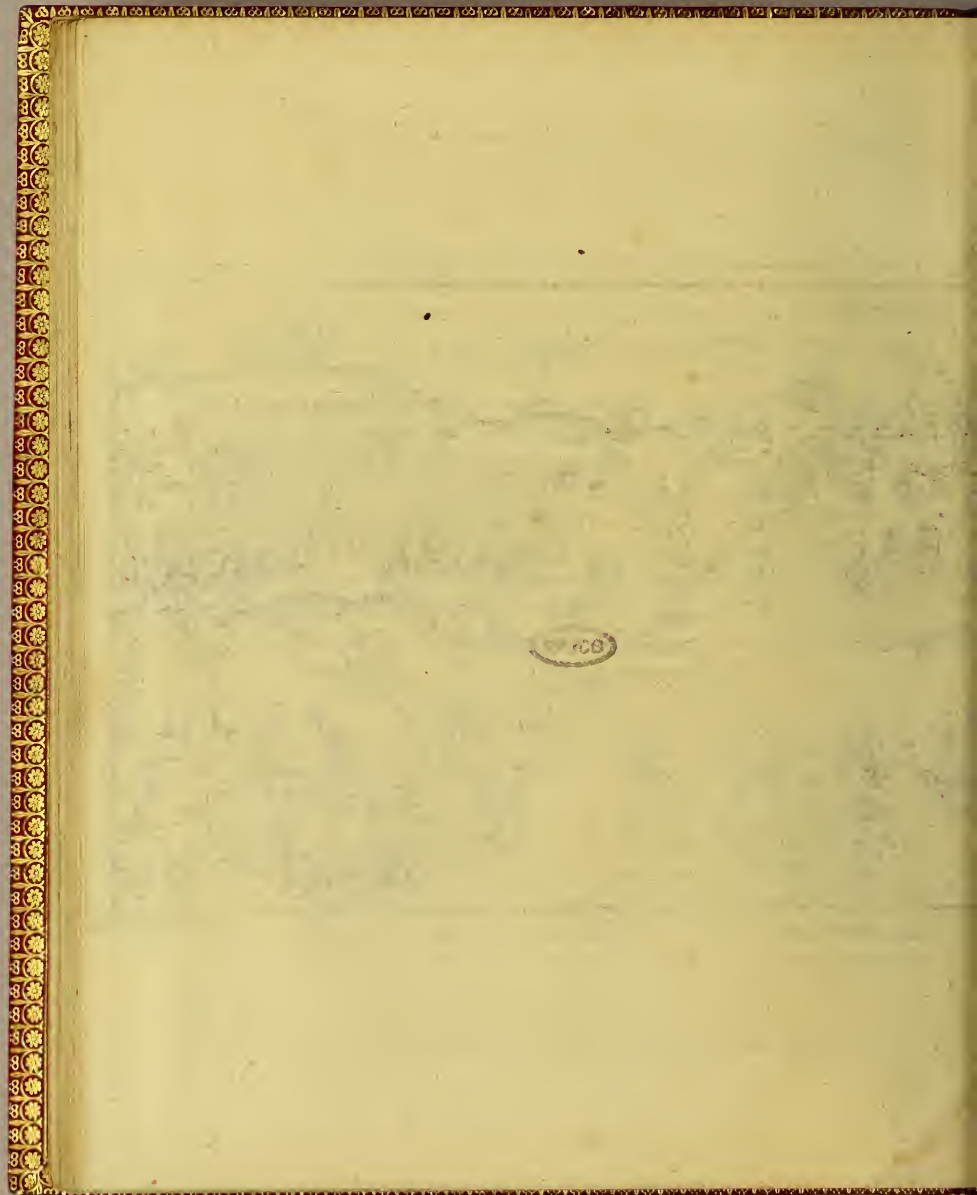
com:

3.14

Buenas Aires.

Cap. 11.

commeatum atq; alimoniam consequi possemus. Indi verò nostram praesentiam praesentientes, non melius nos ludificari poterunt, quam ut commeatum, & quicquid esui aptum erat, unà cum suis pagis, incendio absumerent, & ipsi postea fuga dilaberentur. Interim verò nos nihil alimentorum consequabamur, & in demensum diurnum singulis tres tantum semuncia panis distribuebantur, quò factum est, ut in hoc itinere Militum dimidia pars fame periret. Dimidia pars fame mortuus ideo. Necessario igitur ad dictum Pagum, ubi Praefectus noster erat, reversi sumus, qui, quod tam exiguus populi numerus rediret, valde mirabatur, cum tantum quinque menses absuissemus, & à nostro Capiteano Georgio Luchsam postulabat ut quid in hoc itinere effecisset, ipsi narrando exponeret, qui significabat, eos, qui desiderarentur, fame mortuos esse, propterea quod Indi omnem alimoniam, incendio absumsissent, seq; in fugam postea coniecissent.

Quomodo oppidum Buenas Aeres obsessum,
oppugnatum atque exustum fuerit.

Cap. XI.

His omnibus ita ut dixi sese habentibus, tamen in oppido 1535.
Buenas Aeres, unum adhuc mensem unà perseveravimus, in
summa egestate expectantes donec navium apparatus absolve-
retur. Interim anno 1535, Indi nos nostramq; Civitatem
Buenas Aeres summis viribus viginti scilicet, trium millium 23000. Indi
virorum robore invadunt, fueruntq; in eorum exercitu qua-
tuor distincta nationes, Carendies scilicet, Barrennis, Zechur-
vas, & Tiembus. Horum omnium propositum, atq; summa in-
tentio erat, ut nos omnes oppressos usq; ad internecionem ca-
derent. Sed Deo sit laus & gloria, qui majorem ex nobis par-
tem ab interitu servavit incolumem. Nam unà cum Capita-
neo pugnatum ci-
vitatem

neis signiferis, & reliquo milite, nostrorum supra triginta virorum sunt interfecti.

Cum igitur initio ad nostram Civitatem Buënas Aeres, pervenissent, irruebant aliqui eorum, hanc oppugnaturi, alij ignita tela in nostra edificia conjiciebant, qua omnia (excepta Praefecti nostri domo, qua sola tegulis lapideis contecta erat) stramine tantum operata fuerunt; atque ita tota civitas nostra, unà cum omnibus domicilijs è fundamento flammis absumta est. Horum Indorum tela ex arundine facta sunt, quae cum emittuntur, in cuspide exardescunt. Lignum etiam, habent ex quo spicula conficiunt, quae si accensa emittuntur, non extinguuntur, sed domos stramine contectas incendunt, atque ita quae contingunt, simul exurunt.

In hac pugna exusserunt nobis hi Indi etiam quatuor majora navigia, quae ad dimidium milliare à nobis in aquis stabant, Milites verò qui in his navibus erant, cum viderunt illum ingentem Indorum tumultum, ex his quatuor navibus in alias tres, non procul ab his consistentes & bombardis instructa erant, fuga se recipiebant. Hi igitur, cum 4. naves jam ardere viderent, defendere sese atq; Indos acriter oppugnare incipiunt, machinarum glandes in Indos ejaculantes. Hoc cum viderent Indi, & Bombardarum violentiam pertimescerent ab oppugnatione desistunt & Christianis quietem concedentes discedunt. Hac omnia in festo Iohannis Evangelista gesta sunt. Anno 1535.

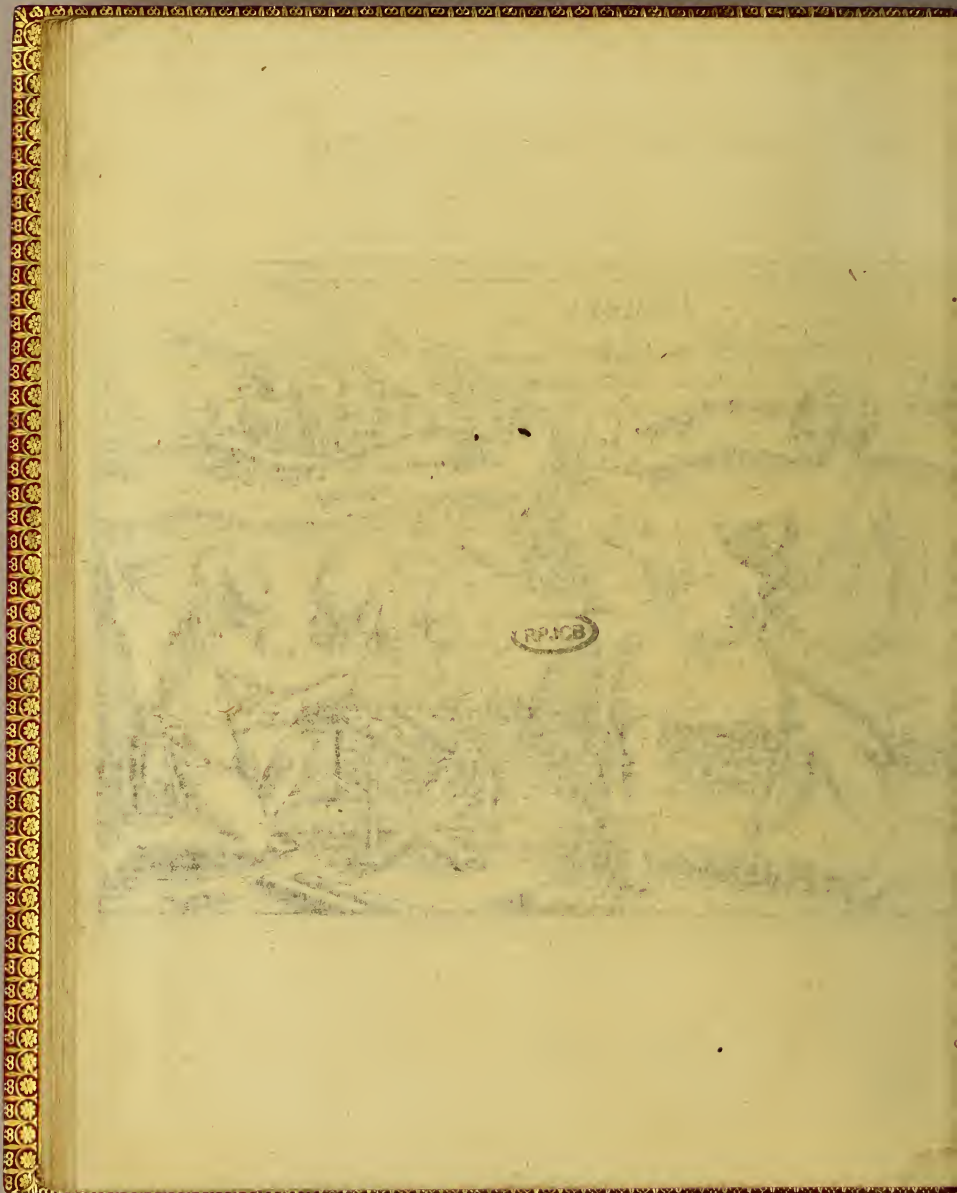
Habent Militum delectus, ædificant Naves ut ulterius proficiantur.

Cap. XII.

ap-13.

TIEMBVS.

His omnibus ita clapsis atque confectis totus populus
 naves ingrediebatur, & noster summus Praefectus Dominus
 Petrus Mendoza, Legabat sibi Iohannem Eyollas, creans Iohan: Eyollas
 eum Generalem Capitanicum tradita ei simul cum populi uni- creatur Lega-
 versa gubernatione. Is delectus habens, ex 2500. Viris, qui tus generalis.
 ex Hispania navibus simul egredi erant, reperit tantum 560.
 superstites: reliqui omnes mortui erant, quos maxima ex par-
 te fames intolerabilis absumserat.

Posthac noster Capitanus Iohannes Eyollas, octo na-
 viculas quas Brigantinas & Pott vocant, ocyus fabricari Fabricat na-
 mandat, Et ex 560. superstibus assumit sibi viros 400. Re- ves.
 liquus 160. custodiam quatuor maiorum navigiorum mandans,
 quibus praeficit Iohannem Romero, addito comaeatu in an- Iohan: Romer-
 num, ita ut singulis militibus in diurnum demensum octo ro cum 160. vi-
 semiuncia panis distribuereutur. Si qui vero his contentus es- riu manet Bou-
 se nollet, videret unde plus sibi compararet. nes Aeres.

Quomodo cum 400. Militibus fluvium Pa-
 rana vel Rio della Plata sursum
 navigando ascendant.

Cap. XIII.

Post hac noster Legatus Iohannes Eyollas suis cum 400.
 Militibus, quos secum habebat, inter quos, & Petrus Men-
 doza summus noster Praefectus erat, Brigantinis & Pott ad
 hoc instructis fluvium Paranam sursum navigat, donec ad
 Indos venimo, quod spacio duorum mensium, ab exitu nostro ex
 civitate Buenas Aeres factum est, ita ut à dicta nostra iam
 exusta civitate, 84. milliaria abessemus. Cum igitur ab his S. milliaria.
 populis, (quos Tiembus vocant, nos verò bonam Speranza Tiembas Bona
 nominabamus) ultra quatuor milliaria non abessemus, & ipsi Speranza.
 nostrum

nostrum adventum praecognovissent, circiter quadringenti ex
 eis viri, Cymbis, quas Canoas vocant (quod insulam quandam
 inhabitarent) in quorum singulis sedecim persone sedebant
 pacifice ad nos veniunt. Cum igitur in fluvio congregeremur,
 donabat noster Praefectus, Capitaneum horum Indorum Ti-
 Zchera VVassu, quem ipsi Zchera VVassu vocant, interula, rubro pileo,
 su Capitaneus securi, & alijs quibusdam rebus. Quibus munusculis acceptis,
 Tiembus. duxit nos dictus Zchera VVassu, in eorum pagum, apponens de
 piscibus, & carnibus copiose sufficientem cibum & optimè co-
 50 fame mor- sistenti eramus. Nam si hoc iter nostrum adhuc decem dies du-
 rus. rasset, omnibus nobis fame moriendum fuisset, sicut jam tum,
 in hac profectione, ex quadringentis, qui simul navibus pro-
 vecti fuerunt, 50, mortui erant.

Hi populi Tiembus gestant ex utraque nasi parte parvam
 stellam ex albo & caeruleo lapillo sabrefactam, sunt homines
 Eorum femi- magni, & proceræ statura, femina vero tam juvencula, quã
 na. vetula, multum deformes, facieb. dilaniatis, atq. semper cru-
 entatis, ab umbilico usque ad genua linteo gossipino tecta, ca-
 tera nuda. Hic populus nihil habet eduliorum præter pisces
 & carnes, nec ullare alia unquam victitavit. Robur huius na-
 Tiemburobur tionis censetur ad 15000. virorum, aut amplius. Scapha vel
 15000. virorũ Cymba, quibus utuntur, ex arbore 80. pedes longa, 3. lata fa-
 Scapha eorum brikata sunt, quæ, sicut Piscatorum navicula in Germania, re-
 seu Canoas. mis aguntur, nisi quod illorum remi nullo ferro, munita sint.

Dominus Petrus Mendoza in Hispaniam re-
 versurus moritur in itinere.

Cap. XIII.

Ergo usq. ad In prædicto pago totos quatuor annos commorati sumus,
 annum 1539. verum noster summus Praefectus seu Architalassus Petrus Men-
 doza,

19

doza, ob undique afflictam valetudinem, quod nec manum nec pedem movere posset, & in hoc itinere de suo proprio, ad 40. millia ducatorum presentis & parata pecunia consumisset, amplius in hoc pago nobiscum manere non voluit, sed duabus Brigantinis Buenes Aëres, ad quatuor majora navigia rever-
 titur, illicq; assumptis duob. navigijs majorib. & 50. Militibus in Hispaniam redire contendit, verum medio vix itinere con-
 fecto uà invadit eum manus Dei omnipotentis, ut miserè mo-
 rum vel ipse vel naves in Hispaniam redirent, operam datu-
 rum ut alia dua naves ad Rio della Plata remitterentur, quod
 & testamento ita ordinaverat, & fideliter etiam praestitum
 fuit Nam cum ha dua naves in Hispania ad terram appulsi-
 sent, & hoc Casa. Maest. consiliarij per indicium acceperant,
 statim nomine Cas. Ma. alias duas naves, Milite, commea-
 tu, meribus, alijsq; rebus ad talem navigationem necessarijs
 instructam ad Rio della Plata remiserunt.

Alfonso Gabrero ex Hispania versus Rio della Plata ablegatur.

Cap. XV.

Praefecto harum duarum navium nomen fuit Alfonso Anno 1539. ve.
 Gabrero, & qui secum 200. Hispanos, & commeatum in bien- niunt dua naves.
 nium attulit. Appulsi hic ad oppidum Buenas Aëres (ubi reli-
 qua duo navigia uà cum 160. viris discedentes reliquerat
 mus) Anno 1539. Postquam verò hic Capitaneus Alfonso
 Gabrero, ad insulam Tiembus navibus appulisset, & ad no-
 strum Praefectum Iohannem Eyollas venisset, statim navim
 ad hoc instructam in Hispaniam remiserunt (sic enim Consi-
 liarij Casa. Maestatis mandaverant) & dictis Consiliarijs
 eemittunt na- vem in Hispaniam.

ordine & copiose, conditionem harum regionum, & populorum, aliasque rerum circumstantias exposuerunt. Posthac noster summus Praefectus Iohannes Eyollas, habito consilio cum Alfonso Gabrero, Martino Dominico Eyollas, & reliquis Capitaneis, decernit, consultissimum esse, ut Militum delectus habeatur. Quo facto, inveniebantur, unà cum nostris, & his qui ex Hispania primum advenerant 550. viri. Ex his 400. sibi deligunt, 150. in Tiembus relictis (nam ut omnes secum abducerent, paucitate navicularum prohibebantur) quibus Capitaneum, & Gubernatorem, qui illis interea dominaretur Carolum Dobora praeficiunt, qui aliquando unus è numero nobilium adolescentum in aula Casa. Maiestatís fuerat.

Iohan. Eyollas
summus Prae-
fectus.
delectus 550.
virorum.
Tiembus muni-
ant praesidio
150. virorum.

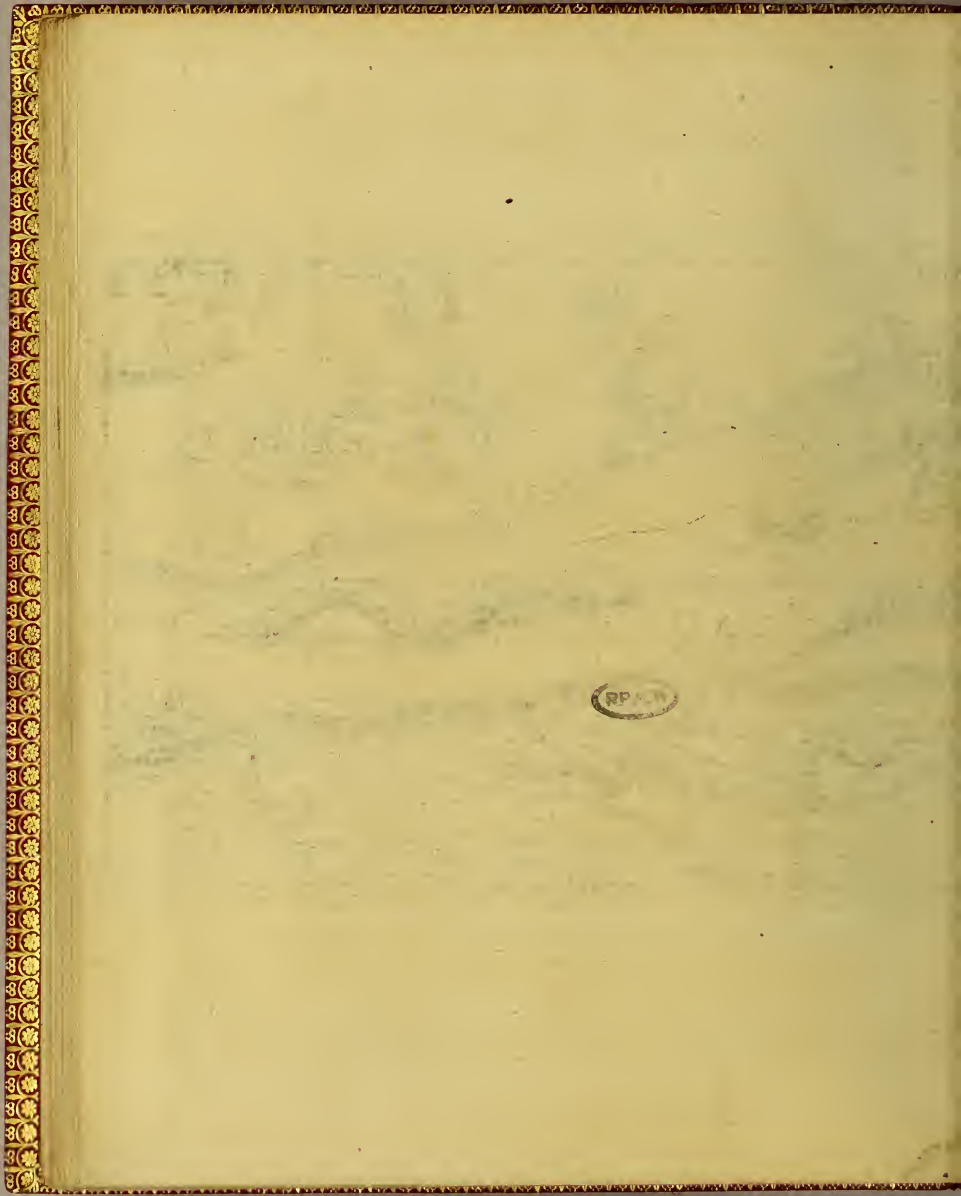
Fluvium Parana amplius navigando ascen-
dunt Curenda versus.

Cap. XVI.

Ex hoc Capitaneorum decreto, cum his 400. viris, octo
Fluvium ascē, Brigantinis impositis, Fluvium Parana sursum navigamus,
dunt, aliud flumen, de quo nobis dictum erat, Parabol nomine, qua-
rentes, ad quod Carios habitant. Nam his farre Turcico Po-
mis, & radicibus, ex quibus vinum conficiant, Item piscibus
carne, ovibus, mulos magnitudine equantes, Cervus etiam,
porcis, Struthionibus, gallinis & anseribus abundare dice-
bantur. De quo cap. 20. plura leges. Egressi ergo octo dictis
Brigantinis, portu Bona Speranza, primo die 4. milliaria navi-
gantes ad nationem, Curenda nomine pervenimus, qua pisci-
bus & carne victitat. Habet hac Insula robur 12000. viros
4. milliaria.
Curenda In-
sula.
12000. viri.

Canoas vocant. Hac natio priori Tiembus similis est, lapillis
iuxta

RPAW

iuxta nasum, Viri etiam proceri statura sunt, fœmina autem, tam vetula quam juvencula deformes conscriptis & cruentis faciebus: Nec aliter etiam, quam Tiembus vestiuntur, contecta scilicet Linteo gossipino ab umbilico usq; ad genua, ut supra dictum. Habent hi Indi pelles lustrarum in magna copia. Communicabant nobis hi homines liberaliter de sua egestate, seu copiola, pisces, carnes, pelles, quibus contra nos, vitra, precum globulos seu Pater noster, specula, pectines, cultros, & hamos dabamus, & apud eos biduum habemus. Adjunxerunt autem Carii horum sem nobis duos Carios, qui ipsorum captivi fuerant, ut viam curenda hostes sunt, monstrarunt & interpretes nostri essent.

Venimus ad Gulgaifi & Macverendas, Cap. XVII.

Hinc ulterius progressi perveniebamus ad aliam nationem Gulgaifi, nomine, qua 40. millia virorum bello aptorum 40000. in aciem producere potest, Habet etiam duos lapillos iuxta nasum; distabat 30. milliaria ab insula Curenda, & cum hac, & 30 milliaria, incolis Tiembus, eadem est lingua: Habitat ad lacum sex milliaria longum, quatuor latum, situm à sinistra parte fluvij Parana.

Morati sumus hic quadriduum, & impertriverunt hi homines nobis de sua tenuitate, quod & nos vicissim fecimus. Inde progressi, totos octodecim dies in nullos homines incidimus, postea verò ad fluvium appulimus, in ipsam regionem influentem. In illa regione magnum numerum hominum, qui convenerant invenimus, quos Macverendas dicunt, His nihil esculentorum est, præter pisces, & parum carnis, & robur habent 18. millium virorum bellicosorum, 18000. & Scaphorum magnum numerum. Exceperunt nos hi homines pro ipsorum more satis benignè, deq; sua tenuitate nobis liberaliter impertiverunt: Habitat autem ad alteram partem flumi-

fluminis Parana, versus dextram, utuntur diversa lingua, sunt homines proceri, & iusta proportionis, femina vero illorum etiam multum deformes. Distant ab his quos Gulgasi dixerunt circiter 64. milliaria. Apud hos cum quadriduum maneremus otiosi, invenimus in terra non procul à littore jacentem, immanem & monstruosam serpentem, 25. pedes longum, atq; ea crassitie, qua viri est, colore nigro, fulvo intersperso. Hunc nos bomba da occidimus, quem & Indicum viderent, cum stupore mirabantur, nam hi ipsam ingentem antea non viderant.

Serpens longus
25. pedes.

Isse serpens Indis ut quidem ipsi indicabant, multum damni dederat. Nam cum in aquis laverunt serpentes hominibus, illic deprehensis caudas circum voluerunt & sub aquas detraheos devoraverunt, ita ut Indi saepe ignorarint quo eorum plusculi pervenissent. Huius serpentis longitudinem & crassitatem diligenter dimensus sum, quem Indi in frustra concisum domum quisque suam portarunt, atq; elixum & assatum postea comederunt.

Venimus ad Zennais, Salvaisco, & Mepenes.

Cap. XVIII.

Hinc fluvium Parana ulterius navibus ascendentes pervenimus quator dierum itinere ad nationem Zemias Salvaisco dictam. Huius homines sunt brevis statura corpore crasso. Nulla alia re vivunt, quam carne, pisce, & melle. Nudi incedunt, viri pariter & femina sicut in mundum nascendo prodierunt, ita ut ne filo, aut alia quacumq; re corpus, ac ne verens da quidem operiant. Bella gerunt contra Macvarendas, Carnes quibus vescuntur, sunt Cervorum, aprorum, struthionum, cuculorum, qui cauda excepta, glirum non multum dissimiles.

Indi nudi.

Cervi Apris.
struthiones
cuculi glirum
vium similes.

les sunt. Distant à Macvarendas 10. milliaria, quod spacium ¹⁶ milliaria. quadridui itinere confecimus, & unicum tantum diem apud eos mansimus cum nec ipsi cibo multum abundarent. Sunt hi homines in star nostrorum pradonum, & habitant alias circiter 20. milliaria remoti à flumine, ut eò minus ab hostibus ex improvise obrui possint. Hoc vero tempore quinq; dies ante nospiscandi gratia hoc flumen accesserant, simulq; contra Macvarendas ad bellum gerendum instructi. Habent robur 2000. 2000. virorum.

Hinc discedentes pervenimus ad aliam nationem Mepenes nomine, 10. millium virorum robur habentem. Hi sparsim atque undiq; habitant in illa regione ad 40. milliaria in longitudinem & latitudinem patente, sed intra biduum aqua terraq; convenire omnes possunt. Multitudo Cymbarum quas habent, ipsorum numerum superat, sicut apud eos vidimus: & eiusmodi Cymba, seu Canoas ad viginti persone vehuntur. Hic populus hostiliter & bellimore nos in flumine 500 scaphis excepit, sed parvo suo cum emolumento, nam multos ex ijs nostris bombardis interfecimus, ipsi vero nec bombardas nec Christianos ante viderant. Ad eorum verò domicilia vegetrum milliare, à fluvio Parana; ubi naves nostrae erant, distarent. Erant etiam circa eorum Pagum aquae valde profunda, quae ex lacure stagnabant, ita ut adversus hos, nihil quod opera precium esset, efficere possemus, nisi quod 250. scaphas deprehensas exusimus atque destruximus. Nec etiam nobis, tam procul à navibus discedere, commodum videbatur, cum metuendum esset, ne ab altero latere in has impetum facerent. Itaque ad nostras naves reversi sumus. Hic populus Mepenes tantum aqua bellum gerit, & distat à priore, à qua discesseramus, natione Zemais. Salvaisco 95. milliaria.

Mepenes 10.
millium robur

Prælium in a-
quis.

Indi nec bom-
bardas, nec

Christianos

viderant.

Mepenes mil-
liare à Parana:

habitant.

Exerunt 250.
naviculas.

D

De

De Flumine Parabol & populis Cuere-
magbas & Aygais.

Cap. XIX.

Parabol flu-
vius.
Cuere magbas

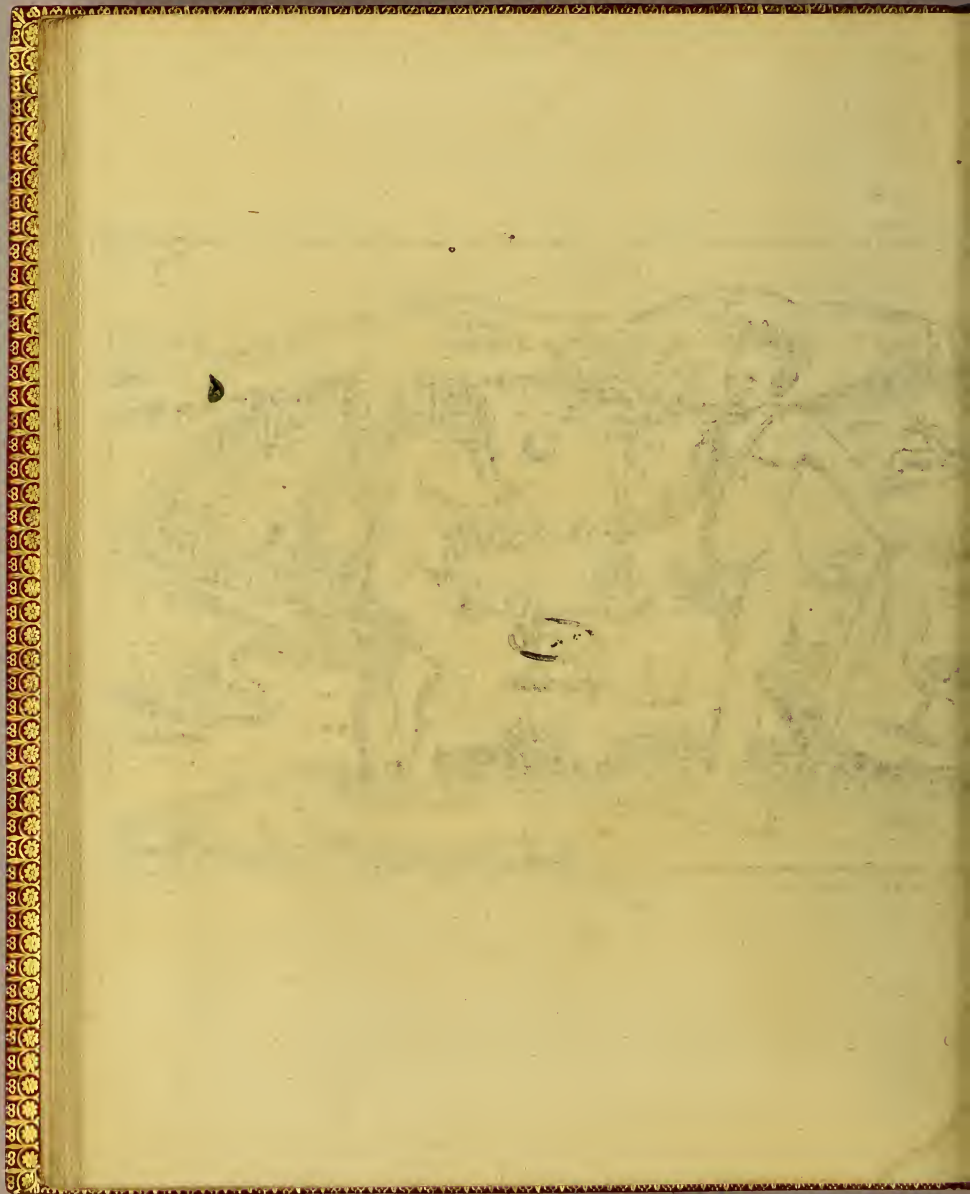
Inde ascendentes, & spacio octidui ad quendam fluvium appellentes, incidimus in populum valde numerosum, Cuere magbas dictum, qui & ipse tantum carne & piscibus vivit, Sed & ceratia habet (quæ nostri Iohannis brot, vel Bockhörnlein dicunt) unde vinum conficiunt. Hic populus omnia nobis sua studia deferebat, & ea, quæ nobis opus erant, benignè nobiscum communicabat. Homines sunt ingentis & proceræ staturæ, viri pariter, & mulieres. Viri in naso exiguum foramen habent, cui ornatus gratia pstraci pennam inferunt. Mulieres longis cæruleis lineis facies pingunt, quæ toto vitæ tempore non abolentur. Verenda Linteogospino ab umbilico usque genua tegunt. A prædictis populis Mepenes usque ad hos 40. milliaria. Cuere magbas sunt 40. milliaria; commoratiq; sumus hoc loco tres dies.

Pralium.

15 Christiani
occisi.
Aeris bellato-
res.

Inde profecti ad aliam nationem pervenimus, Aygais nomine, quæ etiam carne & piscib. vivit: Viri sæminatq; proceræ staturæ, Mulieres, instar præcedentium, facies pingunt, eodemque modo verenda tegunt. Ad hos igitur cum appelleremus, arma accipientes, se nobis hostiliter opponebant, & iter intercludere volebant. Quod cum animadverteremus, nec aliud medium, quam pugnam restare, rem Deo commendantes, aqua terraq; aciem instruximus, & cum illis confligentes, plurimos occidimus, Ex nostris etiam 15. casu occubuerunt. Sunt hi Aygais acerrimi bellatores aqua, Terra verò non item. Præliaturi contra nos, uxores & liberos jam ante fugâ alio transtulerant, & quicquid esculentorum aliarumque similitum rerum habuerant, occulta verant, ita ut nihil ab illis

25

illis impetrare vel obtinere potuerimus. Quid vero tandem
illis contigerit, paulo post accipietis. Pagus illorum situs est
iuxta flumen Iepidus nomine, habens ab altero latere siuvium
Parabol, descendente ex montanis Peru, iuxta civitatem
Fuech Kamyn. Distant hi Aygais à prædictis Cucremagbas
35. milliariibus.

De populis Carios. Cap. XX.

Cum igitur necessario ab his populis discedendum esset, Carios 50.
pervenimus ad nationem Carios nomine 50. milliariibus ab
Aygais distantem, apud quam, Dei gratia, invenimus, ut di-
ctum nobis fuerat. farris Turcici vel Maisij copiam, item ra-
dicem Padaades, speciem pomi, eundemq. cum hoc saporem ha-
bentem. Item Mandiochpobior, castanea saporem habentem.
Ex Mandeboëre conficiunt Indi suum vinum. Habent etiam
piscis, carnes, apros, struthiones, oves Indicas, magnitudine
nostros mulos equantes, Item cuniculos, gallinas, capras, &
eius generis: mel ex quo vinum coquunt, in sufficiente copia.
Abundat etiam hæc regio gosypio.

Inhabitantes hi Carios amplissimam regionem, ad 300. mil-
liaria, in longitudinem, & latitudinem sese extendentem. Regio Carios
longa lataque
300. milliaria
Sunt homines brevis statura, & crassi, præq. ceteris laborum,
atque operum patientes. Masculini labijs exiguum foramen
habent & in eo sulcum crystallum, quem sua lingua Parabol gem-
dicunt, duarum spirituum hamarum longum, & perna seu calami Parabol gem-
ma.
crassitudine. Viri feminaq. in hac natione omnes nudi, sicut
à Deo conditi sunt ingrediuntur, vendit apud hos Indos Pater vendunt se
filiam, Maritus uxorem. Interdum etiam frater sororem, vel mutuo.
vendit, vel pmutat, Faeminâ aestimant, vel interulâ, vel cul-
voratores his-
pro, vel securicula, vel alia re huius generis. Vescuntur hi Carios manarum
etiâ carne humana, si huius ipsis copia fieri potest. Quando enim carniam.

Saginant bo-
mines ad ma-
stationem.

in bello, aliquos capiunt, siue viri sint, siue femina, iuvenes
aut senes, eos, non aliter, atq̄ nos porcos, saginant. Feminam
vero atate & forma commendabilem aliquot annos retinent,
si vero interim non omnibus eorum cupiditatibus sese accom-
modat, maeritiam devorant, solenni epulo instituto, ut apud
nos nuptiæ celebrari solent, Vetulam vero servant, donec ipsa
sponte & perse moriatur.

Carios longa
suscepiunt uti-
nera.

Hi Carios longinquiores susci-
piunt profectiones quam nulla harum nationum ad Rio della
Plata. Sunt bello acres, & illorum pagi atque oppida ad Flu-
vium Parana terrâ editiore, atque sublimiore sita sunt.

De Civitate Lampere, quomodo obsessa & expugnata fuerit.

Cap. XXI.

Civitas Lam-
pere.

Horum Civitas, quam incolæ Lampere vocant, duplici
propugnaculo ex lignis fabrefacto, tanquam sepimento cir-
cumdata fuit, singulis vallibus viri densitatem seu crassitiam æ-
quantibus, distatq̄ unum vallum seu propugnaculum ab alte-
ro 12. passus. Valli ad orgyæ quantitatem in terram defossi,
tanta altitudine supra terram extiterunt, quantum quis gla-
dio extenso pertingere potest. Fossas etiam habuerunt, & so-
veas 15. passus à mœnibus distantes, & ad altitudinem trium
virorum statura egestas, in quarum medio infixæ sunt hasta
non tamen supra terram eminens, instar aciculæ acuta. Has
foveas stramine contactas, impositis sarmentis, & terra mo-
dicè interspersa, ideo ita fecerant, ut nos Christiani eos inse-
quentes, vel eorum oppidum oppugnaturi, in eas laberemur.
Sed has foveas sibi ipsis egresserunt. & tandem in eas delapsi
sunt. Noster enim summus Gubernator Iohan. Eyollas, cum
collecto omni milite, qui ultra 300. non erant (nam 60. ad cu-
stodiam

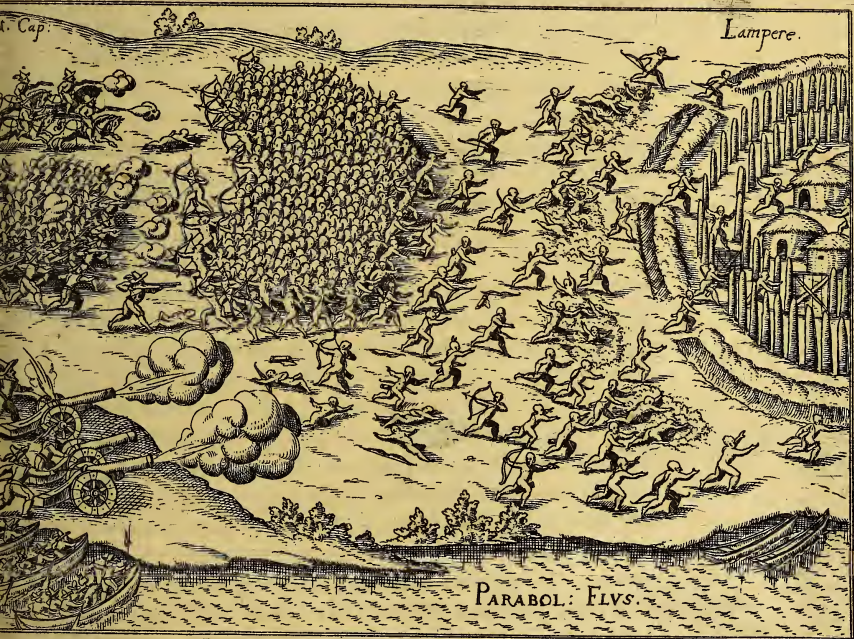
Fossa.

Foveæ.

Calliditas In-
dorum.

i. Cap.

Lampere.

PARABOL: FLVS.

RFJC

stodiam Bregantinarum reliquerat) instructis atque ex peditis Acie: instructi-
 ordinib. adversus eorum urbem Lampere proficisceretur, ipsi tur.
 nostrum adventum adactum glandis bombardica una cum
 suo exercitu, quatuor millium virorum, arcu atque sagittis, Quatuor mil-
 pro more instructorum, presentientes, nunciari nobis jubent, lia Carois are
 petentes ut conversi ad nostras naves redeamus, se nobis de mata.
 comeatu, & alijs rebus necessarijs prospecturos, ut bona cum
 pace quam primum discedentes ad nostros redire possemus. Sed Legatis Carois
 ut eorum petitioni assentiremur, neque Praefecto nostro, neq; ad Christianos
 nobis integrum erat. Nam hac regio atque gens ob copiam
 comeatu etiam nobis perquam idonea & commoda erat, pra-
 ferim cum elapsis annis quatuor continuis ne buccellam panis
 vidissemus, tantum piscibus & carne, & saepe etiam in summa
 penuria, harum rerum viventes.

Carios ergo isti acceptis arcubus & sagittis, his nos exci-
 piebant, & salutabant. Nos vero eos ledere nondum volui-
 mus, sed significari mandavimus, ut quieti essent, nos ipsoru
 amicos futuros. Sed his acquiescere non voluerunt, nondum es
 nim bombardas, & gladios nostros expertierant. Igitur cum
 paulo propius ad eos accessissemus, tormenta aerea in eos emisit, pralium com-
 mus, Quod cum audirent, & viderent, tot homines mortuos mittitur.
 concidere, cum nec globi nec sagittae apparerent, sed tantum
 foramina in eorum corporibus conspicerentur, cum stupore mi-
 rabantur, & paventes summo cum terrore se turmatim in fu-
 gam conjiciebant, sese mutuo tanquam canes obruentes: dumq;
 summa cum festinatione se in pagum suum recipere properant, 300 Carios
 plures 300. in illa trepidatione in foveas praedictas, quas eges cadunt in pro-
 serant, cadunt. prias fossas.

Postea nos ad eorum Civitatem accedentes, eam oppu-
 gnavimus, ipsis sese acriter, in tertium usq; diem defendenti-
 bus. Cum autem amplius sese tutari non possent, uxori bus tur & oppu-
 etiam et liberis suis, quos secum in oppido habebat sollicitè me gnatur.

Carios dediti, *uerent, gratiam atq; misericordiam nostram implorabant, onem faciunt, promittentes, se nobis & in nostram gratiam pro arbitrio nostro omnia facturos, modo eorum vita parceremus. In hoc tumultu ex nostris 16. occubuerunt. Adduxerunt etiam ad nostrum Capitaneum Eyollas, sex foeminas, inter quas grandior tantum 18. annos nata erat, Afferebant etiam sex ceru, vos, & aliam ferinam, rogantes ut apud eos maneremus. Insuper Milites binis muliericulis donabant, que lotionibus, & alijs ministerijs ipsis seruirent, victu etiam & alijs ad alimenta necessarijs, nobis prospiciebant. Atq; ita inter eos & nos pax constituta fuit.*

16. Christiani
uicisi.

In Lampere castellum extruitur & Assumptio
vocatur. Christiani Carios ipsis auxilia
subministrantibus arma in
Aygais convertunt.
Cap. XXII.

Castellum ex
lapide & ligno
extructum.

Lampere as-
sumtio voca-
tur.

Carios ab Ay-
gais 50 mill.
a Bona Speran-
za seu Tiem-
bus 334. mill.
absunt.

Foedus cum
Carios.

300. Christiani
cum 8000.

His ita confectis Carios coacti sunt nobis ex lapide, terra & ligno magnam domum extruere, ut Christiani, si in postero contra eos seditionem moturi essent, receptum haberent, in quo tuti essent, seq; contra injuriam defendere possent. Hunc eorum pagum seu civitatem Anno Christi 1539. in festo Assumptionis Mariae expugnando occupauimus, eiq; hoc nomen attribuimus, ut in hunc diem ita vocetur. Atq; hic morati sumus duos menses. Distant hi Carios ab Aygais 50. milliaria, atque Insula Bona Speranza quam Tiembus inhabitant, milliaria circiter 334.

Facto igitur foedere cum his Carios, promiserunt hi, se bella gerentibus nobis auxilia laturos, & si expeditionem contra Aygais suscepturi simus 18000. virorum nobiscum missuros. Cum igitur noster Praefectus haec ita decreuisset, assumtis

300. Hispanis, cum his Carios secundo flumine Parabol descen- Carios contra
 dentes, 30. miliaria terra confecimus, donec ad locum perve- Aygaus.
 nimus, ubi dicti Aygaus habitabant. Hos igitur, vetere loco, ut
 reliqueramus, ex improvise in suis domicilijs, cum adhuc dor-
 mirent, (Carios enim omnia exploraverant) manè intra ter-
 riam & quartam horam oppressos ad interneccionem, senes pa- Ingens cades.
 riter & juvenes, cecidimus, Carios enim hunc morem habent,
 ut victores in bello, absq; ulla commiseratione, omnes homines
 interficiant.

Post hac circiter 300. Canoas seu cymbas auferentes, omnes 300. naves ca-
 vicos, ad quos pervenimus incendio delevimus, in super multu punit exustis
 damni dantes. Mense elapso, veniebant ad nos aliqui ex Ay- omnibus pugis
 gais, qui tum peregrè absentes, huic pugna non interfuerant,
 seq; in nostram potestatem dedentes gratiam veniamq; pete- Aygaus in gra-
 bant. Hos Capitaneum nostrum in fidem deditioemq; recipere tiam recipiunt,
 oportebat, idq; ex Casa. Marestat is, mandato, recipien- tur.
 tis, ut Indos vel tertium veniam petentes in gratiam recipere-
 remus. Si verò quis tertio fidem falleret, is ut Mancipium per-
 petua captivitati addiceretur.

Manent Assumptione, explorant situm & condi-
 tionem regionis, & amplius Fluvium na-
 vib, ascendunt. Cap. XXIII.

In hac igitur civitate Assumptionis D. Mariae 6. menses ma-
 perseverantes quiete nos refecimus. Inquisivit interim noster nent assumti-
 Capitaneg D. Eyollas apud hos nostros Carios, de natione Piem- oue.
 bos dicta, à quib. responsum accepit, distare illa à Civitate Af- Docentur de
 sumtionis centum prope miliaria, fluviumq; Parabol sursum natione Piem-
 accollere. Interrogati amplius, an alimètorum copia haberent, bos.
 unde & quibus viverent, qui ipsorum mores & conditio
 esset? respondet denuo, Hos Piembos, nullum alium cibum atq;
com-

commeatum habere, præter carnem & pisces, ceratia etiam, ab ipsis Algorobo dicta ex quibus farinam conficerent, quam piscibus adjuungentes comederent. Quin & vinum indeconficiunt, quod dulcedine cum nostro mulso certat.

Instruunt se
ad iter.

De his rebus D. Eyollas noster Præfectus ita edoctus, dabat mandata, ut s. Navigia Turcio farre seu Maisio onerarentur, atque alijs rebus necessarijs instruerentur, ita ut intra spacium duorum mensium omnino ad iter faciendum expedita essent: Se interim sibi quoque cum suis omni necessario apparatu provisurum, ac primo Piembo, postea etiam nationem Carachkarais dictam bello aggressurum. Ad hac omnia Carrios semper omnem studium & obedientiam prolixè deferebant, seq. mandatis Capitanei nostri in omnib. punctis fideliter obtemperaturos promittebant. Nautas, etiam jubet Capitaneus omnium rerum copia necessaria naves instructe, quod hac expeditio maiore cum successu perfici possit.

His igitur omnibus ita dispositis atque expeditis, cum jam naves commeatu & alijs rebus necessarijs, oneratae essent, Fuerunt circa convocat milites Capitaneus, & ex quadringentis viris 300. ter 400. viri, quos præ ceteris armis & alijs reb. bene instructos videbat centum præse. deligit, reliquos centum in civitate. Assumptionis apud didiarij Assum. Etos Carios relinquens, Sursum igitur flumen navigando ascensionem relinq. scendebamus, & semper spacio s. miliarium ad vicum aliquem, ad fluvium Parabolitum appellabamus, quorum incola omni necessario commeatu, piscibus videlicet, carnibus, gallinis, anseribus, Indicis ovibus, & struthionibus nobis obviam veniebant. Ad ultimum igitur Pagum, Carios subjectum qui VVeibingo dicebatur, à Civitate Assumptionis Maria 80 miliaria distantem pervenientes, accepimus ab eis commeatum, atq. res alias, quas ad sublevandam nostram egestatem ab ipsis consequi poteramus.

D, Monte S. Fernandi & de Paiembos.
Cap. XXIII.

Illinc discedentes pervenimus ad montem nomine Fernando, similem illi, quem Bogenberg vocant. Istic incidimus in dictos Paiembos à VVeibingo 12. milliaria distantes. Hi nos amicè, & pacificè excipiebant, sed animo insido & doloso, ut postea intelligetur. Hi igitur nos deducebant in sua domicilia, & subministrabant pisces, carnes, ceratia, seu panem Iohannis, ut ijs vesceremur, atque ita totos novem dies apud illos habuimus. Interim noster Praefectus ab eis inquiri mandabat, num nota ipsis natio esset, Carcariso dicta? Respondent illi, de hac amplius sibi nihil constare, quam quod audiendo accepissent, illam scilicet procul hinc habitare in regione, auro & argento abundante, verum horum se nullum unquam vidisse. Amplius etiam addebant, hos Carcariso homines esse sapientes, quemadmodum nos Christiani sumus, & abundante cibarijs farrre videlicet Turcico, Mandeoch, Manduis, Potades, Mandeoch VVachkeku, Mandeoch Purpy, Mandesoch Adè, Mandeparea, & alijs radicibus, carne item ovium Indicarum, Ante dictarum, qua animalia sunt, a sinis similia, pedes instar vaccarum habentia, cute spissa atq; crassa: Cuniculorum etiam, cervorum, anserum, atq; gallinarum copiam habere: verum nullum ex Paiembos, se quemadmodum commemorassent vidisse. sed tantum ex aliorum relatu habere. Nos verò postea, quomodo omnia se haberent certò experti sumus.

Mons fernando.

Paiembos 12. milliaria.

Ante oves Indica.

Hac edoctus postulabat noster Supremus Praefectus à Paiembis aliquot, qui nobiscum in illam regionem proficiscerentur, ad quod promtè se offerebant, ordinabatq; illico ipsorum 300. Paiembos proficiscuntur cum Christianaria, atq; alia nobis necessaria gestarent. Mandat igitur nostrum.

E

fer

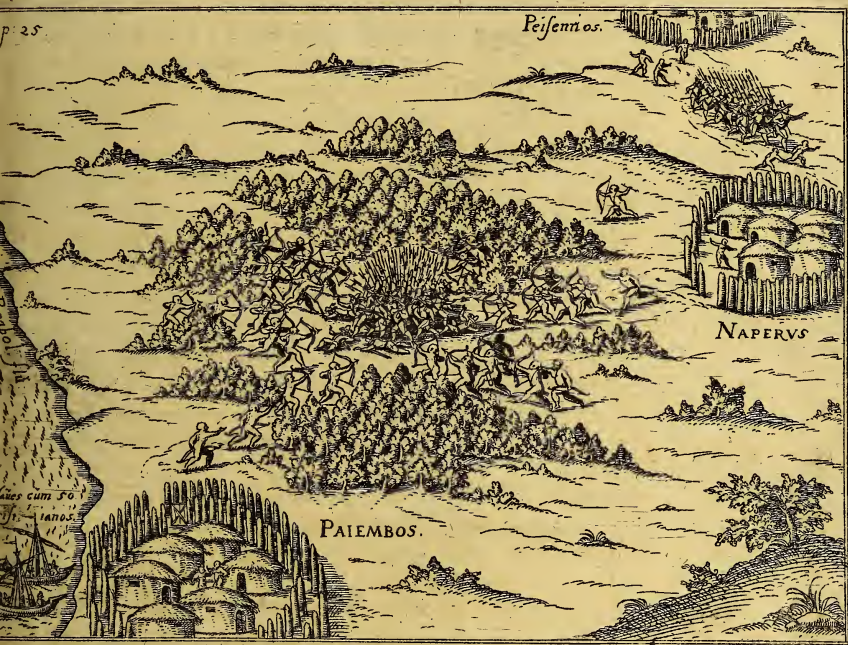
ster Præfectus his hominibus, ut rebus ad hanc expeditionem necessarijs se instruunt, nam se intra quatrimum iter ingres-
 TRES NAVES DESTRUUNT. surum esse. Deinde ex quinq; navibus tres destrui curabat: ad
 2. NAVES PRÆFECTUS. reliquas duas ordinabat ex nobis Christianis 50. viros, qui
 dio 50. viro. eum expectantes, quod si tempore definito ad nos non rever-
 rum muniunt. teretur, ut his duabus scaphis civitatem Assumptionis B.
 50. viri 6. Maria repeterent. Accidit verò ut totos sex menses apud
 menses apud hos Paiembos maneremus, nec quicquam interim de no-
 Paiembos ma stro Præfecto Iohanne Eyollas experiremur: deficiebat etiam
 nent. nos commeatus Necessario ergò cum Dominico Eyollas, qui
 2. NAVES AS- interim nobis Capitaneus datus erat, navigijs nostris ad præ-
 sumtionem re- dictam civitatem Assumptionis Maria, quemadmodum
 deunt. nobis summus noster Præfectus injunxerat. recundum fuit.

Summus Præfectus Dom. Iohannes Eyollas
 terra ad Naperus, & Peifennos conten-
 dit, sed in reditu cum omnibus Chri-
 stianis interficitur.

Cap. XXV.

Quo vero eventu noster supremus Capitaneus Dominus
 Iohannes Eyollas hanc expeditionem suscepit, quidque in
 ea ipsi contigerit ex sequentib. breviter patebit.

NAPERUS. Digressus à dictis Paiembos pervenit ad nationem Nape-
 rus dictam, fœdere & amicitia Paiembos junctam, cui præter
 carnes & pisces nihil erat. Est autem natio populosa, de istis
 Naperus noster Supremus Præfectus etiam quosdam sibi ad-
 jungebat, qui ipsi viam monstrarent, Nam per varias natio-
 nes magno labore, & summa omnium rerum penuria ipsis pro-
 ficiendum erat. Experiebantur enim vine multorum ho-
 stiliter

...ates cum fo
...ano

RPICB

siliter ipsis resistentium, Christianis propemodum dimidia Christianorum parte morientibus. Delatus igitur ad quandam nationem, dimidia pars cui Peisennos nomen fuit, ulterius pergere non potuit, sed o-
 moritur.
 mni cum populo regredi coactus est, exceptis tribus Hispanis, quos ob adversam valetudinem apud Peisennos reliquit.

Peisennos.

Igitur noster Capitaneus Iohannes Eyollas per se quidem satis commodè valens, una cum populo, & suo milite regressus est, & ad tertium usque diem apud hos Naperus quiete se cum
 suis refecit, populus enim ex itinere lassus languebat; Et mun- Regrediuntur.

nitio etiam, cum instrumento nos deficiebat. Quod intelligen- Defectus mu-
 tes Naperus & Paiembos, inter se conspirant, ut Praefectum nitionis seu in-
 Dominum Eyollas, cum omnibus suis occidant, quod & perfe- stramenti
 cerunt: Nam cum praedictus noster Praefectus à Naperus, ver- bombardici.
 sus Paiembos cum suis Christianis proficisceretur, & jam pro- Paiembos &
 pemodum medium iter consecisset, dicta haec duae nationes, in Naperus con-
 vepreto, & sylvula per quam Christianis eundum erat, (quem spira.

locum insidijs delegerant) ex improvise in eos impressione se-
 cerunt, Estq; ab illis Praefectus, una cum suis Militibus agris Eyollas cum o-
 & languentibus, tanquam à rabiosis canibus ad internecio- mni suo popu-
 nem casus, ita ut ne unus quidem evaderet. lo occisus.

Experti ipsorum Praefectum occisum, Marti,
 num Dominicum Eyollas summum
 Gubernatorem creant.

Cap. XXVI.

Interim dum nos 50. viri, Assumptionem reversi, nostrum Praefectum expectamus, per indicium cuiusdam Indi, qui D. Ios-
 hannis Eyollas defuncti mancipium fuerat, à Peisennos ipsi traditum, qui, ut lingua gnarus hostiū manus effugerat, quid
 accidisset experimur. Is ab initio usq; ad finem, omnem rem, ut gesta erat, exponebat, verum nos illi fidem penitus adhibere non volumus.

V⁷ ad an-
num 1541.

Cum igitur annum integrum in dicta Civitate Assumpti-
onis consisteremus, nec quicquam explorati, de nostris homi-
nib. percipere possemus, praterquam, quod Carios nostro Capi-
taneo Martino Dominico Eyollas indicabant, publica fama ja-
ctari, omnes Christianos à Naperus, & Paiembos interfectos
esse, tamen his etiam assentiri volebamus, nisi aliquem ex Pi-
embos hac narrare audiremus.

Elapsis igitur propemodum duobus mensibus, accidit, ut
Carios aliqui duos Paiembos, quos ceperant, ad nostrum Capi-
taneum adducerent. Hos cum interrogaret noster Capitaneus
an ipsi in perpetranda nostrorum cade adjuutores fuissent? ne-
gabant omnino, ac dicebant, nostrum Praefectum cum suis
Per torturam examinantur. nondum has regiones egressum esse. Mandat igitur noster Prae-
fectus Iudici, atque latrunculatori, ut quaestione adhibita, ve-
ritatem ex eis exprimerent. Indicant ergo hi, nostrum Capi-
taneum (ut supra commemoravimus) cum omni populo, à Nas-
perus, & Paiembos in sylva per insidias ex improvise oppres-
sum, atque interfectum esse: Hos igitur duos Paiembos, ar-
bori alligari, & ingenti igne procul circumposito noster Capi-
taneus exuri jubet.

Interim nobis Christianis consultum videbatur, ut sapi-
us nominatum Martinum Dominicum Eyollas supremum
Martinus Do. Praefectum crearemus, praesertim cum erga milites semper a-
minicus Eyol- quum, atque benevalum sese praestitisset, donec ab Imperato-
las summus ria Maestate aliud mandaretur.
Praefectus crea-
tur.

Praefectus praesidio Assumptionem munit, venit
ad Tiembus, ubi multa confuse cum homi-
minibus feris fiebant, imponit praes-
sidium Corpori Christi, navi-
gat ad Buanas Aeres.

Cap. XXVII.

Dabat igitur mandata dictus noster Praefectus ut quatuor Brigantina instruerentur, assumensque de populo 150. viros, ceteris in urbe Assumptio. Mariae relictis, praeserebat, quod 150. viros apud Tiembus relictos (ut supra diximus) Item illos 160 Hispanos, qui in civitate Buenas Aeres apud naves manserant, in jam dictam Civitatem Assumptionis congregare vellet. His igitur quatuor Brigantinis fluvios Parabol, & Parana secundo flumine descendebat, veniebatque ad Tiembus (quem locum primum appellantes: Bona Speranza, caestellum, vero in quo nostri praesidiarij milites erant, Corpus Christi nominaveramus

Nota. Corpus Christi idem ille locus esse putatur, quem plantius de ludeis, Hondius & alij in suis tabulis Geographicis S. Salvatorem vocant. Nam Situs & distantia a Bonas Aeres conveniunt.

Prius vero, quam Assumptione ad Tiembus veniremus, quidam ex Christianis, scilicet Capitaneus Franco Ruis, Sacerdos Iohan Baban nomine, & quidam Secretarius Iohannes Ernardus, tanquam subordinati gubernatores Christianorum, infida atque scelerata consilia inierant, de interficiendo Indorum Tiembus Capitaneo, & alijs quibusdam Indis cum eo: quod sceleratum facinus & opere compleverunt, ut non sine scelere ante nostrum & nostri Praefecti Martini Dominici Eyollas adventum, (ut dictum) tollerent e medio eos Indos, a quibus jam longo tempore non exigua acceperant beneficia. Illic ergo appellentes cum facinus tam triste experiremur, supra modum perterriti sumus, praesertim cum Tiembus omnes aufugissent, sed post factum huic malo mederi non poteramus. Mandabat igitur noster Praefectus Antonio Men-

Christianorū
à Tyrannū.

Antonius Men-
doze Capitaneus
apud Tiembus.

meatu si chara ipsi salus sua & vita esset, ut ab Indiis omnibus
 modis sibi careret, atque nocte dieq; diligenter excubias ha-
 bericuraret. Sig; Indi amicitiam praese ferentes ad eos veni-
 rent, ipsos ut vicissim bene volè tractarent, omnia humanita-
 tis officia praestantes, interim tamen diligenter sibi prospicien-
 tes, & per omnia caventes, ne vel ipsis, vel alijs Christianis
 damnnum detur. His ita dispositis, instruit se, ad continuand-
 um susceptum iter, assumtis tribus his personis, qui cædis sa-
 cta auctores fuerant, Francum scilicet de Ryo, Iohannem Babon,
 & Ernandum. Cum jam iter ingressuri essent, adveniebat
 quidem e proceribus Tiembus Zuche Liemi nomine, Is quan-
 quam summus Christianorum Amicus esset, tamen propter u-
 xorem & liberos aliosque suos cognatos & familiares, in co-
 apud Tiembus rum consilia consentire, cogebatur. Igitur nostrum Prae-
 Amicus Chri fectum Eyollas monebat, ut omnes Christianos secum de vehi-
 stianorum. flumen curaret, jam enim totam regionem omnem robur ar-
 morum expediuisse, ut eos omnes vel penitus excinderent,
 pramonitio. vel universa regione pellerent. Huic respondet noster summus
 Praefectus Martinus Dominicus Eyollas, se brevi, rediturum:
 praefectus con- suumque populum satis virium ad sustinendam Indorum im-
 tendit Buenas pressione[m] habere, Addebat deinde, petere se ut Zuche Liemi,
 Aeres. cum uxore, liberis: & omnibus familiarib; omni etiam suo po-
 pulo ad Christianos transires, se cum illis conjungens, quod &
 facturum se promittebat. Post hac noster summus Praefectus
 fluvium devehitur, & nos Corpore Christi relinquit.

Tiembus 50. Christianos insidiosè & per pro-
 ditionem interficiunt. Christiani re-
 licto Corp. Christi navibus
 Buenas Aeres descen-
 dunt,

Corpo Christi.

Flu: Parana siue Rio della Plata.

Cap. 28.

RPJCB

Cap. XXVIII.

37

Post octiduum vel circiter mittit prædictus Indus Zuche Liemi unum ex suis fratribus Suelapa nomine, verum insidiosè & proditorie, & pecebat à nostro Capiteo Mendoza, ut ei 6 Christianos bombardis & alijs armis instructos concederet, se enim omnem suam substantiam, cum tota familia, ad nos translaturum, atque in posterum inter nos habitaturum: significabat enim, quod sibi à Tiembus valde metueret, nec alio modo rem suam familiarem tuto & salvam ad nos transferre posset, & in summa talem se exhibebat, ut qui noster amicus esset, & vehementer nostris commodis studeret: promittebat etiam, se commeatu, & aliarum rerum necessariorum maximam copiam secum ad nos allaturum. His persuasus noster Capitaneus, non 6, sed quinquaginta Hispanos, armis, & bombardis cum omni instrumento, optimè expeditos atque munitos adjungit, simul tamen diligentissimè monen: ut cautè atque solícite ubique suis rebus attenderent, ne damno aliquo ab Indis afficerentur. Abierant autem à nobis hi Tiembus non multum supra dimidium milliare. Cum igitur nostri 50. viri venissent in planiciem ante ipsorum domicilia, accedunt eos Tiembus, & osculo Iudæ excipiant, carnes & pisces afferentes, quibus vescerentur: Dum itaque cibus Christiani incipiunt frui, irruunt in illos 50. viros amici, atque alij Tiembus apud illos collecti, cum ijs quoq, qui in domicilijs & campo se occultaverant, atque his ita consecrant epulas, ut præter unicum puerum Caldero nomine, qui eorum manus elapsus interfecit, nemo salvus evaderet. Deinde 1000. robore nos aggressiebantur, & continuos quatuordecim dies, vicum, quem nos occupaveramus obsidebant, omnino in hoc intenti, ut nos oppressos penitus delerent: Deus tamen hoc clementer avertit, & eorum conatus impedivit.

50. viri proficiscuntur ad Tiembus.

Osculum Iudæ

50. Christiani
Castellum
Corp. Christi
obsiderunt.
Oppugnantur.

Ecce-

Fecerant sibi longa hastilia, ex gladijs, quos à Christianis interfectis consecuti fuerant, quibus punctim & casim contra nos dimicabant, nocte dieque nostrum vicum oppugnantes. Nihil tamen efficere, & contra nos obtinere potuerunt. Post diem decimum quattum accidit, ut hi Indi acerrimo nos impetu oppugnarent, summisque viribus in nos impressionem facerent incensis etiam domicilijs nostris: Interim noster Capitaneus Antonius Mendoza romphaea armatus, portam egrediebatur, juxta quam Indi aliquot in insidijs latebant, ita ut non conspicerentur. Egressum ergo porta Indi suis hastilibus, transgunt, ut statim mortuus in terram concidat. Quia vero Indis cibaria deficiebant, hic diutius se sustinere non poterant, sed intermissa obsidione discedere cogebantur. Post hac dua Brigantina, commeatu atque alijs rebus necessarijs onusta ad nos appellebant, quas noster summus Praefectus ex oppido Buonas Aères ad nos miserat, ut his nos usque ad eius adventum sustentaremus. Quemadmodum igitur harum adventu nos exhilarabamur, ita hi, qui cum Brigantinis ad nos appulerant, propter eadem Christianorum incredibili maiore afficiebantur. Communi igitur consilio stantebamus, id quod & consultiissimum nobis videbatur ne diutius in hoc vicu Corporis Christi haeremus, apud hos Tiembus morantes, sed ut flumen deverti, collectis omnibus copijs nostris Buonas Aères ad nostrum summum Praefectum Martinum Dominicum Eysollas reverti cremur. Qui nostro adventu conterritus, vehementer se angebat propter cladem populi, incertus consilij, quid porro incipiendum, cum etiam victus & alia res necessarii nos deficerent.

Anton. Men-
doza interficitur.

Tiembus obsidionem solvunt.

Dua naviculae veniunt a Buonas Aères corp. Chri.

Redeunt Buonas Aères.

Christiani quid agendum nesciunt.

Navis cum recenti milite ex Hispania adveniens, S. Katharinam appellit, ad quam nostri Bireme contendunt.

Cap. XXIX.

Cum igitur in diem quintum Buenas Aeres perseveraremus, venit ad nos navicula, quam caravellam vocant, ex Hispania, adferens nova, appulisse nimirum navem ad S. Katharinam, cuius Capitaneus Allunzo Gabrero, secum ex Hispania adveheret 200. Milites. Quod cum noster Capitaneus comperisset, ex minoribus navigijs unam, quam Galeam vocant, instrui mandabat, ut eam quam primum in Brasiliam, S. Katharinam mitteret, quae 300. miliaria à Buenas Aeres distabat; dato etiam huic Capiteo, qui navem gubernaret, Gonzallo Mendoza; additis etiam mandatis, si S. Katharinam appellens in illam navem incideret, ut alteram ex navibus, oryza, Mandeoch, & alijs esculentis pro ut ipsi commodum videretur onerarent. Gonzallus igitur Mendoza, acceptis his mandatis petebat à supremo Praefecto Martino Dominico Eyollas, ad iter hoc sibi adjungi septem ex militibus quibus confidere posset, quod ipsi promittebat, Me igitur, & 6, Hispanos, cum alijs 20. Militibus sibi delegit. A tot una navigat.

Solventes igitur bonos Aeres, spacio unius mensis ad S. Bireme & sca- Katharinam appulimus, ibique inventa navi, quae ex Hispania advena-
 ria ad venerat, unâ cum Capiteo Allunzo Gabrero, omni-
 que milite, gaudio affecti sumus magno. Commorati ergo
 cum his duos menses postea nostram navem oryza, Mandeoch,
 & farre, Turcico, quantum capere poterat, oneravimus, ita
 ut ambabus navibus nihil amplius, quod nobiscum advehere-
 tur imponi posset. Cum igitur ambabus navibus, unâ cum Ca-
 pitaneo Allunzo Gabrero, & omni ipsius milite, S. Kathari-
 na solventes, bonos Aeres navigaremus, & pridie omnium
 Sanctorum ad Patanam fluvium, 20. miliaria adhuc à Bonos
 Aeres distantem appulisset, conveniebât ea nocte ambo na-
 vigia, quorum Navicularij se mutuo interrogabant, Vtrum
 jam

jam in fluvio Parana essemus. Id cum affirmaret noster, alter contra, nos prope 20. adhuc abesse contendebat. Nam quoties 20 vel plures naves una iter faciunt, vespere sole occidente conveniunt, & ex Gubernatoribus alter alterum interrogat, quantum itineris eo die confecisset, quo vento per noctem navigaturus esset, ne à se invicem divellerentur. Fluvius Parana vuassu, ad sinum vel ostium, 30. milliaria latitudinem habet, duransem 50. milliaria continua, usque ad portum S. Gabrielis, ubi Parana fluvius 18. milliaria latus est. Post hæc noster navicularius alterius navis gubernatorem interrogat, an se navigando sequi velit, cui alter, jam noctem imminere respondit, ideo se in mari, usque ad solis ortum perseveraturum, nec nocte intempesta ad terram appellere velle. Eratque huius Navicularius in sua navis gubernatione sanè nostro circumspectior, quod eventus postea declaravit. Continuabat ergo noster susceptum iter, altero relicto.

Mos nautarū.
 Descriptio Fluvij Parana.
 Nautarum
 dissensio.
 Naves separantur.

Naufragium faciunt, aliqui in terram evadunt ad S. Gabrielem, inde Bonos Acres contendunt, & Assumptionem navigant.

Cap. XXX.

Navigantibus igitur nobis nocte, ingens procella mare turbabat, ita ut circa horam 12. vel primam ante solis ortum, antequam nostras ancoras in mare emitteremus, terram aspiceremus. Navis igitur nostra vadè allisa est, cum quidem adhuc milliare, vel amplius à terra abessemus. Nullum ergo huic malo remedium invenire poteramus aliud, quam ut ad Deum vota facientes, eius misericordiam imploraremus. Eadem hora navis nostra in plures mille partes resoluta, confracta est eque nostris 15 & ex Indiis 6. in aquis suffocati perierunt. Aliqui magnis trabibus adherentes evatarunt. Ego cum quinque

Naufragium.

RFJCB

que socijs mali adminiculo evasimus. Quindecim autem per- Schmidel cum
 sonarum cadaver nullum invenire potuimus. Deus ipsis, no- s. socijs in malo
 bisque omnibus propitius sit. Postea 50. milliaria, pedestri se servat
 itinere, nobis conficienda erant, cum quidem vestimenta no- ver terrã iter
 stra, unã cum uni-versa alimonia in navi amissemus, ita ut facimus ad
 tantum radiculis, alijsq; fructibus, quos per campos hinc inde, portum S. Ga
 invenire poteramus, nos sustentare cogeremur, donec ad Port- brielis.
 tum S. Gabrielis perveniremus, in quo navim prædictã cum
 suo Capitano invenimus, qui 30. dies ante nos appulerat.

Noster vero summus Capitaneus Mar. Dom. Eyollas, hoc
 nostrum infortunium, quidq; nobis factum, jam ante per indi-
 cium acceperat, qui unã cum suis, mærore summo afficiebatur, Missa pro dẽ-
 non aliter sibi per suadens, quã nos omnes extinctos esse. Man- functis.
 dabat igitur, ut pro nostrorum animarum salute aliquot missa
 legerentur.

Buonos Aeres cum delati essemus, noster supremus Præfẽ-
 mus, Capitaneum nostra navis, & eius Governatorem ut se coi-
 gnitioni sistant, citari mandat, qui & Governatorem, si ve- Pilotam, si non tanta tamque graves intercessionones inter-
 venissent, procul dubio suspendio punivisset. Damnatus fuit tur.
 tamen in quadricinium ad Brigantinam.

Collecta ergo omni nostra multitudo in Bounas Aeres,
 mandat noster supremus Præfẽtus, Brigantinas expediri, &
 in eas omnem militem congregari, reliqua verò navigia, con-
 servatis tamen ferreis vasis atq; instrumentis, incendio deleri-
 jubet. Rursum igitur fluvium Paranã sursum navigaba- Flumen sur-
 mus, adq; prædictã nostram civitatem Assumptionis Maria- sum navigan-
 appellentes bicinium ibi commorati, ampliora Casa, Maie- tes Assumptionis.
 stus mandata expectabamus. redeunt.

Alvarus Nugvez ex Hispania abiens, primo San-
 Katharinam, deinde Assumptionem cum 300. Hispanis
 appellens summus Governator creatur.

Cap. XXXI.

Interim hac dum ita geruntur, adventat ex Hispania Capitaneus quidam Alvarus Nugvez Cabeza de Vacha, quem Casa, Maestas, Praefectum creaverat, & cum 400 viris, & 30. Equis in quatuor naves distribuerat, è quibus duae maiores, reliquae duae Caravella fuerunt.

Nota. Franciscus Lopez Cap. 89. scribit de hoc Alvaro Nugvez, quod anno 1541 una cum 400. militib. & 46. equis à Casa. Maestate Rio della Plata missus fuerit. Fait autem 8. totos menses in itinere. Ergo primum 1542. Assumptionem appulit.

2. Caravel-
rum naufr-
gium

Terra iter fa-
ciunt.

300. viri As-
sumptionem
veniunt.

Haec quatuor naves, in Brasilia ad portum VViesaj, vel S. Katharinam appulerunt, commeatum inquisitione. Cumque Capitaneus duas Caravellas octo milliaria a portu ad commeatum quarendum ablegasset, talis eas procella obruit, ut in mari contractae perierint, hominibus tamen qui in ijs fuerant, servatis. Hoc Alvarus Capitaneus summus cum comperisset, maioribus navigijs, se amplius aquis committere non ausus fuit. Prorsus igitur illa destrui curabat, atque per terram factò itinere versus Rio della Plata, tandem Assumptionem ad nos pervenit, adducens de 400. viris trecentos, reliquos vel inedia, vel morborum sevicia extinctis.

Hinc Capitaneus octo totos menses in itinere fuerat, suntque in Civitate Assumptionis, usque ad portum S. Katharinae 300. milliaria. Hoc de itinere directissimo atq. proximo intelligendum est. Nam ab Assumptione. secundo flumine usq. ad mare. sunt 334. milliaria, & usq. ad S. Katharinam 300. Adferebat etiam Alvarus

Alvarus Nug-
vez supremus
Governator.

Nugvez titulum suae gubernationis ex Hispania, sibi à Casa. Maestate concessum, atq. ideo postulabat, ut nos Praefectus Martinus Dominicus Eyollas, totam administrationem ipsi cederet, populusque ipsius iussis pareret. Id quod & Dominicus Eyollas, & populus universus, summa cum voluntate facere paratierant, hac tamen conditione, ut hanc sibi & à Casa.

Casa. Maiestate concessam potestatem aliquò evidenti documento probaret. Hoc autem tota congregatio extorquere non potuit. tantum Sacrifici, atque unus & alter, ex Capitaneis hoc asserebant. Verum quid huic Præfecto contigerit, ex sequentib. cognoscetur.

Hic Gubernator Delectum militum habet, mittit navigia, ut flumen fursum navigent, atq; ad Surucufis atq; Achkeris tendant, quorum Præfectum suspenderunt.

Cap. XXXII.

Dictus igitur Alvarus Nugvez lustrato milite, deprehendit unversos exercitus numerum esse octo millium viros, Intra etiam amicitia cum Martino Dominico Eyollas, alter alteri fraternam fidem atque conjunctionem jurabat, ita ut Eyollas non minus quam antea potestatem populo mandata dandi haberet. Gubernator igitur cum 9. Brigantinas instrui mandat, in flumen, quantum possibile sit, naviganda ascendat. Antequam vero navium apparatus absolvetur, præmittit 3. Brigantinas cum 115. Militibus, præcipiens ut quam procul possint, contenderent, ac Indos sar Turcicum seu Maisium habentes inquirerent.

Lustratio militum.

9. navicula instruuntur.

3. navicula sursum navigant.

Adjungebat etiam eis duos Capitaneos Antonium Gaberromem atque Diegum Tabellinum. Hi igitur initio ad nationem Surucufis nomine veniunt, Far Turcicum seu Maisium, Mandoch, & alias eius generis radículas, Mandues etiam, quæ instar nostrarum avellanarum sunt, pisces, atque carnes habentem. Viri in labijs gerunt ceruleum lapidem aëæ calculi instar. Fæmina verò verenda contegunt.

Anton. Gab. et Dieg. Tabell. capitanei. Suruculis.

Apud hanc nationem nostra navigia relinquebamus, & cum his quosdam ex socijs nostris, quibus horum custodiam mandabamus, nos vero quatuor dierum itinere, in ipsam regionem ingressi, perveniebamus ad Pagum, ad Carios 300. virorum robur habentes, pertinentes, Ibi igitur statim atque conditionem totius regionis explorantes, accipiebamus ab is, aqua & placida responsa. Inde ad nostras naves reversi, & fluvium Parabol descendentes ad nationem Achkeres perveniebamus. Ibi inveniebamus literas, ab Alearo Governatore missas, quibus precipiebatur, ut summum Capitaneum horum Indorum Achkere nomine, suspendio tolleremus. Cui mandato noster Capitaneus absq; mora obtemperavit, verum hoc factum postea tristissimo bello causam dedit, ut postea cognoscetur.

Revertuntur
Achkeres.

Achkere sum-
mus Indorum
suspensus.

His ita confectis, & praedicto Indo hoc genere mortis sub-
lato, secundo flumine descendentes ad nostram civitatem Assumptionis iterum appellimus, nostroque Governatori, quid in hac pfectione vidissemus effecissemusq; narrando exponimus.

Dabero & Carios armant se contra Christianos, Dabero expugnatur.

Cap. XXIII.

Post hac petebat noster Governator à Principe Indorum, in nostra civitate Assumptionis Mariae habitante, ut nobis 2000 suorum concederet, qui cum nostris Christianis fluvium sursum navigando ascenderent. Huic petitioni promisi assentiebantur Indi, ad omnia quae cuperemus, sua studia atq; obsequia deferentes. Interim tamen & hoc addentes monebant, ut noster summus Governator totam rem diligenter secum expendere atque examinaret, antequam in illam regionem proficisceretur. Nam totam regionem Dabero & Carios in armis esse,

Indi promo-
nent nostros.

ut conjunctis viribus Christianos invadant. Nam Regulum Dabero, fratrem esse illius Achkeres, quem Christiani suspendissent, cuius mortis vindictam severissime à Christianis expetiturus esset. Huic consilio obtemperans noster gubernator, omiſſa hac profectione se interea contra hostes suos armat, ut in eos expeditionem suscipiat. Statuit igitur consentiente suo jurato fratre M. Dominico Eyollas, ut is Eyollas cum 400. Christianis & 2000. Indis contra dictum Dabero & Carios proficiscatur, & eos vel tota regione pellat, vel funditus extirpatos deleat. Hoc mandatum dictus Eyollas fideliter secutus & exercitum ex civitate Assumptione educit, atque hosti occurrens initio ex mandato Cesare. Maieſtatis Daberonem ad pacem, & quæta consilia hortatur, verum hac illi vili pendens nullam paci tractatione admittere voluit, numerosum enim coegerat exercitum, suos pagos vallibus in terrâ defixis munierat, & quasi triplici palorum lorica circumdederat, egestus etiam ingentibus & profundis foveis, de quibus supra etiam cap. 21. diximus, quæ omnia nos ante accurata indagine exploraveramus.

Eyollas cum 400. Christianis & 2000. Indis contra Daberonem

Daberoni pax offertur.

In quartum autem diem usque cum nostro exercitu quiete constitimus, antequam bellum ipsis denunciarem, sed quarto die mane tribus horis ante ortum solis, facto impetu in urbem irruimus, eaque expugnata, quicquid in ea deprehendimus, occidimus, pluribus tamen sceminis captis, & à cæde servatis, quod nobis postea magno emolumento fuit. In hac oppugnatione 16. Christiani ex Christianis occubuerunt, multis ex populo vulneratis & læsis. Indorum etiam ex nostra parte non pauci interierant: ex casibus. Indorum etiam ex nostra parte non pauci interierant: ex casibus. Canibatis verò 3000. caesa fuere. Non multo tempore intercedente, venit ad nos Dabero cum suis, & petit admissorum veniam & gratiam, rogans sibi suisque uxores & liberos restitui, polliceturque pro se suoque populo obedientiam, & debitam subjectionem. Hoc petenti Capitaneum nostrum jussu Imperatoris Maieſtatis concedere, atque promittere oportuit.

Dabero expugnatur.

16. Christiani ex Christianis occubuerunt, multis ex populo vulneratis & læsis. Indorum etiam ex nostra parte non pauci interierant: ex casibus.

Dabero in gratiam recipitur

Assum-

46
 Assumptio praesidio munitur, fluvium Parabol
 fursum navigant, veniunt ad Montem
 Fernandi, Item ad Paiembos, Ba-
 scheropos & Surucufis.

Cap. XXXIII.

Hac pace ita confirmata, fluvium Parabol deVecti, ad
 nostrum Summam Praefectum Alvarum Nugvez Cabeza de
 Vacha, revertimur, eique quid egerimus, quidq; passi sumus
 exponimus. Qui his rebus cognitis, omnino expeditionem
 quam antea meditatus fuerat, suscipere constituit. Petit igitur
 à Dabero: cum quo iam pax conciliata erat, ut auxilia duo-
 rum millium Indorū nobiscum mittant, ad quod Indi prom-
 pti erant perpetua nobis obsequia deferentes. A Carios etiam
 9 Brigantina. novem Brigantinas instrui postulat, quibus rebus omnibus
 300. Christianis, confectis, de octingentis Christianis, 500. assumit, 300. Af-
 norum praesidium sumptione relictis, quibus Capitaneum Iahannem Saleusser or-
 Assumptione re dinabat.
 lingitur quorū
 Capitane 10-
 han Saleusser
 Fluvium Para-
 bolascendunt.
 83. Scapha 9.
 Brigantina
 18. Equi,
 Mons S. Fern-
 nandi,
 vaiembos.
 Bascheropos.
 100. miliaria

Hoc igitur exercitu quingentorum Christianorum, &
 duorum millium Indorum, fluvium Parabol ascendimus: Ha-
 bebantque Carios secum 83. Scaphas, nos vero Christiani no-
 vem Brigantinas in quarum singulis duo equierant. Sed equi
 per centum miliaria terrā traducebantur, nos vero flumine
 vecti sumus usque ad Montem S. Fernandi: Ibi igitur, equis
 rursus in naves assumtis, inde porro provecti sumus, donec per-
 venimus ad nostros hostes, Paiembos, verum hi non expe-
 ctato nostro adventu, adificijs prius incensis, una cum uxori-
 bus & liberis se fuga subduxerant Postea iter centum mil-
 liarium unā profecti, ita ut in nullum populum incideremus,
 pervenimus tandem ad nationem, cuius populi Bascheropos
 nominantur, & carne ac piscibus vivunt, Natio est populo-
 sa,

sa, centum miliarium regionem amplam inhabitant. Sca-
 pharum tantum numerum possidet, ut non scribi possit. Fæ-
 mina horum verenda tegunt. Hi colloquia nostra detrectan-
 tes aufugiebant. Ab his digressi, ad aliam nationem perve-
 nimus Surucusis nomine, à Bascherepos 90. miliaria distan-
 tem; huius homines benignè & amice nos excipiebant. Ex his
 Surucusis quilibet Paterfamilias, cum uxore & liberis peculia-
 re, & proprium domicilium inhabitat. Viri habent orbicu-
 lum ligneum, instar alæ Calcusi, de auricula pendentem.
 Mulieribus chrystallus casto colore, crassitudine digiti, de la-
 bijs pendet. Speciosa sunt, prorsus nude incedentes. Hi homi-
 nes farre Turcico, Mandeoch, Manduis, palades, piscibus
 & carne abundant. Estq; natio valde populosa.

Surucusis 90.
miliaria.

Ex his noster Capitaneus quari mandabat de natione Car-
 chachari nomine, Item de Carios. Verum hi de Carchararis ni-
 hil indicare poterant; de Carios verò dicebant, eos secum do-
 misua esse. Sed hoc non erat verum. His cognitis, mandabat
 noster Praefectus, ut nos itineri accingeremus, se enim porro
 in regionem ingressurum esse. Ordinabat igitur, ut 150. Mili-
 tes apud naves manerent, quibus commeatum in biennium
 addebat. Reliquos 350. una cum 18. equis, & 2000. Indorum
 seu Carios, qui Assumitione nobiscum discesserunt, assumens
 in ipsam regionem porro ingressus est, verum parvo nostro cum
 commodo. Nam Praefectus noster is vir non erat, qui tan-
 ta rei gerenda par esset, & oderant eum omnes Capitanei &
 milites, sicut etiam satis morosum & immitem se erga mili-
 tem praebebat. Octodecim ergo dierum iter emensis neq; Car-
 rios, neque quisquam aliorum hominum in conspectum vene-
 rat, alimonia etiam deficiente, ita ut nostro Praefecto necessa-
 rio ad naves redeundum esset. Noster tamen Praefectus quen-
 dam Hispanum Franciscum Rieffere, cum 10. alijs Hispanis, ut-
 terius progredi iubet, praeicipiens, ut si post 10. dierum iter

Ferra iter fan-
ciunt.

10. viri ulte-
rius pergunt.

&

nullam

nullam invenirent nationem, ut ad naves ubi eos expectaturi essent revererentur. Ita que accidit ut hi in populosam incidere nationem, quae farrus Turcici, Mandeoch, & aliarum radicalium copiam habebat. Verum Hispani in eorum conspectum prodire non audebant, sed reversi ad nos hoc supremo Regrediantur. nostro Gubernatori significabant, qui omnino in hanc regionem iterum ingredi volebat, sed aquis quo minus procederes, impeditur.

Ernandus Rieffere fluvium fursum navigat,
ad Guebuecufis & Achkeres.

Cap. XXXV.

Ernandus Rief
fere 80. viris
flumen sursum
navigat.

Is igitur iterum navim instrui mandat, cui 80. milites imponit, & addito Capitaneo Ernando Rieffere injungit, ut fluvium Parabol ascendat, nationem Scherves nomine quaerens, ibique bidui itinere, amplius non, in penitiora terra loca ingrediatur, & postea ad eum de regione, & eius habitatoribus Indis referat. Navibus igitur à nostro Capitaneo summo digressi, primo die ex altera regionis parte, per venimus ad quandam nationem Guebuecufis nomine, cuius homines incolunt insulam quandam 30. miliarium spacium complectentem, quam fluvius Parabol circumdat. Vescuntur Mandeoch, Maisio, Manduis, padades, Mandepore, Porpe Bachkek, & alijs radicibus, Item carne & pisce. Mares & feminae specie prioribus Surucufis similes sunt. Istum diem apud eos morati sumus, Postero die cum discederemus, comitabantur nos hi Indi decem Canaës seu Cymbis: bis etiam de die ferinam, & pisces venabantur, quibus nos honoris, & reverentiae causa donabant.

Guebuecufis
absunt 4. mil-
liaria.

Facunda insu-
la.

10. Cymbis
monstrant
viam.

Achkeres di-
stant 36. mil-
liaria.

In hoc itinere novem dies consumentes, appulimus postea ad nationem Achkeres, ubi magna hominum multitudo collecta

lecta erat: Mares & feminae sunt magna & procerastatura. quorum similes in tota regione Rio della Plata non vidi, distantq; hi Achkeres à prædictis Surucusis 30 milliariis; nulla alia re quam piscibus & carne vivunt; femina verenda contegunt. Apud hos Achkeres unam diem mansimus, atque hinc dicti Surucusis, suis decem cymbis seu Canoas ad suum Pagum reversi sunt. Postea petebat noster Ernandus Riefefere, ab Achkeres, ut qua via ad Scherwes iretur monstrarent, ad quod prompti erant mittebantque ex suo pago nobiscum octo Canoas seu Cymbas, venabanturque singulis diebus bis pisces & carnes, ut ita cibariorum sufficientem copiam haberemus.

Quod autem natio hac Achkeres vocetur, hac causa est: Achkeres piscis est, dura atque aspera cute, ita ut nullis armis sauciari, aut telus Indorum configi possit, Ingens piscis est, multum reliquis piscib. damni dans. Ova eius, qua circiter 2. aut tres passus à flumine in terram ponit, Moschi odorem habent, & gratum cibum praebeant. Cauda eius delicatissima est, quanquam per omnia nihil noxij habeat, semper habitat in aquis, & existimatur apud nos in Germania esse animal venenatum, atq; exitiale, vocaturq; Crocodylus. Dicunt, si quis hunc piscem intueatur, aut is alicui suum halitum afflet, eum statim mori. Sed hoc veritati consentaneum non est. Nam & absque hoc homini moriendum, & ipsa morte nihil certius habet. Dicunt præterea, si piscis hic in aliquo fonte nascatur, non esse aliud medium eius interficiendi, quam si in oblatum, to speculo, suam speciem ipse contempletur, sic enim fieri, ut sui ipsius obtutu enecetur. Verum quae de hoc pisce hoc modo commemorantur, mera figmenta sunt. Si enim vera esset, plus centies mihi moriendum fuisset, qui horum plures tribus millibus ceperim, atque aspexerim: nec de hoc pisce tam verbosè scripsissem, si de veritate mihi non constaret.

Descriptio
Crocodylus

Fabula.

Aliud figmentum.

Veniunt ad Scherves à quibus magnificè
excipiuntur & tractantur.

Cap. XXXVI.

Ab his discedentes, nono die post nostrum ab his abitum, pervenimus ad Scherves, ad quos à dictis Achkares 36. miliaria numerantur. Hac natio est valde populosa, nondum tamen sunt illi veri atque genuini, inter quos Rex ipse domicilium habet. Hi verò Scherves, ad quos appuleramus mystaces alunt, habentque ligneum circulum de auricula pendentem. Etiam hi viri gerunt caruleum chrystum in labijs, forma et magnitudine ut alcarum calculi sunt, picti sunt colore caruleo, à collo usque ad genna, non aliter atq. caligas pinguntur. Femina alia ratione & forma pinguntur, caruleo tamen colore, à mamillis usque ad verenda, eà elegantia, ut non existitem in Germania pictorem inveniri, qui hoc tam eleganter, tamque artificiosè prestare posset. Incedunt nuda, & formosa sunt pro ipsorum more, in tenebris fortasse satis commendabiles.

Apud hos igitur Scherves unum diem morati, & postea tridui itinere progressi 14. miliaria, tandem pervenimus ad eum locum, ubi Rex ipsorum habitabat, à quo incolæ Scherves vocantur. Eius regio tantum 4. miliarium spacium completitur. Habet tamen etiam Pagum ad fluvium Parabolitum.

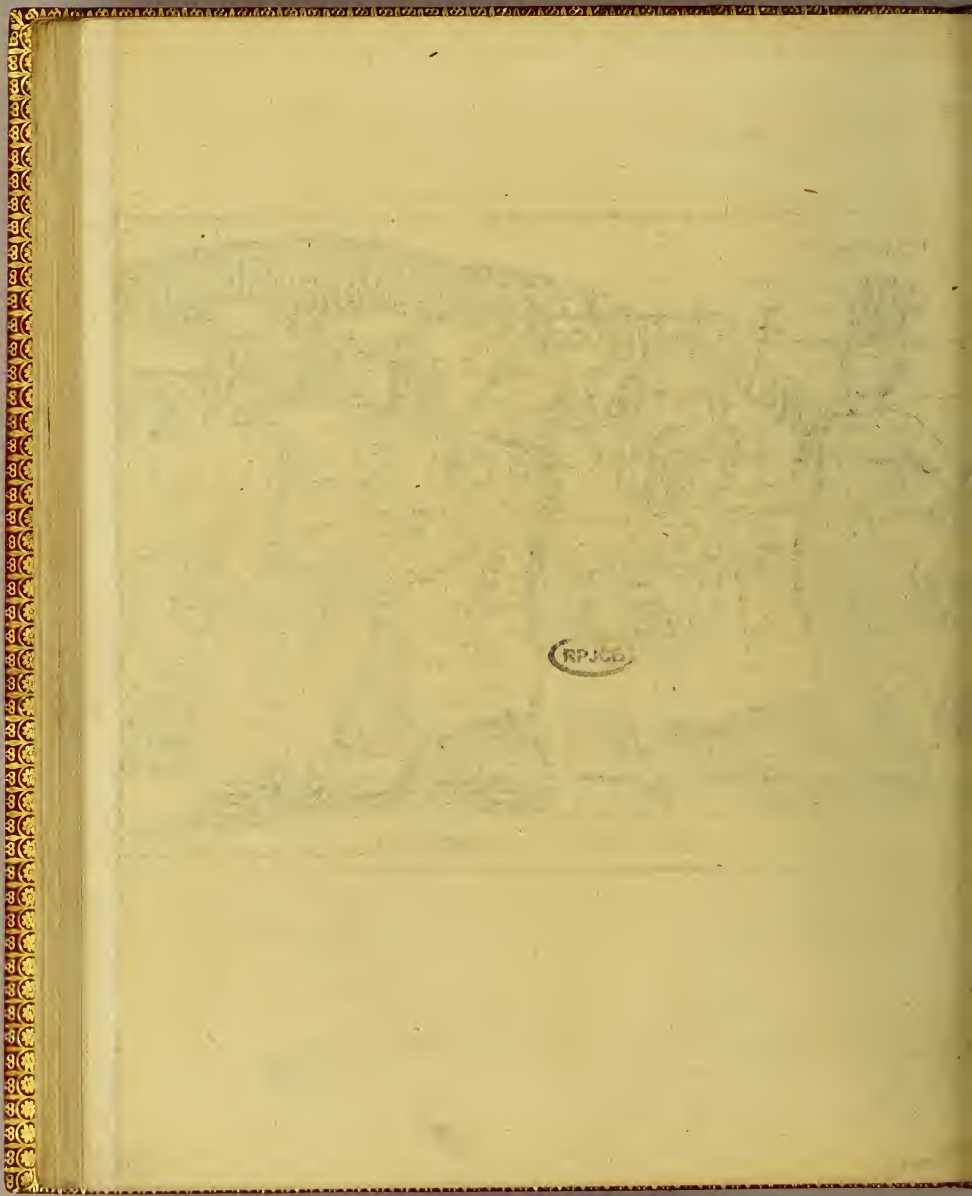
Hic igitur relinquentes nostras naves, earum custodiam 12. Hispania 12. Hispanis commendabamus, ut reversi ijs ad nostram uti vos custodiunt possemus defensionem: A Scherves etiam ibi habitantibus, petebamus, ut interim cum Christianis amicè viverent, eosque humaniter tractarent quod etiam fecerunt.

Cum igitur biduum in isto pago mansissemus, comparatis atque assumtis rebus itinere necessarijs, trajecto fluvio Parabol,

SCHERVES.

Cap. 36.

RPJCB

SE

bol, appulimus ad eum locum, ubi ipsius Regis sedes atque domi-
 cilium erat. Is, cum adhuc milliare propemodum abesse-
 mus, obviam nobis progreditur stipatus amplius 12000. viro-
 rum, in campestri planicie, amice tamen. atque pacifico. Tra-
 mes quo incedebant. latus erat octo passus, undique flosculus, excipit Chri-
 at que gramina conspersus, atque ita perpuratus, ut ne lapil-
 lus, lignum, stramenve appareret. Habebat etiam secum Rex
 suos musicos, quorum instrumenta erant, instar lituorum no-
 strorum, quos Schalmieas vocamus. Dederat etiam manda-
 ta, ut tum, utrinque qua ingrediebatur, cervorum. atque a-
 liarum ferarum venatio fieret, sic ut circiter 30. cervos, &
 20. struthiones, seu landu caperent, quod spectaculum visu
 admodum jucundum erat. Ingressis in pagum, semper binis
 Christianis diversorium designabat. Noster vero Capitaneus,
 una cum suis Ministris in domum regiam deducebatur, sicut
 & diversorium mihi designatum non procul à Regia erat. De-
 inde mandabat Rex Scherves suis subditis, ut Christianos lau-
 re exciperent, omnibus rebus necessarijs ministratis. Hic
 igitur splendor, atque apparatus fuit Aula huius Regis, tan-
 quam summi regionis Domini.

Rex Scherves
 excipit Chri-
 stianos.

Via flosculus
 conspersa.
 Musica.

Venatio de se-
 ctationis causa
 instituta.

Aula Regis
 Scherves ma-
 gnificentia.

Musicam etiam mensa, atque epulis, si quando ipsi pla-
 cet, adhibere solet. Tum enim tibijs canunt, viris cum formo-
 sissimis feminis, choreas ducentibus atque saltantibus, qua cho-
 rea atq; saltationes nobis Christianis ita mirifica videbatur, ut
 propemodum, illas aspicientes, nostrimet ipsorum oblivisce-
 remur. In cæteris hi Scherves, his de quibus antea dictum, si-
 miles sunt. Fæmina pallas seu Chlanas sibi faciunt ex gosypi-
 no subtili, propemodum, ut nostri subsercipanni sunt, quos
 Arras, seu Burschet vocamus. His varias figuras, cervo-
 rum, struthionum, ovium Indicarum, pro ut queque artifici
 um texendi callet, intexunt. His pallis, si quando aër frigi-
 dior est, indormiunt, aut subseris insident, aut ad alia mini-

Chorea, atque
 Musica mensa
 adhibita.

Artificiosæ tex-
 trices.

steria pro arbitrio utuntur. Haec femina valde formosa sunt, ad vixorem propense, blanda admodum, corporib. ut mihi vise suere, admodum calidis.

Cum quadriduum sibi commorati essemus querebat Regus
 manens 4. dies *lus iste ex nost. Capitanco, quod nostrum esset propositum. Et*
 quod tenderemus? cui respondet ille, se aurum atque argentum
 querere. Donabat ergo ipsi Coronam argenteam, sesqui mar-
 cam pondere habentem, Item auream laminam sesquispit ha-
 dona Regis Scherys no, ma longam, dimidia latam, & alia quaedam ex argento fa-
 stro Capitanco bresacta, dicebatque Capitanco nostro, se argenti, aurive am-
 datus. plius nihil habere: Hac autem qua ipsi offerret, spoliū esse
 Mentio Ama- quod aliquando in bello contra Amazones obtinisset.
 zonum.

Quarunt de Quod autem Amazonum, eorumque opulentia men-
 Amazonibus. tionem fecerat, erat id nobis jucundum auditu. Quirit igitur
 statim ex rege noster Capitanco an mari aut flumine ad
 eos pervenire possemus, quantumque itineris nobis ad eos pro-
 fecturis restaret? Ad qua respondet ille, Aqua ad eos perve-
 niri non posse, sed terra, idque duorum mensium continuo iti-
 nere. His ita edocti à Rege Scherys planè constituimus, nos
 iter ad dictas Amazones suscepturos, ut ex sequentibus pa-
 rebit.

Descriptio Amazonum, quas quæsitum pro-
 ficiscuntur. De Siberis &
 Orthuesen.

Cap. XXXVII.

Mulieres bel- Haec mulieres Amazones, tantum unam ex mamma-
 cose. habent, Earum Mariti in anno ter, quaterve ad eas veniunt.
 Sique mulier à viro impregnata masculum parit, illi patri do-
 mum remittit, si vero femella, secum illam retinet, eique dex-

tram mamillam aduris ne crescere amplius possit, quod ideo faciunt, ut ad arma arcusque tractandos habiliores sint. Sunt enim mulieres bellicosa, bella cum suis hostibus gerentes. Inhabitantes haec mulieres Insulam satius amplam, quae aquis undique ambitur, nec nisi Canoës seu Scaphis ad eas accedi potest Insulam. hac insula autem nec aurum, nec argentum habent Amazones, sed in terra firma, quam viri inhabitant, dicuntur habere ingentes Thesauros. Natio est valde populosa, Regemque habere dicitur Iegnes nomine, & loci nomen Rex Scherves nobis indicabat. Capitaneus igitur Ermandus Rieffere à Rege Scherves petebat, ut ex suis quosdam viros nobis ad jungeret, qui nostra nobis impedimenta gestarent, tum nos penitiora Regionis loca Amazonas illas quaesitum, ingressuros esse. Assentitur ille libenter, interim tamen monens, totam Regionem nunc aquis inundare, difficile igitur & per incommodum nobis ad ipsius iter futurum, nec facile ad eas, hoc quidem tempore perveniri posse. Nos vero eius dictis fidem adhibere volebamus, sed Indos nobis adjungi instabamus. Dabat igitur nostro Capitaneo pro sua persona 20. viros ut eius impedimenta & cibaria gestarent; nostrum vero singulis, quinq; qui nobis servirent, & reulas nostras bailarent. Octidui enim iter conficiendum erat, quo nullum Indum visuri eramus.

Postea vero pervenimus ad nationem quandam Siberis nomine, quae lingua & alijs rebus Scherves similis erat. Continuum autem hoc octiduum die & nocte nobis in aquis eundem fuit, ad genua, vel etiam ad cinctum usque pertingentibus: nec ullo modo ex his emergere poteramus. Siquae ignem excitare volebamus, necesse erat, ut illum strui ex magnis lignis composita imponeremus: saepeque accidit, ut cibum cocturis, & olla & ignis in aquam delaberetur, ita ut cibo postea nobis carendum fuerit. Culices etiam inter diu & noctu nos infestabant, ita ut nihil necessariorum operarum facere possemus.

Quere-

Inhabitantes Insulam.

Capitaneus petiit Indos Comitantes.

Scherves cum Christianis Amazonas quaesitum proficiscuntur.

Siberis 32. milliaria.

Ambulant in calidis aquis. Ignem super aquis excitant.

Culices.

Quarunt de
inners residuo

Querebamus ergo ex illis Siberis, utrum & in posterum
aquas habituri essemus? Qui respondebant, nobis adhuc qua-
driduum in aquis ambulandum esse, & postea 5. dies terra i-
terfaciendum, tandemque nos ad nationem perventuros Or-
thuesen nomine. significabant etiam nostrum nimis esse paucos,
ideoque nos regredi debere. Verum Scherues hoc facere
nolebant. Nam hos potius, qui hactenus nos comitauerant
ad eorum Pagum remittere cogitabamus, verum hoc illi face-
re recusabant dicentes, sibi à Rege suo injunctum esse, ne
nos desererent, sed nobiscum perseverarent, donec regione ite-
rum egredieremur. Adjunxerunt ergo nobis hi Siberis 10.
viros, qui unacum Scherues nobis viam monstrarent ad præ-
dictos Orthuesen. Itaque adhuc 7. dies nobis in aquis eundum
fuit, quæ ita calida erant, ac si ad ignem ita incaluisset, quam
etiam, cum nullam aliam haberemus bibere cogebamur. Ali-
quis autem fortasse cogitare posset, fluviatilem hanc aquam
fuisse, verum tum temporis tam crebra & frequentes pluvie
fuerant, ut hæc totam regionem, quæ plana prorsus ac equalis est
aquis repleverit, & nos has aquas ut dicitur postea magno
nostro malo sensimus.

Nono igitur die demum venimus ad quendam Pagum
Orthuesen civitatis Orthuesen, inter 10. & 11. horam. Duodecima au-
tem hora medium pagum ingressi, ad domicilium Principis
pervenimus. Tum temporis seva lues inter ipsos grassabatur,
cui fames causam præbuerat. Nam duobus annis cicada, sar,
atque omnes arborum fructus ita depasta erant atque corruper-
rant, ut nihil ipsis, quod esui esset, prope relinqueretur. Quod
cum nos Christiani cognosceremus, valde territi sumus, &
quia nec nos cibarijs abundabamus, diu in hac regione manere
non poteramus.

Interrogabat autem noster Capitaneus huius nationis
Regulum, quantum itineris nobis ad Amazonas restaret? à
quo

7. dies ambu-
lant in calidis
aquis.
Inundatio.
Sæva pestilen-
tia grassatur
in Orthuesen.
Cicada.

quo responsum accipit. Integram mensam nobis adhuc iter faciendum, præterea totam regionem aquis, quasi inundatione repletam esse, quod verum esse deprehendimus ipsi.

Regulus horum Orthuesen donabat nostro Capitaneo quatuor auri laminas, & quatuor circulos argenteos, quos brachii fronte gerunt, ut apud nos Magnifici Domini catenas seu monilia aurea de collo suspensa gestant. Pro his rebus donabat noster Capitaneus Indorum Regulum, securicula, cultris, globulis precatorijs, seu Pateroster, forpicibus, alijsq; rebus eiusmodi que Noribergæ fabrefieri solent. Libenter plura ab ijs petissemus, sed tentare hoc non audebeamus, propterea, quod nostrum numero nimis pauci essent, ita ut nobis ab ipsis metuere cogeremur. Erat enim horum Indorum multitudo valde numerosa, & pagus magnus, ut maiorem, atque populosorem per totam Indiam non viderim. Pagus enim maiorem in modum longus latusque erat. Hec etiam lues inter Indos grassans proculdubio nobis bono fuit, cui, ut dixi, fames causam dederat, alioqui nos Christiani salvi atque incolumes viri non evasissemus.

Orthuesen
magnis pagus.

Regressi ad summum Præfectum revertuntur, quispolia, & quicquid in hac profectio-
ne comparferant ipsis eripit, tu-
multuantur seditiose.

Cap. XXXVIII.

Regressi igitur, ad prædictos Siberiæ revertebamur, eramusque nos Christiani à comæatu & alijs rebus male instructi, nec quicquam cibariorum habebamus præter fructus arboris, quam Palmides vocant, Item car des, aliasque agrestes radices.

H

diculas

diculus sub terra nascentes. Cumque ad Scherves rediremus propemodum dimidia pars populi nostri lethaliter egrotabat idque propter aquam, in qua, 30. totos dies nobis eundem fuerat, ita ut nunquam ex hac egredi & desistere liceret, Item etiam ob summam egestatem, & famem, qua nobis in hoc itinere toleranda fuit; quam calamitatem non parum auxerant, quod sordidam illam atque impuram aquam bibere cogebamur. Apud hos autem Scherves, cum quibus Regulus ipse habitabat, quadriduum manentes, ab eis valde amantes & benignè tractati atque curati sumus. Dederat enim Rex suis subiectis mandata, ut omnes res necessarias nobis subministrarent. Pro se etiam quisque in hoc itinere peculium penè 200. Ducatorum collegerat, tantum ex gossypinis pallis, & argento, qua clam permutatione cultrorum, globorum precatoriorum, forpicum, & speculorum, ab ipsis consecuti fueramus.

• Scherves benignè tractant Christianos.

Post hac omnia flumen deverti ad nostrum summum Flumen de v. Praefectum redijimus. Ad naves autem cum pervenissemus, hantur. mandabat praefectus sub capitis pœna, ne quis nave egrederetur, Ipse etiam in propria persona ad nos veniens nostrum Cas

Ernandus Riefpitaneum arreptum in vincula conijci mandabat, nobisque fere Capitaneis militibus, quicquid in hac profectione peculij collegeramus, Eripit militibus que ex itinere attulerat.

Liberatur Capitaneus restituuntur ablati ea.

per vim eripiebat. Nec his contentus, etiam Capitaneum, de arbore suspensum; necare volebat. Hac, cum in Brigantinis adhuc morantes, intelligeremus, inito cum quibusdam amicis, in terra versantibus, consilio, contra dictum Praefectum tumultum atque seditionem concitavimus, ei praesentes praesenti in faciem dicentes, ut quam primum Capitaneum Ernandum Riefferre liberum nobis sisteret, nobisque ea, qua per vim rapuisset, restitueret omnia, alioquin nos ex re ipsa ea tempore consilium capturos.

Hunc tumultum, atque nostram indignationem, cum Abvarus videret, paratio animo, quam primum Capitaneum è capti-

57
è capti vivate liberabat, nobis etiã omnia qua abstulerat resti-
tuebat, sermonibus blandis animos nostros captans atque pa-
cem concilians, ut acquireremus. Sed quid postea eo factum
sit, suo tum incommodo expertus est, ut ex sequentibus pa-
tebit.

His ita transactis, & pace constituta, petebat summus
Præfectus à Capitano Ernando Riefferre, ut sibi ordine, re-
censeret de regione illa, & quid in ea vel vidissemus, velex-
perti essemus, curque tam diu absuissemus: De his omnibus
ea documenta atque responsa accipiebat, ut his acquiesceret.

Quod autem nos tam inclementer exceperat, atque ea,
qua summo cum labore nostro, acquisiveramus, nobis eripere
conatus fuerat, nulla alia erat causa, quam quod eius manda-
to non parveramus. Expressis enim verbis injunxerat: Ne
ultra Scherwes progredieremur, sed ab ijs, tantum bidui iti-
nere in ipsam regionem ingressi, postea ad eum revertere-
mur, & de regionib. quas transissemus ad eum ordine refer-
rèmus. Nos vero à dictis Scherwes trium dierum in ipsa re-
gionis penitiora loca iter feceramus.

Præfectus Alverus Nugvez à suis militib. ob a-
nimum elati fastum contemnitur, qui etiam
Surucusis absque iusta causa in-
terficiunt.

Cap. XXXIX.

Hæc cum ita narrando exposuissemus, planè constitue-
rat noster summus præfectus, omni cum populo rursus iter su-
scipere in eas regiones, in quibus antea fueramus.

Verum nos milites ipsi assentiri, volebamus, præsertim

præfectus vult
milites reduce-
re in regiones,
quas ante pe-
ragraverunt
milites nolunt.

hoc tempore, cum regio undique aquis plenè erat. Accedebat etiam hoc impedimentum, quod plerique ex ijs qui nobiscum in illa expeditione fuerant, propter aquam, in qua tam diu nobis ambulandum fuerat, adhuc admodum languentes arotabant. Præfecti etiam autoritas multum vilescibat, nec populo gratus acceptusque erat. Erat enim vir exigui consilij, nec unquam in vita sua Magistratum alicuius momenti gesserat. Mansimus ergo duos menses apud prædictos Surucusis, & interim noster Præfectus febris correptus graviter decumbebat. Quamquam parum retulisset, etiamsi tunc mortuus fuisset. Eius enim laus atque commendatio apud nos valde exigua erat.

Manent 2.
menses apud
Surucusis.
5. Præfectus
agrotat.

Surucusis regio
in salubris.

Tropicus capricorni.
Ursam maiorem
vidorūt.

In hac regione Surucusis nullum inveni Indum, qui 40. aut 50. annos vivendo attingisset, totoque vita mea tempore nullam expertus sum regionem minus salubrem. Sita est sub tropico Capricorni, ubi sol altissimus est. Non minus insalubris est, atque illa ad S. Thomam. Apud hos Surucusis Plantarum sive ursam maiorem vidi. Hanc enim stellam in cælo amiseramus, cum Insulam S. Tiago, & virides, præternavigaremus, de quibus antea diximus.

Nota. Sub Tropico Capricorni sub quo Surucusis sita esse dicitur, poli Antartici elevatio est $22\frac{1}{2}$ graduum. Ibi ursam maiorem, in summa sui in cælo elevatione aliquot horas conspicitur. Quod autem Autor, se illam apud Insulam S. Tiago amisisse dicit, cum rei veritate non consentire videtur. Nam ursam maiorem, ab hac insula, 600. milliaria versus meridiem, ubi eius elevatio summa est, adhuc conspicere potest. Sicut in globo cælesti demonstrari potest.

In hac sua autem adversa valetudine mandabat noster summus Præfectus, ut 150. viri Christiani, sese armarent, atque assumptis 2000. Cariorum, etiam 4. Brigantinas expedirent. His injungebat ut ad 4. milliaria ad Insulam Surucusis navibus accederent. Et postea omnem istum populum interficerent, & caperent, atque præcipuè illos personas è medio tollerent, quæ
quadra-

quadraginta aut quinquaginta annos nata erant: Quomodo Tyranni pra-
 verò dicti Surucufis nos antea exceperint, dictum est. Quam ^{fediti contra}
 verò mercedem eis reddiderimus. & quam grati illis fueri- ^{Surucufis.}
 mus, brevi mox cognoscetur. Et novit Deus, quod ipsi à no- ^{Ingratitudo.}
 bis summa sit facta injuria. Cum igitur ad illorum Pagum
 ex improvise appuliffemus, prodibant illi ex suis domicilijs
 cum suis armis, arcubus atque sagittis, pacificè tamen nobis ob-
 viam, verum mox inter Carios & Surucufis tumultu exorto, ^{Surucufis casti}
 nos Christiani tormenta aenea in eos emittebamus, valde mul-
 tos occidentes: Capti etiam prope 2000 ex viris feminis,
 pueris, puellis, diripiebamus omnem eorum suppellectilem, &
 quicquid omnino eis eripi poterat, sicut in eiusmodi impres-
 sionibus fieri solet. Quibus ita confectis revertebamur ad no-
 rum Praefectum, qui his quae feceramus contentus erat, eaque
 approbabat. Quia verò nostri milites, languidi, atque agroti ^{Redeunt Af.}
 erant magna ex parte, plurimi etiam ex his erga Praefectum ^{sumtionem.}
 nostrum malè affecti, eum oderant, nihil his porro efficere po-
 teramus sed unà omnes fluvium Parabol devecti, ad nostram
 civitatem Assumptionem reversi sumus; ubi reliquos Christia-
 nos reliqueramus. Eo in loco noster summus Praefectus iterum
 febriliter laborans decumbebat seque totos 14. dies domi contine- ^{praefectus ob}
 bat magis nequitiosa simulatione atque fastu, quam invale ^{factum con-}
 tudine impeditus: nec milites amicè compellabat, sed omnis ^{temnitur.}
 no inofficiose & praeter decorum se erga illos gerebat. Decet ^{Gubernatoris}
 enim Principem, aut summum praefectum, qui regionis alicujus ^{officium.}
 gubernacula administrare vult, ut erga summos atque in-
 fimos, comes atque benignus sit, inque dandis mandatis & res-
 ponsis, placidum mansuetum atque clementem se praebeat.

Omnino enim eiusmodi persona opera danda est, ut talem
 per omnes se praestet, qualis ab alijs cenferi atque coli velit, ut-
 que eos, in quos sibi imperium sumit, etiam prudentia, & vir-
 tute antecedit. Turpe enim est, atque indecorum, honoribus

aliquem eminere, non autem sapientia antecellere velle. Nemo etiam honoris & dignitatis sua causa, intumescere, atque se efferre debet. Omnis enim Praefectus militum causa, non autem milites propter Praefectum conducuntur.

Alvarus Nugvez cabera die vacha Hispanorum Praefectus à suis militibus capitur, adque Caesaream Maiestatem mittitur, In cuius locum Dominicus Eyolias eligitur.

Cap. XL.

Consilium ini-
tum contra
Praefectum.

Cum igitur apud hunc nostrum Praefectum nullus personarum esset respectus, ipseque solus omnia, pro suo superbo & elato ingenio dirigere vellet, Vniuersa communitas, Nobiles pariter, atque ignobiles unanimi consilio, statuit atque decernit, se hunc suum Praefectum captivum ad Caesaream Maiestatem mittere, eiusque Maiestati huius egregias virtutes, et inter alia etiã qualem se in administranda gubernatione, praestitisset, exponere velle. Vigore ergo huius decreti, Hi tres Domini, nempe Quastor. Scripturarius, seu telonio Praefectus, atque Secretarius, à Casa Maiestatis ordinati, quorum nomina fuerunt Almunus Gabrerus, Francus Mendoza, & Gratus Harriegus, assumpsit 200. militibus, nostrum Praefectum, nihil minus quam hoc metuentem, ceperunt, factumque hoc est, die 8. Marci, Mense Aprili Detinuerunt autem eum captivum integrum annum, donec navi, quam Caravellam vocant, commeatu, nautis, alijsque ad navigationem rebus necessarijs instructa, eum cum duob. alijs Dominis in Hispaniam ad Imperatoriam Maiestatem mitterent.

Praefectus ca-
pitur mittitur
in Hispaniam

1544.

His ita confectis, necessitas postulabat, ut huius loco alius
supre

supremus Praefectus crearetur, qui interim gubernationi populi praesset, donec Casarea Maestas alium substitueret. Videbatur igitur toti communitati consultum, ut Martinus Dominicus Eyollus eligeretur Praefectus, qui & antea gubernationi huius Regionis praesuerat, praesertim cum & milites eum amarent: quam electionem etiam potior pars approbat, Et si enim aliqui essent, inter quos prioris praefecti cognati atque familiares erant, quibus dictus Eyollus non admodum placeret, tamen eorum non fuit magna ratio habita. Hoc tempore ego huius Aetore hydrope graviter laborans decubui, quem morbum in itinere ad Oribuesen contraxeram, cum tam diu nobis in aqua ambulandum fuerat, & insuper egestatem & famem penè intolerabilem perpessi eramus: Ex illo itinere nostrum 80. egrotare ceperunt atque 30. tantum valetudinem recuperarunt.

Discordia Christianorum. Carios contra Christianos consilia. Ieperitamen & Bathaci Christianis opem ferunt.

Cap. XLI.

Ablegato igitur Alvaro Nugwez in Hispaniam, Christiani ita inter se disfidere ceperunt hostiliter, ut nullus alij quicumque boni vel cuperet, vel optaret, atque diurna & nocturna inter eos pugna atque digladiationes essent. Diaboli dominio inter nos ita grassante, ut nullus ab alio tutus esset. Haec dimicationes inter nos propemodum integrum annum durabant, causam praebente haec malo Alvari ablegatione. Hac cum Carios qui haecenus amici nostri fuerant, animadverteret, nos Christianos scilicet inter nos ipsos tam infidis animis esse, atque tales digladiationes in nos mutuo exercere, per quam gratum illis omnibus hoc accidebat,

Discordia.

Consilia Carios contra Christianos.

Inibans

Inibant ergo inter se consilia ut nos Christianos omnes interficerent & in regione tota delerent. Verum per Dei omnipotentis gratiam, hæc eorum consilia ipsis non successerunt.

Carios & Ayyais contra Christianos

Hoc igitur tempore tota regio Carios, sicut & alia quædam nationes, Item ipsi Ayyais etiam contra nos Christianos arma capientes insurrexerunt. Hoc cum intelligeremus, necessario inter nos iterum concordia constituta, etiã cum alijs quibusdam nationibus, Ieperus atque Bathacis pacem faciebamus. Habent hæ nationes robur 5000. virorum, vivunt tantum piscibus & carne, sunt homines terra marique bellicorum amici.

Arma Ieperus.

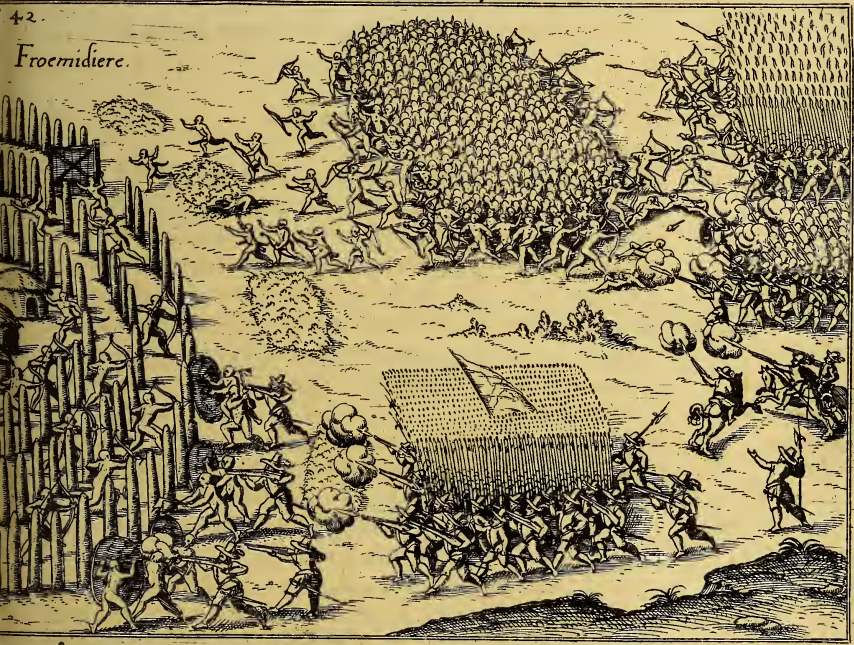
Arma eorum sunt Tardes, media hasta longitudine, non tamen ita crassa, quarum cuspidibus acuta silices præfixæ sunt. Sub cingulo etiam fustem gerunt quatuor spithamarum longum, in extremitate anteriore globum, seu nodum habentem. Habent hi Indici Milites ligella 10. vel 12. aut etiam plura pro arbitrio. spithama longitudine, quarum cuspides armatae sunt lato dente piscis, quem palmede vocant, & nostra tencha similis est. Hic dens instar novacula acutus est, quo quomodo utantur, audietis.

Tardes utuntur & fuste.

Initio pugnam incunt prædictis Tardes, suos hostes cursu insectantes, quorum pedibus fustem, ut labantur, obijciunt. Quo factò non attendunt, an hostis semivivus aut mortuus sit, sed dente prædicto ipsi caput amputant, quam resectionem tanta celeritate perficiunt, ut vix tam cito corpus quis vertere possit: deinde prædictum dentem cingulo aut si quid aliud huius secum habet, inserunt: Nunc porro cognoscetis quid hominum capitibus agant: si facta pugna, aut velitatione contingit, ut hominis caput consequantur, huic cutem totam unã cum pilis detrahunt, atque arentem & benè exsiccatam, longæ pertica affigunt, & memoria causa: perinde ut nostri Capitanei, aut Equites sua trophæa, in templis erigunt. Ut autem ad nostrum propositum redeamus, remque totam in pauca conse-

Quid Ieperi dominum capitibus agant.

Froemidiere.

RPJCB

63

conferamus, harum nationum Ieperus & Bathacis mille viri bello apti ad nos venerunt: quod omnino nobis gratum acceptumque fuit.

Christiani, opem ferentibus Ieperis & Bathacis,
Carios vincunt, & Froemidiere atque
Caraieba expugnant.

Cap. XLII.

Post hac igitur unà cum nostro summo Praefecto, & 350. Christianis, quibus se mille Indi conjunxerāt, quos noster praefectus ita distribuerat, ut semper tres uni Christiano subseruirent; Assumptione discedentes eo usque progressi sumus, ut tantum tribus miliaribus, abessemus ab eo loco ubi Carios hostes nostri, castra posuerant, qui 15000. virorum robur habentes, jam aciem suam instruxerant. Etsi autem jam ab eis tantum dimidium milliare abessemus, tamen eo die eos armis aggredi non voluimus, quod ex itinere lasi essemus, & crebra atque large pluvia nos molestant: occultavimus ergo nos in sylva, in qua praterita nocte delitueramus.

Postero die mane hora sexta egressi, & circa horam septimam in eorum conspectum venientes, acie confliximus, Pugna usque ad horam decimam producta. Tandem verò in fugam coniecti, properarunt ad quendam Pagum 4. miliaribus illinc distantem Froemidiere nomine, quem firmis propugnaculis munierant. Summo Capiteano Carios Maehkarias nomen erat, cecideruntque in hoc conflictu ex hostibus 2000. virorum, quorum capita Ieperus secum abstulerunt. Ex nostris, præter hos qui vulnegrati lasique fuere quos Assumptionem remisimus, decem Christiani interfecti sunt. Nos vero uniuerso nostro exercitu hostes insecuti sumus, usque ad eorum

Carios robur
15000. habent.

Pugna.
Carios fugiunt.

2000. Carios
caesa.

10. Christiani
interfecti.

I

Pagum

Pagus Fræmi-
diere obfessus.
Triplici vallo-
rum ordine
circundatus.
Fovea.

Pagum Fræmidiere quo se Præfectus Carios cum suis è fuga receperat. Hunc verò Pagum triplici vallorum ordine tanquam muro circumseperant. Valli crassitudinem viri, qua medius est, æquabant, qui ad viri staturam in terram defossi, tres orgyas supra terram exiantes eminebant. Foveas etiam egresserant, de quibus & supra dictum, in quarum singulas quinque vel sex fudes, instar acicularum acuminatas defixerant. Erat itaque hic Pagus opere, virorumque fortium præsidio optimè munitus, ita ut tridui obsidione eum frustra premeremus, tandem tamen, Deo auxiliante, eò potiti sumus.

Fabricabamus etiam ingentia, & rotunda scuta ex corijs Indicarum ovium, quas Amaten, seu Amidas vocant. Est hoc animal satis magnum, instar mediocris muli, colore castio, pedibus, quales vaccarum sunt, bisulcis, cætera a sino simile, gratum cibum præbens. Horum animalium magna copia est in hac regione habent pellem dimidium digitorum crassam. Hæc igitur rotunda scuta Indis leperus dabamus, litari, sinistra quibusdam & securim addentes: atque inter duos Indos scelopetarium ordinabamus. Feceramus autem horum scutorum 4000. scuta, supra 400. His ita dispositis, tribus diversis locis, pagum invadebamus, manè ante ortum solis inter secundam & tertiam, vixque tribus horis elapsis, destructo eorum triplici sepimento, in ipsam pagum Fræmidiere, penetraveramus, atque edita in eo magna strage hominum, nec viris, nec sæminis, nec pueris puellisve parcebamus. Maior tamen pars ex his fuga elapsa, in alium quendam ipsorum Pagum Carieba nomine, 20. miliaribus à Fræmidiere distantem, se receperat quem & ipsum, quam poterant, validissimè munitabant. Convenerant autem rursus Carios magno numero, positus castris iuxta ingentem sylvam, ut si forte & hic pagus à Christianis expugnaretur, ipsi sylvæ præsidio, ad sui defensionem uti possent, sicut ex sequentibus intelligetur.

Vniverso no-
stro milite,
Fræmidiere
expugnata.
Multi ex Ca-
rios casti.
Carieba.

Nos igitur Christiani, unà cum summo nostro Præfatus in fœ-
 Eto Martino Dominico Eyollas, reliquisque socijs nostris le-
 perus & Bathacis, hostes nostros Carios insequentes, tam-
 dem circa quintam vespertinam, ad dictum Pagum perve-
 nimus, positisque castris tribus eum diversis locis circum-
 Carieba obsi-
 sedimus. Quosdam etiam ex nostris in sylva occultare-
 ramus, ut ibi diligenter excubias agerent. Adventa-
 bant etiam nobis ex civitate Assumptione auxilia 200.
 Christianorum, & 500. ex Ieperus & Bathacis. Multi Recentia au-
 enim ex nostris, Christiani pariter, atque Indi, in oppugna-
 tione prædicti pagi, vulneribus atque alijs modis læsi affi-
 niunt.
 cti erant, ita ut necessario recentem militem in auxilium no-
 bis advocare cogeremur. Erant igitur nunc universa no-
 pia nostra 450. Christiani, Ieperus autem & Bathacis 1300.
 numero.

Hunc autem Pagum nostri Hostes Carieba, multo va-
 lidius, quam unquam alium, vallis atque fossis munierant.

Instrumenta etiam quadam, instar decipularum, qui-
 bus glires capiuntur, fabricaverant, quæ si pro ipsorum pula-
 consilio & mente concidissent, singula unò casu 20. aut 30.
 viros oppressissent, illorum instrumentorum multa circa Pa-
 gum hinc inde disposuerant, sed Deo clementer nos prote-
 gente, etiam hæc illorum molitiones successu caruerunt.

Adhunc igitur pagum totum quadriduum consideba-
 mus, nec quicquam quod opera precium esset efficere poterat præ-
 Carieba per-
 ditio-
 net, interveniret. Quidam enim Indus ex his Carios no-
 stris hostibus, qui ipsorum Capitaneus fuerat, cuius etiam
 hic pagus proprius erat, noctu nostrum summum Capitaneum
 adibat, vehementer petens, ne hunc suum Pagum, vastatum
 incendio deleeremus, quod si ipsi promitteremus, adiuncturum

se nobis viros; rationem etiam atque modum eius occupandi ostensurum. Quod cum noster summus Praefectus, cautione etiam interposita, quod nihil damni esset accepturus, promitteret, ostendebat is nobis in sylva duas vias in ipsum Pagum perveniendi, seque incendium in eo excitaturum, dicebat quo durante, in eum nos irrumpere debere.

Multi ex Ca-
rios interfecit.

Hac cum juxta consilium & conventionem inter nos factam procederent, hac ratione pagum ingressi occupamus, atque nobis Christianis magna populi caedes facta est: Quique fuga se elapsos putabant, in manus leperus incidebant, à quibus maxima ex parte interficiebantur. Vxoribus autem, atque liberos suos tum secum non habebant, sed in sylvam ingentem 4. milliaria illinc distans, abdididerant.

Dabero lube-
ric Sabae.

Populus autem qui ex hoc conflictu evaserat, ad alium quendam Indorum Regulum Dabero nomine, confugerat, Pagus verò, qui ipsis receptum praebebat, luberic Sabae vocabatur, distabatque à Caraiaba 40. milliaria. Eo autem eos insequi non poteramus propterea, quod ipsi, quacumque transferant, omnia longè lateque, incendio & direptionibus vastaverant, omnemque commectus atque victus copiam eripuerant. Quadriduum in pago Caraiaba morantes, vulneratos curabamus & nos etiam quiete reficiebamus.

Assumptionem reversi, expeditione suscepta
fluvium navigijs ascendunt, luberic Sa-
baie expugnant, Dabero in
gratiam recepto.

Cap. XLIII.

Post hac ad nostram Civitatem Assumptionem rever-
simur,

rimur, ut deinde fluvium navigando ascendere, & predictum pagum Iuberic Sabaie in quo Indorum Regulus Dabero domicilium habebat querere possimus. Reversus igitur Assumptionem, 14. dies ibi perseveravimus, omnis generis armatura atque munitione, alijsque rebus huic expeditioni necessarijs nos instructuri, imprimis vero, ut de com meatu nobis prospiceremus. Noster etiam summus Praefectus suas copias recentè milite, Christiano atque Indo instaurare atq; augere volebat. Nam multi in precedentibus oppugnationib. & conflictib. vulneribus affecti agrotabant.

Omnibus itaque rebus expeditis, 9. Brigantinis & 200. Canaëis seu scaphis, quibus 1500 Indi ex Ieperis vehebantur, fluvium Parabol hostes nostros Iuberic Sabaie questuri ascendebamus. Distat autem Civitas Assumptionis Mariae, à Iuberic Sabaia, in quam hostes nostri se è fuga receperant 46. milliaria.

In hoc itinere etiam Capitaneus ille Carios, qui pagum Caraieba nobis prodiderat, se nobiscum conjungebat adducens nobis auxilio contra Daberonem 1000. Carios.

Omnibus igitur copijs, terra atque flumine coactis progredimur, tamque prope ad hostes nostros Iuberic Sabaie accedimus, ut tantum duo ab ipsis milliaria absimus. Eo cum appulsissemus, noster summus Capitaneus Eyollas duos Indos ex Carios ad Hostes in ipsorum pagum allegabat, qui Christianorum nomine eos hortarentur, ut una cum uxorib. & liberis, & omni re familiari in suam patriam reversi, Christianis debita subiectione, ut prius fecissent, servirent, quod si facere decretaerent, se omnes tota illa regione pellere velle. Dabero Regulus Carios responsi loco, nostro summo Praefecto renunciari jubet, Se neque ipsum neque Christianos agnoscerent; venirent modo, vel ostibus in eos coniectis se eos occisuros.

res, Duos etiam Indos Legatos fustibus caesos, cum hac interminatione dimittunt, ut quam primum se à castris proripiant, alioqui fore, ut interficiantur.

Hic igitur duo Carios, ad nostrum summum Praefectum reversi, cum quid ipsis contigisset, & quale responsum accepissent, exposuissent, Noster Capitaneus univrsum exercitum expediri iubet, totumque robur in Daberonem, & Carios es
 Fluvius Stuesia ducit, exercitu in quatuor agmina distributo. Peruenimus autem ad flumen, Indorum lingua Stuesia dictum, latitudine propemodum Danubio parem, dimidia viri statura profundum, aliquib. etiam locis profundius. Hoc flumen interdum inundatione ita crescit, ut regioni multum damni det, & eiusmodi inundationem itinera terra suscipi non possint.

Hoc igitur flumen nobis traiciendam erat, & quia ex altera parte Fluvij hostes castra posuerant, nobis inter traicientibus multum damni dabant, ac nisi singularis Dei providentia, & gratia intervenisset, & nos tormentorum eorum opem adhibuissemus, nemo nostrum salvus atque incolumis evasisset. Sed Dei gratia, atque protectione factum est, ut trajecto hoc flumine, ad alteram fluminis ripam navibus appelleremus. Hostes vero, cum nos iam flumen traecisse viderent, statim fugam arripientes, se in pagum suum, dimidium milliarem à flumine distantem, recipiebant. Quo viso, nos quanta poteramus celeritate, eos ita insequeremur, ut propemodum eodem, quo ipsi, momento ac tempore ad eorum pagum Iuberic Sabae perveniremus, quem & statim obsidione ita circumdabamus, ut nemo ex eis vel egredi, vel ingredi posset. Scutis etiam ex Amidarum corijs factis, securibus, ut antea dictum est, nos continuo armabamus.

Accidit autem, ut Deo nos adjuvante obsidionem tantum à mane usque vesperam urgentes, ijs tandem superatis, atque

PACOS oder AMIDA. Ein Indianisch Schaff.

Cap 44

[Faint, illegible text or bleed-through from the reverse side of the page]

(KJCB)

que in nostram potestatem redactis, pagum eorum occupare- Iuberi Sabaie
 mus, multis ex hostibus interfectis. occupatur.

Mandaverat tamen noster Praefectus, antequam eos vi
 atque armis invaderemus, ne vel feminas vel eorum libe-
 ros interficeremus, sed tantum in captivitate abducere-
 mus, cuius mandato etiam paruimus; viris autem omnibus
 quos deprehenderamus, moriendum fuit, Multi tamen fuga
 elapsi, se conseruarunt, consecutique sunt nostri Amici lepe-
 perus ex hostibus 1000. capita.

His omnibus ita confectis veniebant illi Carios qui fuga
 evaserant, unà cum suo Regulo, & veniam à nostro summo
 Praefecto petentes, orabant, sibi uxores & liberos restitui,
 tum se nobis omnia subjectionis obsequia praestituros, atque,
 ut ante, fideliter servituros esse.

Recepit ergo eos noster Praefectus, in gratiam, qui et po- Dabero & Ca.
 stea constanter in nostra amicitia perseverarunt, quàm diu rios recipiun-
 quidem ego in illis regionibus moratus sum. Duravit autem tur in gratiam
 hoc bellum sesquiannum, factumque hoc 1546. Anno.

Reversi Assumptionem, postea aurum quaesi-
 tum ulterius in Regionem in-
 grediuntur.

Cap. XLIII.

Reversi igitur navibus nostris ad nostram Civitatem Anno 1548.
 Assumptionem, integros duos annos ibi morati sumus. Cum
 verò interim nec naues ex Hispania advenirent, nec quicquã
 etiã per nuncios significaretur, noster summus Praefectus con-
 vocatis militibus iudicari iussit, quod si ipsis bonum consultũ-
 que videretur, se assumtis de populo aliqua manu porro in re- Consultatio.
 gionẽ ingressurum, atq. an aurũ argentumve inveniri posset
 inqui-

*inquisiturum: à quibus responderetur, paratos se esse, ipsum in nomine Domini, itinere se accingere debere. Convocato ergo 350. Hispanos, eiusque significat, si secum hanc expeditionem suscipere velint, tum se ipsis Indos adiuncturum. & de vestibus, equis, alijsque rebus ad talem profectiorem necessarijs, Praefectus petis
2000. Carios prospecturum, Qui omnes se ad hanc expeditionem cum eo suscipiendam, promtos offerunt. Capitaneus etiam Carios ad se vocatis, interrogari mandat, utrum & ipsi duobus millibus virorum armatorum, se cum ipso hanc expeditionem suscepturo conjungere velint? qui & ipsi sua officia cum debita subiectione offerunt.*

Vriusque ergo unanimi consensu sua studia promtè deserentibus, noster summus Capitaneus post duos menses hoc milite progressus, Anno 1548. fluvium Parabol 7. Brigantinis, & 200 Canoes seu scaphis ascendit, Hi verò ex populo, quos naves capere non poterant, terrà unà cum 130. equis interfaciunt. Postea, cum terra atque aqua omnes iterum conjungeremur, juxta altum atque rotundum montem S. Fernandi nomine, quem praedicti Paiembos accolebant, mandabat noster Praefectus, ut quinque Brigantinae, cum Canoes seu scaphis Adstantis assum, sumtionem reducerentur. Reliquas duas Brigantinas ad montem S. Fernandi relinquebat, unà cum 50. Hispanis, quibus Capitaneum dabat, Dominum Francum Mendozam, addito etiam commeatu in biennium: & ique precipiebat, ut se in eo loco, donec ex ea regione ad eos reverteretur, expectarent, summa cum cura, atque sollicita circumspetione attendentes, ne & ipsi, quemadmodum, optimo viro Domino Iohanni Eyollas, factum fuerat ab istis Piembos circumventi interficerentur.

*His igitur ita constitutis noster summus Praefectus 300. Pergunt in sus
cepto itinere. Christianis militibus, 130. equis, atque 20000. Carios continuo octidui itinere progressus, nullam nationem invenit: nono autem*

autem die incidimus in nationem Napetus dictam, cuius homines tantum pisce & carnibus victitant. Sunt statura robusta, atque procera. Eorum femina, quae non sunt formosa, verenda tegunt. Distat hac regio à monte S. Fernandi milliaria 36. Hoc in loco pernoctavimus. Sequenti die continuo itinere, pervenimus quatrinduo post, ad aliam nationem, Maipau vocatam, quae valde populosa est, subditi suis Maipau 14. Proceribus, piscationibus laboribus, atque alijs operis non aliter milliaria. atque apud nos rustici suis nobilibus, servire coguntur.

Abundat autem hac natio commeatu, sarre scilicet Turcico, Mandeoch, Ade, Mandepore, Mandeoch porpye, padades, Mandues, Pachkeku, atque alijs radicibus, & rebus esculentis. Cervos etiam habet, oves Indicas, struthionnes, Anater Anseres, gallinas, atque alia avitia plura. Eorum sylvae melle in magna copia abundant, ex quo & vinum conficiunt, & alijs necessarijs usibus adhibent, & quo longius quis eam regionem ingreditur eo fertiliorem eam esse apprehendit. Toto etiam anni tempore sar Turcicum, & alia Terrae frugum radices esculenta, in eorum agris reperiuntur. ferax.

Oves, quas ipsi Amidas vocant, duplicis generis sunt, quaedam domestica, aliae sylvestres, quibus utuntur in vecturis, equitationibus, & alijs ministerijs, propemodum, ut nos nostris equis, quemadmodum & ego in hac ipsa profectione, cum ex crure laborarem, amplius 40. milliariibus, tali ove vetus equitavi. Utuntur hysdem in Peru etiam in mercium gestationibus, sicut nostri homines equis clitellarijs.

Nota. De his ovibus scribunt, Acofta, & Lopez quod nusquam, quam in Insula Peru inveniantur, paros vocata. Duplici generis sunt, domestica, atq; sylvestres, quarum haec teneram, illa crassam lanam praebent. In tergo solem habent, atq; à 50. usq; ad 100. librarum onus gestare possant. In equitationibus etiam usurpantur sed tarde progrediuntur. Defatigata capite in equitem reflexo, in eius faciem facientem aquam expuunt, seque

bumi prostermentes etiam si ad necem cederentur, tamen, non nisi omni ore demto surgunt. Harum imago ad virum hic expressa est.

Lopez par. 2.
cap. 142.
Opera mulierum.

Hi Maipais proceræ statura homines sunt, atque bellicosi, omnem laborem atque studium ad res bellicas convertentes. Horum femina formosæ sunt, & reverenda tegunt. In agris nihil operæ atque laboris faciunt, sed tota cura familia alenda viro iucumbit, sed nec domi aliud agunt, quam ut vel neant, & gossipina texant, vel cibos viris coquant, aut alia ipsis gratia ministeria præstent: quæ nec alijs bonis socijs, si rogentur, denegant, Prompta enim sunt ad eiusmodi servitia, de quib. plura scribere necesse non est. Quod si quis ea credere non volet, eò profectus, rem se ita habere experietur ipse.

Liberalitas subdola & insidiosa.

Munera Capitaneo dato.

Cum igitur ab hac natione ultra dimidium milliare non abessemus, ex suo pago egressi, juxta viculum quendam nobis occurrerant, in quo, ut nocte illa quiete nos resciceremus, hortabantur, se enim nobis, quicquid opus esset subministraturos esse, sed hoc per dolum, atque insidiosè faciebant: Donabant etiam nostro summo Præfecto ut eò securiores essemus, 4. argenteas Coronas quæ capite gestari solent, Item quatuor argenti laminas quarum quæque sesquipediam longa, dimidium lata erat. Has laminas ornatus gratia fronti alligant, ut supra quoque diximus. Tres etiam juvenculas nostro Capitaneo dono offerebant.

Tumultus in castris.

In hunc igitur vicum cum diverissemus, peracta tana, excubijs ordinatis, quo populus ab hostium insidijs tutus esset, nos quieti dabamus. Circa mediam noctem noster summus Præfectus suas juvenculas amiserat, quæ fortasse, quod tribus satisfacere non posset, erat vir annos circiter 60 natus, se clam subdlexerant, forsitan hoc non factura, si nobis militibus eas reliquisset. Harum igitur causa tumultus in castris exorto, summo mane, die jam illucescente Præfectus tympano signum

73

signum dari mandat, ut quilibet, suis armis expeditus, se in
suo diversorio sibi, adque mandata exequenda paratus sit.

De populis Maipais Zemie, Tohanna, Pevonus,
Mayegoni, Morronos, Paronios &
Symannos.

Cap. XLV.

Post hac verò predictorum Maipais 2000. adventabant
ut nos ex improviso obrutos opprimerent, verum non mul-
tum contra nos obtinuerunt, & interfecti sunt in hoc consit 1000. Mai-
ctu amplius mille viri. Hi igitur se in fugam conjiciunt, quos pau casi.
nos magna cum festinatione insecuti sumus usq; ad eorum Pa-
gum, sed neminem, ac ne uxores quidem & liberos eorum
invenimus, Expeditus ergo 150. sclopetarijs, atq; 2500. Indis Fuga.
Carios, hos Maipais noster Praefectus tres dies, & duas no-
ctes summa celeritate sequitur, ita ut non nisi prandentes & Hostes inse-
noctu quatuor aut quinque horas nos somno reficientes quie-
scremus. quuntur.

Tertio die Maipais in sylva quadam una cum uxoribus
& liberis congregatos deprehendimus, sed non erant illi quos
querebamus verum eorum amici, Qui nihil sibi à nobis me-
ruebant, nec etiam, nos ad se venturos unquam fuerant opi-
nati. Nihilominus tamen innocentes nocentum culpam pra-
stare coacti sunt. Nam nos cum in eos incidimus, multos eo-
rum interfecimus, & ex viris, mulieribus liberis circiter 3000. inno-
cepimus, ea si dies, quem admodum nox, intervenisset, nullus centum Mai-
eorum manus nostras effugisset, Ingens enim huius populi nu- pais capti.
merus in montem quendam, undique sylvis circumseptum
se collegerat Nam pro me a parte spolijs loco viros feminas que
circiter 19, non admodum vetulas una cum alijs quibusdam
rebus consecutus eram.

Iuvenes enim praesertim verò Indica puella, semper mihi magis cordi fuerunt, quam senes.

His confectis, ad nostra castra reversi, ottiduum consistentes quievimus. Inveniebamus enim ibi commeatus atque aliarum rerum necessariarum sufficientem copiam. A natione hac Maipais usque ad montem S. Fernandi ubi nostra naves stabant numeratur milliaria 50. & à natione Naperus 36.

Zehmia 4.
milliaria.

Terra fructi
fera.

Tohanna 6.
milliaria.

Peionas 14.
milliaria.

Iterum igitur inde egressi pervenimus ad nationem Zehmie dictam, quae praedictis Maipais subiecta est, propemodum ut apud nos Rustici sub potestate suorum Dominorum vivunt. In hac profectioe incidimus in arva farre Turcico, & alijs radicib, culta atque consita, inveniunturque hi fructus atque esculenta per totum annum in agris. Nam antequam unus demetit atque in horrea colligit, iam alius ad messem maturat. Hoc etiam demesso atque collecto, alterius sementis facta est. Hinc igitur accidit, ut toto anni tempore in hac regione aliquid recentis atque novi eduly inveniat. Inde descedentes in alium pagum pervenimus, cuius incola cum nos praesentes adesse cernerent, omnes fuga dilabebantur: Hic igitur biduum commorati, cibariorum magnam copiam invenimus. Distat autem hic Pagus à praedictis Maipais 4. milliaria. Hinc digressi, atque bidui itinere 6. milliaria consistentes in aliam nationem incidimus Tohanna nomine, sed neque hic ullos homines, cibariorum verò copiam invenimus. Suntque & huius nationis homines Maipais subiecti.

Hinc etiam profecti, quatuor dierum spacio nulla nobis in itinere occurrit natio. Septimo verò die pervenimus ad nationem Peionas dictam, quae à priori Tohanna 14. milliariibus distat. In hac natione numerosus populus, convenerat: progrediebaturque eorum Capitaneus magna hominum multitudine stipatus nobis obviam, pacifice tamen, multumque nostrum Praefectum precabatur, ne in ipsorum pagum ingrederetur,

retur, sed extra eum in illo loco, ubi nobis obviam venisset, Magna terra
 consideremus, sed noster Praefectus assentiri noluit, sed recto fertilitas.

itinere, velle nollet, in ipsum Pagum ingressus est. Inveni-
 mus autem in hoc pago, cibariorum, atque carnis esculenta
 magnam copiam, gallinarum videlicet, anserum, cervorum,
 ovium, struthionum Psittacorum, cuniculorum, & similibus,
 Taceo far Turcicum, atque alias radículas, quibus tota regio
 abundabat. Aquae vero, argenti etiam, atque auri magna penur-
 ria erat; nec de his inquirere audebamus, propter alias nationes,
 quas adhuc visitaturi eramus, ne ante nostrum adventum su-
 gerent. Apud hos Peionas triduum commorati sumus, sci-

scitabaturque noster Praefectus ex his multa de huius regionis
 natura & conditione. Discedentibus nobis, hi Peiones inter-

Conditionem
 regionis inqui-
 runt.

pretem, atque via monstratorem adjunxerunt, ut aquam in-
 veniremus quam biberemus. Est enim in hac regione aqua-
 rum magna penuria, confectis autem 4. milliariibus, perveni-
 mus ad nationem Mayegoni dictam, ibique tantum unum
 diem morati, assumpto iterum interprete, & via monstratore
 perreximus. Erant autem hi homines, commodi atque beni-
 gni erga nos, omnes res necessarias subministrantes.

Porro progre-
 diuntur.

Ab his etiam digressi, cum milliaria octo profecti esse-
 mus, pervenimus ad nationem, cuius populi, qui numerosi e-
 rant, Marronos vocabantur. Hi quoque benigne atque com-
 miter nos excipiebant, Constitimus hic biduum, acceptaque
 relatione de loci natura & conditione, assumptoque via mon-
 stratore, ulterius progressi sumus. Ab his quatuor millia-

Marronos 3.
 milliaria.

ria digressi, pervenimus ad aliam, non tamen adeo populosam
 nationem, Paronios nomine: Non abundat hac commeatu
 atque rebus esculentis, Habet tamen robur trium millium vi-
 rorum bello aptorum. Apud hanc tantum unum diem quie-
 vimus.

Paronios 4.
 milliaria.

Ab hoc loco itinere 12. milliarium confecto, perveni-

Symannos 12.
milliaria.

mus ad nationem, cuius populi Symannos vocantur, convenerat magna hominum multitudo: Horum Pagus situs in editiore colle, est undique vepreto, tanquam muro, circumdatus. Hi igitur homines nos arcibus atq. sagittis excipiebant, nosque cardes pascebant. Verum hic illorum fastus non fuit diuturnus, & mox pagum suum, prius tamen ab ipsis exustum deserere cogebantur. Veruntamen agri satis nobis cibarium suppeditabant.

De Barconos Leyhannos, Carchconos,
Suboris, & Peifennos.
Cap. XLVI.

Barconos 16.
milliaria.

Ab his populis cum discederemus, 4 dierum itineribus 16 milliaria confecimus, & tandem ad quandam nationem delati sumus, cui Barconos nomen fuit: Huius homines cum nostro adventus ipsis præter spem atque opinionem, accideret, tum primum se in fugam coniecerant, cum proximè ad illorum Pagum essemus: Non tamen è nostra potestate effugere poterant. Verum cum ab illis tantum cibaria peteremus, promissi ad hoc, offerebant gallinas, anseres, oves, struthiones, cervos, atque aliarum victui necessariorum rerum copiam, ita ut optimè contenti, quadriduum apud eos moraremur, deque omnibus huius regionis conditionib. & circumstantijs edoceremur.

Leyhannes 12.
milliaria.

Cicada.

Carchconos
16. milliaria.

Illinc abeuntes, triduo post ad nationem venimus, cuius populi Leyhannos dicebantur. A prioribus 12. milliaria remoti habitant, His cibariorum per parum erat., Nam fructus eorum penè omnes Cicada corruperant. Igitur tantum unam noctem apud eos quiescentes, postea quadridui itinere 16. milliariis confectis, pervenimus ad aliam nationem Carchconos appellatam. Hos etiam Cicada infestaverant, non tamen
tantum

tantum, quantum prioribus nocuerant. Apud hos unum diem morantes, de regionis conditione hoc cognoscebamus, fore scilicet ut 24. veletiam 30. milliarium spacio nullā aquam effemus reperturi, donec ad quandam nationem Suboris nomine perveniremus. Ad hos Suboris 6. dierum spacio appulimus, Ex nostris autem hominibus multi siti moriebantur, licet ad hoc iter apud istos Carchonos mediocri aqua copia nos instruxeramus. Inveniebamus autem in hoc itinere radicem supra terram extantem, magna, latāq; folia habentem, in quibus aqua tanquam in vase aliquo manet, nec inde effunditur, nec etiam tam facile consumitur, capitque una harum radicum aqua circiter dimidiam mensuram. Suboris 24. millia. Appropinquantibus autem nobis Pago horum Suboris, ante duas horas jam Sol occiderat, itaq; ipsi cum uxoribus & liberis fugam moliebantur, verum noster Praefectus promissa illis incolumitate, per interpretem significari mandabat, ut pacifice atque quiete domi se quisq; sua continerent, neq; quicquam sibi omnino a nobis mitterent. Hi Suboris etiam magna aqua penuria laborabant, nec tamen, absq; ea quicquam, quod biberent, habebant, & jam per tres integros menses nulla pluvia ceciderant. Ex radice tamen Mandepore nomine, potum conficiunt, in hunc modum: Dictas radices in mortarium colligunt, ex ijsq; con-
 tusis succum instar lactis, exprimunt, Si aqua haberi potest, dice factum. vinum ex va-
 ex istis radicibus etiam vinum confici potest. In hoc Pago tantū unicuique puteus erat, qui excubitorum muniendus erat, qui Excubia ad
 aquae curā gereret, & de ea ad Praefectum, si opus esset, refer-
 ret. Eius igitur aqua cura, atq; custodia mihi commissa erat, ut
 providerem, quo aqua unicuiq; juxta certū demensum, quem
 admodum Praefectus ordinaverat distribueretur. Nihilominus
 tamen aquae inopia laborandum nobis erat, ita ut nec auri, nec Penaria aqua-
 argenti desiderio multum teneremur, sed communis omnium rum.
 q̄rela tantū ob aqua penuriā esset. Ex hoc munere mihi commisso
 magnam

magnam apud plerosque inibam gratiam & favorem, atq; benevolentiam mihi comparabam. In eius enim distributione non nimis parcus eram, & tamen simul providebam ne nobis ipsis aqua deesset. Alioquin etiam in hac regione longè lateque nulla aqua fluviales reperiuntur, sed tantum ea utuntur, quam in cisternis colligunt. Cum vicinis etiam Indis his Suboris, tantum aquæ causa, bella gerunt. Apud hanc

Sors iacitur: igitur nationem biduum commorati animi pendebarum, quid porro incipiendum, an progrediendum, an verò regrediendū nobis esset. Iacta igitur sorte super his duabus vijs, cecidit sors in eam, quæ progredi nos jubebat. Inquiri ergo nosser *Præ-*

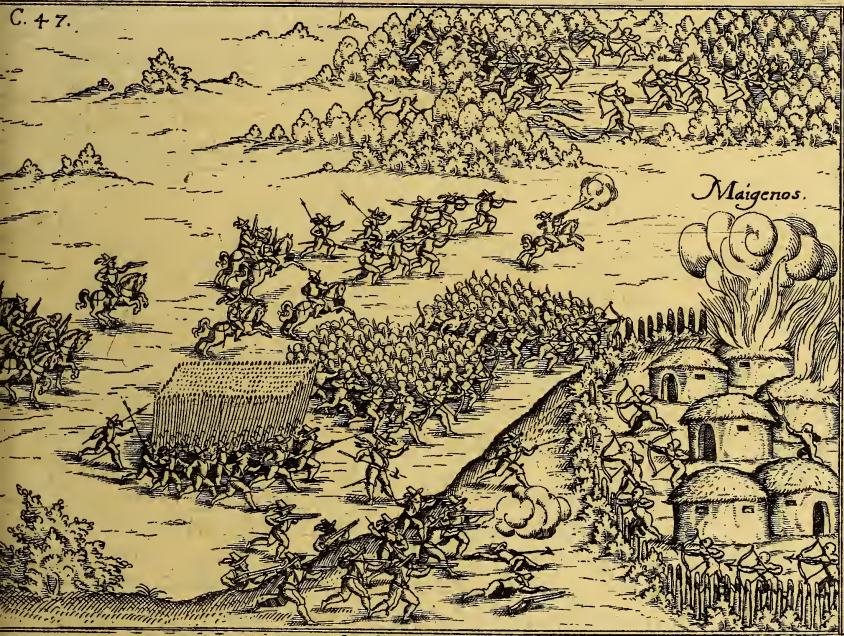
Docentur ab Indis de quibusdam populis.

fectus ex his hominib, quæ essent conditiones atq; circumstantia huius regionis? Ad quod respondent, illi, sex dierum itinere confecto: per venturos nos ad nationem, cuius populi Peisennos nominarentur, & in venturos nos inter iter faciendum, duos rivulos potui aptos. His ita cognitis, iter ingredi mur, assumtis quibusdam Suboris, qui nobis viam monstrarent. Cum itinere unius diei ab illorum Pago discessissemus, dicti Suboris, qui viam nobis monstrare debebant, noctu se fuga subducunt, ita ut nullum eorum conspiceremus amplius.

Peisennos armis nobis resistunt: Quærenda porrò erga nobis ipsis via fuit, atque incidebamus tandem in eos populos, qui Peisennos dicebantur. Hi amicitiarum nostram respuentes armis se nobis opponebant, verum parum contra nos proficiebant; Per Dei enim gratiam eos superavimus: cumque eorum pagum occupaturi essemus, in fugam se coniecerunt. Caperamus tamen in hoc conflictu aliquos, ex illis Peisennis, qui nobis significabant fuisse in illorum pago tres Hispanos, quorum unus Hieronymus nomine Tubicen fuisset: quos Iohannes Eyollas à Domino Petro Mendoza, has

Tres Hispani Peisennas interfecit.

regiones exploratum missus; ægrotos ibi reliquæ, ut supra cap. 25, prolixè commemoravimus: Hos igitur tres Hispanos, dicebant, Peisennos quadriduo ante nostrum adventum, de

The main body of the page is blank, showing only the texture and color of the aged paper. There is a faint, rectangular impression in the center, which appears to be a ghostly outline of text or a watermark that has bled through from the reverse side of the page. The impression is very light and difficult to discern.

18-108

79

eo à Suborus edocti, occidisse: verum hoc factum ipsis graviter luendum fuit. Per quatuordecim dies igitur in Pago ipsorum consistentes, unde quaque circa nos eos inquirebamus, donec tandem in sylva, verum non universos, deprehensos, partim captivos abduximus partim interfecimus, Hi verò quos ceperamus omnem huius Regionis naturam, conditionem, atque opportunitatem nobis indicabant.

De populis Maigenos & Carcokies.

Cap. XLVII.

Noster igitur Capitaneus de omnibus rebus satis edoctus, Maigenos, cum inter alia cognovisset, quadri dui itinere à nobis distare nationem Maigenes nomine, iter ingressi tandem ad dictam nationem pervenimus, verum huius populi armata manu nobis resistentes, nos ut amicos recipere non volebant. Pagus horum in colle situs, unde quaque denso atque lato spineto circumseptus erat, ad eam altitudinem, quantam quis gladio pertingere posset.

Nos igitur Christiani unà cum nostris Carios, duobus diversis locis hunc pagum oppugnare cepimus. In hac vero oppugnatione 12. Christiani, unà cum aliquot ex Carios interfecti sunt; & omnino multum nobis facesserunt negotij, antequam istum pagum capere atque occupare potuerimus.

Cum autem jam nos in ipsorum pagum vi penetrasse viderent, illo incenso se fuga dabant: Hoc igitur multis eorum exito fuit, cogebanturque, ut facile cogitari potest, suorum sociorum culpam luere.

His ita peractis, post octiduum, quingenti ex nostris Carios, sumtis suis arcubus atque sagittis, clam, nobisque inscius, circiter duo vel tria milliaria à nostris castris digressi, Maigenos

Conflictus
Maiegenos
cum Carios.

Carj, à Maie-
genis circum-
fesi.

Carjos à Chri-
stianorum
subfugio libe-
rati.

Moramur qua-
tuor dies.

Maiegenos, qui fugam fecerant, vestigant. In quos cum incidissent, tanta persinacia haec duae nationes conflixerunt, ut ex Carjos plures trecentis, ex hostibus vero pene innumerabiles, atque plures, quam ut scribi possit, interfecti sint. Tanta enim eorum multitudo erat, ut penè spacium integri miliaris occuparent. Carjos autem, misso ad pagum in quo eramus, nuncio, obnixè à nostro summo Praefecto rogabant, ut sibi aliqua militum manu subsidio veniretur, Nam Maiegenos in sylva isa eos undique circumfederant, ut nec progredi, nec regredi eis liceret.

Quo cognito noster Praefectus absque mora equos instrui, atq; ex Christianis 150 ex Carjos autem convocatis mille viros expediri jubet, reliquo milite in castris ad eorum custodiam relicto, ut nobis absentibus, nostri hostes Maiegenos illa in vaderent. Hac igitur manu, dictis scilicet equis, 150 Christianis, & 1000, Carjos egredi sumus, Carjos, amicum nostrum opem laturi. Quàm primum verò Maiegenos nostrum adventum animadvertent, sublatis castris, se fuga mandarant: & quanquam eos, quanta poteramus celeritate insequeremur, tamen eos assequi non potuimus. Quid verò huc, nobis revertentibus tandem acciderit, ex sequentibus intelligetur.

Ad Carjos igitur amicos cum veniremus, deprehendebamus plurimos ex ijs, quemadmodum etiam ex hostibus Maiegenos, interfectos esse, ita ut propemodum cum stupore miraremur, Hi autem Carjos, qui adhuc supersites erant, propter nostrum adventum, quodque illis auxilium tuleramus magno afficiebantur gaudio.

Reversi igitur in nostra castra, quadriduum ibi mansimus. Repereramus enim in hoc Maiegenos Pago cibariorum, aliarumque rerum magnam copiam.

Postea nobis congregatis consultius visum fuit, cum iam totam regionem, eiusque conditionem atque circumstantias, medio

81

mediocriter explorassemus, in suscepto itinere ut progredere-
mur. Via ergo nos committentes, atque 13. dierum continuo
itinere confecto, id est, nostro, atque eorum, qui motuum
caelestium gnari sunt, iudicio 52. miliaribus, pervenimus ad
nationem, cuius populi Carcokies nominantur. Profecti por-
ro novem dierum spacio venimus in quandam regiunculam, Carcokies 52.
miliaria.
sex miliaria longam latamque, quae tota sale optimo tam densa, Terra salis.
sè operta erat, ac si copioso sale ita mixtisset, hocque sal nec hy-
eme nec aestate corrumpitur.

In hac terra salis bidaum constitimus, incerti, qua via,
ad profectandum susceptum iter, nobis insisendum: Dei ta-
men gratia recto itinere progressi, tandem post quadriduum iter,
ad praedictam nationem Carcokies pervenimus. Cum autem
adhuc 4. miliaria ab eorum pago abessemus, praeiussit noster
Praefectus 50. Christianos, & 50. Carios, ut nobis de diversis
rebus prospicerent. Ingressi pagum, tantam, tamque innume-
rabilem hominum multitudinem congregatam invenimus, Carcokies pos-
pulsosa natio;
quantam toto hoc nostro itinere non videramus, Quare supra
modum anxij, statim ad nostrum Praefectum nuncio remisso,
statum rerum praesentiarum ipsi significamus, obnixè rogantes,
ut quam primum, nobis auxilio adesses.

Hoc nuncio accepto, noster Praefectus adhuc illo vespe-
re iter ingressus, mane inter tertiam & quartam ad nos ve-
nit. Carcokies, autem rati non plures homines, quam nos,
quos antea viderant, adesse, iam sibi de nobis victoriam spo-
ponderant. Cum vero intelligerent, nostrum Prae-
fectum manu maiore nos secutum, tristitia affecti, atque ma-
rentes, omnia benevolentia officia nobis exhibebant: A-
lii enim non poterant: uxoribus quippe & liberis pago etiam
suo moriebant. Afferebant ergo nobis carnes de
cervis, anseribus, gallinis, ovibus, struthionibus, samde-

Copiam rerum *samelis, cuniculis, & quicquid præterea huius generis serina,* necessariatum *etiam de avibus, habebant, Item sar Turcicum, Triticum,* inveniunt. *Oryzam, & radículas quasdam, quarum rerum omnium in hac regione magna copia erat.*

Viri huius regionis gestant in labijs caruleum lapidem, alea calculi latitudinem habentem. Eorum arma sunt Tar-des, hastilia, atque scuta rotunda ex corijs Amidarum confecta.

Fœmina. *Fœmina ipsorum in labijs exiguum foramen habent, cui chrysellum vel viridi, vel caruleo colore, inserunt: vestem*

Propemodum habent gossypinam, instar interula, manicis tamen carentem. vestitus perueniens. *Satis speciose sunt, Nihil aliud agunt, quam ut neant, & æconomiam administrant. Nam agri cultura, resque alia alende familiae necessaria, à viris curantur.*

De fluvio atque pago Machcastes, proximè Peru,
& quomodo duo Legati, Porosi plata,
penitusque Limam profi-
ciscantur.

Cap. XLVIII.

Illinc porro progressuri assumebamus nobiscum aliquos
Fluvium Mach- *ex Carcokies, qui nobis viam monstrarent, cum autem tridui*
castes. *itinere ab hoc pago abessemus, subducebant se illi iterum clam*
à nobis, Nos tamen in inchoato itinere nihilominus perve-
nimus, tandemque ad quendam fluvium Machcastes nomine
pervenimus, sesqui milliare latum: cumque non videremus,
quomodo eum tueri, atque sine periculo traiceremus, tandem
hanc rationem ex cogitavimus, ut semper binis ratem ex li-
Pons in neces *gnis aque samentis contexeremus, quibus fluvium de vecti*
sitate. *ad alteram ripam appellerent, verum in illa traiectione 4.*
per sone

persona ex nostris, eiusmodi craticula vecta in aqua suffocata perierunt. Hoc flumen sapidissimos habet pisces, Multa etiam Tigres circa hac loca inveniuntur, & distat hic fluvius tantum quatuor milliaria à Pago Machcasiis.

Ad dicto igitur pago cum non amplius milliare abesse-
mus, Incola nobis obviam prodeuntes benigne nos excipiebant, Hispanica lingua nos compellentes. Ad quod cum territi in-
nitro expavesceremus, quarebamus ex ijs, cui Domino pare-
rent, quisque eorum supremus Magistratus esset? Nobis igitur, & Capitanco nostro respondebant, subjectos se esse nobili-
cuidam in Hispania cui Petro Ansuetes nomen esset.

4. suffocantur
Tigres.
Pagus Mach-
casiis 4. mil-
liaria.

Petrus Ansue-

Ingressi hunc pagum invenimus quasdam viros, ac mu-
lieres: infantes etiam, minutissimis bestiolis, instar pulicum
nostrorum, scatentes. Haec bestiola, si salva venia, digitis pe-
dum, aut aliam corporis partem invadunt, arrosione semper
magis magisque penetrando intrant, excrescuntque tandem
in vermiculos, quales in nostris avellanis reperiuntur. Huic
malo tamen, tempestivè si fiat occurri potest, ne noceat, sed si
curatione dilata negligatur, arrosione tandem integros digi-
tos absumit, atque corrumpit. De hac re multa scribi possunt,
sed ad rem non pertinentia, hoc loco omittuntur.

Putex & noxia
bestiola.

A sepius nominata Civitate Assumptionis Mariae, usque Ab Assumptione
que ad hunc Pagum numerantur juxta Astronomorum cal-
culum 372. milliaria. Cumque ibi dies circiter 20 constitis-
semus, allata est nobis Epistola ex regni Peruvivitate, Li-
manomine, in qua Prorex, seu praeses Casa. Maieftatis qui
tum Licentiatas Lagasca erat, domicilium habebat. Is est
ille, cuius jussu atque mandato Gozalvus Pizarrus, alijsq; no-
biles atque ignobiles, capite truncati, alij ad remos damnati
sunt.

Machcasiis us-
que 372. mil-
liaria germa-
nica.

Praedicta autem Epistola ex mandato Casa: Maieftatis,
ut praese ferebat, scripta, hoc cõtinebat ne nosset scruer sum-

Argumentum
epistole ex Li-
ma misse,

mus Capitaneus Martinus Dominicus Eyollis, sub capite pœ-
na ulterius progredere, sed in pago Machikafies subsistens,
ampliora mandata expectaret.

Hoc autem eo consilio, atque in hunc finem factum erat,
quod Gubernator metueret, ne regionem illam ingressi, con-
citata contra eum seditione, nos cum illis qui partibus Pizarris
studuerant, seque fuga conservaverant, conjungeremus, si
quando in sylvis, vel montium jugis conveniremus; quod &
procul dubio, si convenissemus, factum fuisset.

Sed iste Gubernator, nosterque Capitaneus inita con-
ventione ita inter se pacti sunt, ut Capitaneus noster amplissi-
mo dona datis, et muneribus acceptis, optime contentus, suam vitam con-
servavit. Hæc verò omnia nobis militibus in seipsis acta sunt;
Quasi seivissemus, Capitaneum, manibus pedibus constri-
ctis, in Peru misissemus.

Post hæc autem noster Præfectus summus, quatuor per-
sonas in Peru ad Gubernatorem ablegabat; quarum prima
centurio erat, nomine Nueste de Sebastejes, altera Vagnadus,
tertia Michael Ruede, quarta Abaye de Rothua. Hæc qua-
tuor personæ seque mensum in Peru iter facientes, primò per-
venerunt ad nationem Potisi nomine, deinde ad alteram, Rus-
eskem vocatam. Tertiana regio ad quam veniebant, Plata di-
cebatur, quarta, que Metropolis erat, Lima dicta fuit. Hæ
sunt quatuor præcipue, omniumque opulentissima civitates
in Peru.

Hicigitur quatuor socij cum in primam regionis Peru ci-
vitatem Potisi pervenissent, duo ex his, Michael Ruede, &
Abaye morbis correpti atque impediti, ibi subsisterunt, Re-
liqui duo autem, Nueste atque Vagnadus conscensis celocibus
Lima ad præsidem contenderunt, qui eos amanter excepit,
auditaque eorum relatione, de universa regionis della Plata
auditaq.

Nueste, atque
Vagnad Lima
pervenimus.

conditionibus, hospitium eis designari. & laute eos tractari mandabat, duobus millibus ducatorum singulis dono datis. *Munera accipiunt.*
 Mandabat etiam Gubernator, ut Schafes, summo Capite- *piunt.*
 neo, per literas significaret, ne militem suum istinc abduce- *Litera ex Lima*
 ret, sed apud Machacasies subsisteret, donec alia mandata ac- *Machacasies.*
 ciperet. Operam tamen daret, ne incola injuria afficeretur, neque quicquam ab eis prater cibaria auferri permitteret. Non enim ignorabamus, argentea vasa ipsis esse: quia *Machacasies Ar-*
 vero Hispano subjecti erant, non licebat nobis, aliquid eis eris- *gentum habet.*
 pere.

Iste autem veredarium à quodam Hispano, Parnauvia *Veredarium in,*
 nomine, interceptus fuis, idque iubente nostro Capitaneo, *tercipitur.*
 Mesnebat enim is ne ex Peru alius in eius militum atque popu-
 li gubernatione ipsi successor daretur. Sicut etiam tum alius
 designatus erat, Ideo mandata dabat Parnauvie noster Capi-
 taneo, ut diligenter vias atque itinera obseruaret, atque li-
 teras, si quas consequeretur, secum ad Carios adferret, quod
 & factum est.

Nota, quod hic dicitur, eos ad Machacasies peruenisse, & deinde li-
 teras ex Lima, Regia civitate, que metropolis est in Peru, ubi Prorex do-
 mitilium habet, ubi etiam supremum iudicium est, accepisse, hoc necesse
 est, ut anno 1549, acciderit: Nam anno 1548 mense Aprilis Dominus
 Gonzallus Pizarrus, ab hoc Presidente Licentiate, vel (ut Lopez vult)
 Doctore Petro Lagasca, capitali pena affectus est Anno 1550 mense Iu-
 lio, dictus Lagasca, iam in Hispaniam redierat. Quod autem Potosi atq; Lopez, cap. 175
 Plata, quorum locorum hic mentio fit, & ad que Eyollas cum suis militi- *de India.*
 bus quam proximè accesset, argento abundarint, id dictus Lopez signifi- *Ioh. an. cap. 192*
 cat: Scribit enim, quod 100 libra aru quod è fodinis Potisi eruebatur, 50. cap. 187.
 libras puri argenti dederint: Verum ha argenti fodine proximum anno 1547
 ut Petrus Ciero, vel, ut Acosta scribit, 1548, inventa sunt, ita, ut, Eyolla Ciero Chron.
 ibi apud Machacasies versante, forsunnandum noia atque celebres fuerint. *de Peru cap.*
 Imperator tamen eo ipso anno quo Eyollas cum suis ibi fuit, videlicet anno *110,*
 1549 pro quinta sibi pertinente parte, singulis septimanis accepit 30, sa. *Acosta, lib. 4.*
 pe etiam 40, millia librarum argenti. Dabanturq; metalli fossorib. merce, *cap. 6.*

diū lo. o per labore unius septimana, singule, interdum etiam bina argenti librae. Acosta etiam scribit, tantam in Peru fuisse argenti copiam, ut du non elaboratum, atq; signatum fuerit. Quodq; nulla signata moneta, unde Casari, sua quinta pendenda erat, in usu fuerit, ita ut multi existimerit, nec tertiam partem imagine Casariū signatam, nec quantam ipsi persolutam fuisse: Et tamen Imperator tantum ex Patosi, ab eo tempore, quo pri-

Imperator accepit ex argenti fodinis 111. milliones argenti.

Cicero.

Cap. 108.

num illa fodina inventa sunt, usq; ad annum 1564 pro quina sua 76. milliones, & ab anno 1564. usq; ad annum 1585. 25 milliones accepisse dicitur. Hactenus Lopez, Cicero & Acosta. Plata significat argentum, Hac civitas, cuius hic autor mentionem facit, anno 1538. a Capitaneco Per nazurez edificata, atq; ab argenti copia ibi inventa ita denominata est. Ruessen) hanc appellationem in nulla geographica tabula, nec ab ullo autore annotatam invenio.

De fertilitate Machkakies, & quomodo regressi sint ad eum locum, ubi naves suas reliquerant.

Cap. XLIX.

Machkakies mellis ferax: Hoc etiam observatione dignum est. Regionem Machkakies, adeo fertilem esse, ut huic feracitate parem toto hoc nostro itinere nec invenerimus, nec viderimus. Nam si Indus in sylvam egressus in arbore omnium vel prima sibi occurrente, securicula ipsi impacta, foramen securimam facit, 5 aut 6. mensura mellis ita puri, ac si mulsum esset, effluunt. Apicula huius mellificij aculeis carent, & minuta sunt. Hoc melcum pane comestum, aut alijs eduljjs adhibitum gratissimum cibum prabet. Conficiunt etiam inde potum, seu vinum, eiusdem cum mulso, suavioris tamen, saporis: Capitaneco vero noster Eyollus, tantum deinde apud populum machinatius fuerat, ut comearus causa amplius hic consistere non possemus. Nam vix in mensum nobis comearus suppetebat. Si vero scivissemus, ut de Gubernatore, & de comearu nobis prospere-

prospectum fuisse, nequaquam regressi fuisset, victui neces-
 saria facile nobis comparaturi. Regredi ergo coacti, cum ad na-
 tionem Carcokies ventremus, jam eius homines cum uxori-
 bus, atque liberis profugerant. Metuebant enim sibi à nobis. Regrediantur.
 Melius verò multo fuisset, ipsos in suo pago mansisse.
 Mittebat tamen noster Capitaneus alios Indos ad eos, qui eius
 nomine ipsis significarent, ut ad suum Pagum revertentes, si-
 bi nihil à nobis metuerent, nulla enim ipsos injuria à nobis af-
 fectos iri. Ipsi verò nihil his commoti renunciari nobis jube-
 bant, ut quamprimum eorum pago cederemus. sin minus, ar-
 Responsum pro
 mus atque vi se nos ejectiones: quo percepto, aciem contra eos ter-
 rum, audax
 dirigebamus. Quidam tamen nostrum ex militibus in hac
 sententia eramus, de qua & Capitaneum per internuncium
 admonebamus, non videri nobis scilicet consultum, ut armata
 manu contra eos proficiscamur, posse enim hoc toti provincia
 incommodare. Si enim ex Peru profectio versus Rio della Pla-
 Commoda sen-
 ta suscipienda esset, com meatum iter facientibus, defuturum. Ca-
 pitaneus verò, atque reliqua militum congregatio nobis as-
 sentiri noluerunt, sed in prioribus proposito manentes, contra di-
 ctos Carcokies milite educto progressi sunt: Cum dimidium
 milliare ab ipsis abessemus, jam ipsi castra ad radicem montis
 utrinque juxta sylvam posuerant, ut victi à nobis eo facilius
 evadere possent. Verum hoc non magno eis emolumento fuit Carcokies ca-
 omnes enim quoscumque, consequi poteramus, vel occidebamus, duntur.
 vel ut mancipia infervitutem abducebamus, ita ut hoc con-
 flitu circiter mille viros in nostram potestatem redigeremus,
 exceptis viris mulieribus, atque liberis qui trucidati fuerant.

His ita peractis, duos menses in hoc pago substitimus, qui Carcokies pa-
 tanta amplitudinis erat, ac si alij quinque coniuncti fuissent. quo amplius.
 Progressi deinde sumus usque ad Montem S. Fernandi, ubi duo
 navigia, de quib. supra cap. 44. dictum, reliqueramus. In iti-
 nere autem hoc conficiendo annum cum dimidio consumsimus, ceter annum.

12000. man-
cipiorum.

nihil aliud facientes, quam ut continua bella gereremus, Atq; in hoc itinere circiter 12000. virorum feminatum, atque puerorum, qui nobis ut mancipia servare cocebantur, in nostram potestatem redegeramus, sicut ego pro mea persona circiter 50. viros, mulieres ac pueros possidebam.

Dissidium in-
ter Capitaneos

Ad naves vero cum pervenissemus, ex populi iudicio, quem ad Brigantinarum custodiam juxta montem S. Fernandi reliqueramus percipiebamus, quale & quam hostile dissidium inier centurionem quendam Diego Abriego Hispanensem Praefectus Martinus Dominicus Eyollas navibus duabus, reliis quoque populo Capitaneum constituerat, nobis absentibus exortum esset, quantasque turbas dedissent. Diegus enim Abriegus omnino gubernationem rapere atq; sibi usurpare volebat, Id cum Dominus Francus Mendoza, tanquam ordinarius Capitaneus, atque Administrator à supremo Praefecto ad hoc constitutus ipsi indulgere nollet, contentio inter eos ita exarsit ut Abriegus rerum potitus Francum Mendozam capite percuteret.

Mendoza vi-
ctus atq; decol-
latus.

Diegus Abriegus centurio, supremo Praefecto Eyollæ per rebellionem se pertinaciter opponit, Autor literas accipit ex Germania. Cap. L.

Abriego rebel-
lis & contra
Praefectum.

Post hac tumultu in regione concitato, atq; civitate Assuntione presidio munita in nos militem educere incitabatur. Interim vero nos cum nostro supremo Capitaneo Martino Dominico Eyollas, ad urbem ascesseramus. verum Abrie-

Discordia Chri-
giano nostro
Capitaneo.

nec urbem patefacere, nec hanc ei perditionem tradere, nec etiam ipsum pro summo Praefecto, atque suo Magistratu agnoscere volebat.

Quod cum intellexisset noster Capitaneus, civitatem Asi assumpto ob-
 sumtionis Maria, omni vi adhibita, obsidione cingit, Milites statim
 vero, qui in civitate erant, cum omni conatu nos rem serio ag-
 gredi velle, cernerent, quotidie in campum prodeuntes, à no-
 stro Capiteano veniam, sibi, ignosci petebant. Hac cum Die-
 go Abriego à suis militib. animadverteret, seque huiusmodi con-
 fidere non posse: metueret etiam, ne ipsum noctu in civitate
 opprimeremus, veletiam civitatem per prodicionem capere-
 mus (quod & evenaturum fuisset) inito cum intimis suis socijs
 atque amicis, qui cum ipso faciebant, quorum 50. erant, consi-
 lio urbe excedebat. Reliqui in urbe manentes, statim, post e-
 ius abitum, civitatem nostro Praefecto deditione tradebant,
 veniam atque gratiam ab eo petentes, qua mox promissa, no-
 ster Praefectus in civitatem cum suis ingressus est.

Dicitur vero Diego Abriego cum Christianis 50. qui se
 ipsi adjunxerant, ad 30. milliaria fuga à nobis secedebat, ita
 ut contra eum nihil obtinere possemus, Ipse vero interim ubi-
 cunq. poterat, nobis damna inferret. Durabat hoc bellum in-
 ut neuter ab altero tutus esset, oppugnantibus Nam Diego d. nos belli inter
 Abriego in nullo loco diu consistens, hodie hic, cras alio loco
 cum suis versabatur, nullam nobis nocendi occasionem prater
 mittens, omnino Predonis vita ac moribus assumtis. In sum-
 ma, si noster Capitaneus quietem recuperare vellet, necesse o-
 minino erat, ut cum Diego iterum pacem atque concordiam
 sanciret, ad quam stabiliendam hoc medium inveniebat, ut Nuptia pacem
 suas duas Filias duobus cognatis Diego, quorum uni Al-
 munzo Richkel, alteri Franco legero nomen erat nuptum da-
 ret. His nuptijs pacto confirmatis pax restituebatur.

Interim, dum haec ita gerebantur, accipiebam ego ex Christophoro
 Hispania literas, quas Christophorus Raifer Eucherorum Pro-
 ser mittit au-

xeneta Hispali ad me mittebat. Huius Sebastianus Neidhartus, fratris mei Thomae Schmidelij pia memoria nomine scripserat, in ijs obnixè petens, ut quantum possibile esset, meum in patriam reditum promoverent, in quo fidelem mihi operam navavit, dictus Christophorus Raifer, nihil studij atq; impensa intermittens, ut litera mihi traderentur quas, Anno 1552. Mensis Iulij 25. die qui S. Iacobo dicatur erat, accepi.

Mense Iulio
anno 1552.

Autor petit dimissionem fluvium Parabol navigando descendens, flumen Parana ascendens. Cap. LI.

Autor Huldéricus Schmidol petiit dimissionem. Lectis his literis, atq; ijs Domino Martino Dominico Eyollas exhibitis, statim ab ipso pesij amicam atq; benevolam dimissionem, quam quidem initio recusabat, cum verò ipsi gravia, diuturna, atque molesta servitia mea recenserem, utq; etiam ipse memoria repetere posset quam diuturnam, quam fidelem Casa: Maiestati in his regionib; operam navassem, hoc etiam toto tempore, quanta pericula, quotque labores & misérias exhaustissem, proque ipso Eyollas quoties vitam atq; corpus conumq; deserto in presens discrimen adduxissem, ille in seipsum descendere, atque hac considerare coactus, me honorificè à se dimisit, datù etiam ad Casa: Maiestatem literis, quibus eam de tota regione Rio della Plata, quidq; ego in ea, dum ibi fueram, gestum, effectumq; fuerat, docebat. Has literas, cum Hispalim appulissem Casa: Maiestati ipse tradidi, atq; oratione omnem harum regionum conditionem, commemoratis circumstantijs, quam potui fidelissimè exposui.

Valedicit prefecto & socijs. Breviter etiam hic quadam de meo discessu commemoranda sunt. Cum omnibus rebus expeditis, me jam itinere accinxissem, summo nostro Prefecto, Martino Dominico Eyollas, atque reliquis meis commisionibus atq; amicis omnia fausta

fausta precatus, valedicebam. Assumebam etiam mecum 20. Assumit 20.
 Indos Carios, qui mea impedimenta, aliasq; res (quarum multos Indos.
 si us quilibet facile cogitare potest, tam longinquum iter su-
 cepturo opus est) mihi gestarent. Ob id vero, antequam lohan. Hülse-
 me in viam daturus eram, quidam è Brasilia aduenisse nun- nius Erasmi
 ciabat, Navigium ex Lisobona Portugalia aduenisse, que Schetzen Mer-
 hannus Hilsenij, Mercatoris Lisbonensis, Erasmi Schetzen An- catoris Antuer-
 tuerpiensis Proxenetæ, erat. Hanc rerum conditionem atque piensis Proxe-
 oportunitatem cum diligenter peruestigassem, iter in nomi- factorem vo-
 ne Domini ingressus sum, die S. Stephani, qui erat 26. Decemb. cant.
 Anni 1552. atq; Assumptione Mariae discedens, cum 20. meis Anno 1552. Au-
 Indis duab. Carionas, seu scaphis Rio della Plata vetus, cum jam tor reditum in
 46. miliaria consecissemus, appulimus initio ad quendam Pa- patriâ suscipit.
 gum Tuberic Sabaie nomine. In illo pago adhuc alij quatuor u- 12000. man-
 nâ cum duobus Lusitanis, se nobis conjungebant, verum his cupiorum.
 Praefectus copiam discedendi non fecerat. luberic Sabaie.
 Autoris suda-
 Illinc unâ profecti consecis 15 miliaribus, pervenimus litium.
 ad pagum Gaberetho nomine. Post hac quadriduo 16. miliaris Gaberetho 15.
 bus superatis ad quendam vicum Barotij nomine, accessimus, miliaria.
 quo iterum digressi, novem dierum itinere 54. miliaribus cõ- Barotij 16. mil-
 sectus, pervenimus ad Pagum Barede dictû, ubi baiduum substi- liaria.
 flentes, commeatum atq; scaphas quibus veheremur inquisi- Barede 54. mil-
 vimus, per centum enim miliaria Parana Fluvius navigijs Fluvium Pa-
 nobis ascendendus erat. Tandem delati ad quendam pagum ranâ ascen-
 Gingie nomine, mansimus ibi quatuor dies. Atq; huc usque dunt.
 extendit se Regio atque Imperium Cas. Maestatis, qua loca
 omniaprins populis Carios paruerant.

Huldericus Schmidelius relicto fluvio Parana,
 terra iter facit. Quidq; apud Toupin ac-
 ciderit ipsi. Cap. LII.

Taupin, vel Tou-
cupin. Regis
Portugalia
Subditi.

Post hac igitur, nempe apud nationem Toupin, incipit regio atque iurisdictio Regis Lusitania, atque cogebamur nos relicto Parana, atque scaphis, terra ad hos Toupin iter facere, quod sex menses integros durabat, in quo itinere nobis loca deserta, montes atque valles superanda erant. atque propter metum, quem nobis adferebant fera atque rapacia animalia, formnum capere et iudicium nos audebamus.

Terra iter fa-
cium.

Huius nationis homines suos hostes devorant, nihil aliud agentes, quam ut continua bella gerant. Quando victoria contra suos hostes potiuntur, hostes captivos solenni comitatu in pagum deducunt, prope modum ut apud nos in nuptiarum solennibus fieri solet. Quando aliquem captivum mactare volunt, instituunt ad hoc magnificam pompam. Interim vero dum captivus detinetur, omnia quaecumque desiderat quaesive ad ipsius voluptatem, delectationemque facere possunt, sive sint mulieres, ut cum his rem habeat, sive cibaria, sive alia res quas ipsius cor atque animus appetere potest, subministrant, usque ad eam horam, qua mors ipsi appetenda est. Alioquin hi homines nulla alia re perinde, atque assidui bellis delectantur.

Toupin An-
thro pophagi.

Toupin quib.
ceremonijs ho-
mines mactent

Hi homines etiam dies noctesque ebrjæpulæ comessationibus, atque choræis indulgent, atque in summa vitam agunt, ut Epicurei de gregi porci, ita ut satius de hac re vel scribi vel dici non possit. Homines sunt superbia atque fastu tumidi. Vinum sibi conficiunt ex farre Turcico, quo mirum in modum inebriantur, non aliter, ac si quis apud nos septembris, atque generosissimo vino repletur. Lingua eadem cum Carios utuntur, exigua tantum differentia interveniente.

Cariseba.

Ab his desectentes alium pagum accessimus, Cariseba nomine, quem etiam Toupin inhabitabant. Hi contra Christianos belligerunt: Illi vero priores Christianorum amici sunt.

In festo Palmarum, cum ad 4. milliaria cuidam pago propinquarem, diligenter praeueneramus; ut nobis à Cariseba diligenter caveremus. Non mediocri autem tum cometas penuria laborabamus, quanquam pro ea, que suppetebat, copia, adhuc aliquo usque progredi potuissemus. Verum duos ex nostris comitibus, retinere non poteramus, quin contra monita, atque obtestationes nostras in pagum proficiscerentur. Promittebamus quidem, nos ipsos expectaturos quod & faciebamus, verum vix in pagum ingressi, interfecti devoratique sunt. Postea illorum Indorum circiter quinquaginta viri ad nos veniebant, Christianorum vestitu induti, atque ad 30 passus à nobis consistentes nos alloquebantur. Hunc autem morem Indi seruant, ut, si ab adversario suo paulo remotius quis substinens, cum eo colloquatur, nihil bono in animo suo meditari praesumat.

Hulderici socij
mactati inter,
socij devoran-

Hic igitur animaduersis, arma nostra quam poteramus optime expediebamus, ex hisque querebamus, ubi nostri socij morarentur? Respondent illi in suo pago eos esse, orare ut ad eos veniamus: Sed nos eorum fraudem sentientes, non aspiciebamus. Sagittis igitur suis nos petebant, verum non diu contra nos consistebant, sed recurrentes in pagum suum circiter 6000. virorum contra nos educebant. Nos vero ad nostri defensionem nihil habebamus, praeter sylvam, quatuor tormentis aenea, atque 20. nostros Indos, ex gente Carios, qui nobiscum Assumptione profecti erant. Nihilominus tamen 4 dies in sylva per 4. dies nos sussumebamus, in nos mutuo iacula conuicentes. Quarta autem vigilia clam sylvam deserentes discessimus. Nam cibaria nos deficiebant, hostium etiam viribus contra nos invalescentibus. Accidebatque hoc nobis, quod nostrorum proverbio dicitur: Multitudo canum leporum mors est.

6000. Toupin
Vtricum oppu-
gnare velut,
se sustinent.

Illinc igitur discedentes, continuos octo dies tantum syl-
vestria loca paragrabamus, ita, ut licet longè latèque peregrina-
tibus, tamen toto vita mea tempore viam magis asperam,
molestam atq; incommodam non profectus sim; Nihil etiam
nobis, quo vesceremur erat. cogebamurque nos melle, & ra-
diculis undecung; conquisitis sustentare: ob periculum, etiam,
quod metueremus scilicet, ne nos hostes nostri insequerentur,
non tantum temporis nobis sumebamus, ut aliud serina ve-
nati essemus.

Radiculis &
melle vescun-
tur.

Biesiae.

Post hac ad nationem pervenimus, Biesiae nomine, ubi
quadriduum commorati iterum de comitatu, nobis prosexi-
mus, ad eorum verò pagum, quod nostrum tam pauci erant;
appropinquare ausi non fuimus.

Serpentes ho-
mines devo-
rant.

Apud hanc nationem Vrrquam nomine Fluvius est, in
quo matricis atque serpentes vidimus. Hispanica lingua Sche-
ve Eyba, Tuescha dictos sedecim passus longos, quatuor or-
gias crassos. Hi Serpentes multum damni dant. Si enim homo
in eo flumine lavat, aut animal aliquod tranare vult, continuo
ealis serpens adnatans, homini, vel animali caudam circum-
voluit, atque sub flumen destractum devorat, Ides semper his
capite supra aquas extrante circumspiciunt, utrum homo aut
animal aliquod, adsit, quod subito consequi atq; rapere possint.

Schebet verba.

Hinc progressi continuo integri mentis itinere circiter
100. milliaria confecimus. & tandem in amplum pagum Sche-
bet verba nomine pervenimus. & triduum ibi quie vivimus Ad-
modum enim ex itinere fessi languēbamus, nec cibarius etiam
abundantes: ut plurimum enim tantum melle, optimo tunc
cibo nostro, vivebamus. Omnes igitur, ut facile aestimari po-
test, agritudine & corporis infirmitate laborare cepimus,
cunctis penè viribus destitui, Longa enim & periculosa itine-
ra in magna paupertate, & miseria feceramus, & quod penè
praecipuum, nec cibum potumve natura cōvenientem habere.

nes lectulis, in quibus quiesceremus, recte nobis prospicere pa-
 tueramus. Lectuli enim nostri, quos nobiscum (quosq; sci: su-
 um) gestare cogebamur: ex gossypio erant, quatuor vel quin-
 que, librarum pondo habentes, atque instar retis texti. Dor-
 miturus hunc duabus arboribus alligat, seque in eum reclinans
 quiescit. Si enim in India non multi Christiani simul iter fa-
 ciunt, multo satius est, sylvam ad quietem capiendam contem-
 tum esse, quam in Indorum pagu atque domicilijs dormire.

Lectulos suos
 secum gestant.
 Usus lectulo-
 rum.

Uterius iterum progressi. pervenimus in pagum quen-
 dam Christianorum, cuius Capitaneus Iohann Reinvielle, tunc
 nostro bono, domi nox erat. Hunc enim vicum pro domo praes
 datoria habebam. Aberat autem tunc ille Capitaneus apud
 quosdam Christiano: in alio pago Vicenda nomine: De certis
 enim quibusdam rebus inter se interdum transactiones ha-
 bent. Ha Indi, (cum quibus etiam 800. Christiani in duobus
 pagu habitant) Regi Lusitaniae subiecti, sub potestate tamen
 Iean Reinvielle sunt, eique parent. Is igitur, quia suo quidem
 iudicio, 40. annos in India habitaverat, gubernationem ad-
 ministraverat, bella gesserat, atq; regionem subegerat, omni-
 no existimabat, sibi merito praeceteris rerum gubernacula
 commendanda esse: id quia non semper fiebat, bellis se mutuo
 petebant. Hinc Reinvielle, unius diei spacio 5000. Indorum
 robur cogere potest, cum Rex ne 20000. quidem congregare
 possit, tanta est eius auctoritas, atque potentia in hac regione.
 Aderat tamen domi, cum in pranominatum pagum venire-
 mus, dicti Reinvielle filius, qui satius commode atque benigne
 exceptos tractabat. Verum tamen nobis magis ab ipsis, quam
 Indis mesuere cogebamur. Quia vero res bene successerat, ni-
 hilique mali nobis acciderat, gratijs Deo omnipotenti actijs, ex
 animo laetabamur, quod absque periculo ex illo loco evaseram.

Iohann Reinvielle
 Christianoru
 domus praes-
 datoria.
 Vires atq; pot-
 tentia Iean
 Reinvielle:

℞

Hist

Huldericus Schmidel venit ad caput S. Vincentij, navigat in Hispaniam, rursus tamen ad portum Sp. S. appellere coguntur. Cap. LIII.

Appellit ad S. Vincentium.
In Julio 1553.
Petrus Rössel Domini Schertzen proxe, neta.

Inde porro progressi pervenimus ad oppidulum S. Vincentij, 20. miliaribus à prædicto pago situm. Accidit hoc Anno 1553. Iulij die 13. Ibi incidimus in navem Portugalensem, qua saccarum, Brasilia ligna, atque gossypium vehebat, sicut eam Petrus Rössel, Erasmi Schertzen Antuerpiensis Proxenetæ San. Vincentij habitans, oneraverat, hisce mercibus onustam, ad Iohannem Hülsenium Lisbonæ habitantem, qui & ipse prædicti Schertzen proxenetæ erat, transmiseret.

Prædictus Rösselius per amanter me excipiebat, atque honorificè tractabat. Promovebat etiam me apud nautas, ut me secum reciperent, atque ut me sibi commendatum haberent, intercedens, Id quod & Nauta fideliter præstiterunt, nec aliud, quod de ipsis dicam, habeo.

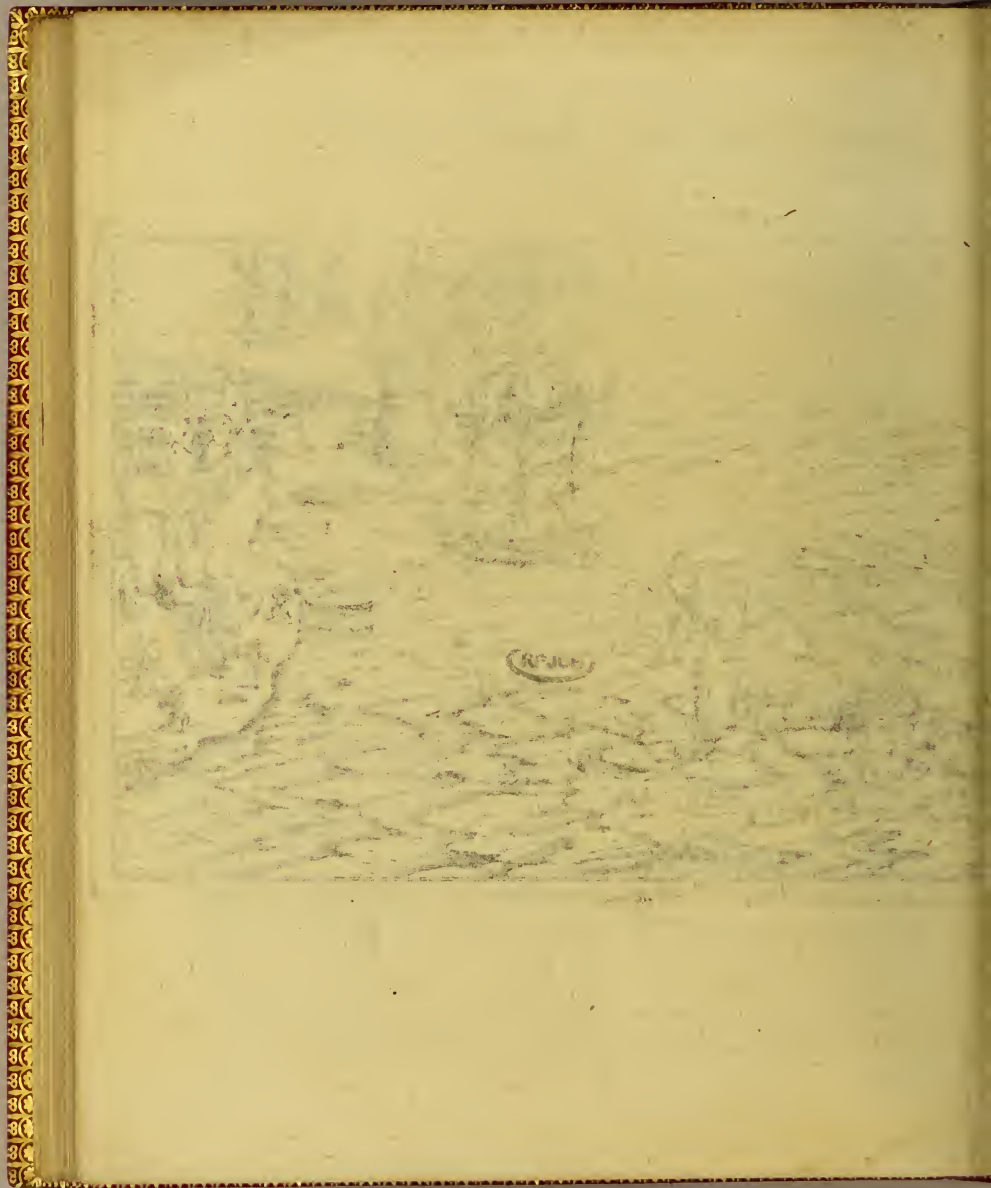
Commorati autem adhuc alios 11. dies in urbe S. Vincentij, instruximus nos omnium rerum necessariarum copiola quadam, ne quid navigantibus necessarij deesset. Numerantur autem à civitate Assumptionis Mariæ, usq; ad oppidum S. Vincentij in Brasilia 376. millistria, quæ spatio sex mensium nos consecimus.

Iter 6. mensium ab Assumptione usq; San. Vincentium.
Solvunt San. Vincentio.
Tempestas 14. Portus Sp. Sancti in Brasilia.

*Cum igitur ad iter expediti essemus, die Iohannis Baptistæ, quierat 24. Iunij Anno 1553. oppido S. Vincentij solventes, 14. dies in mari, continuis adversorum ventorum procel-
 lis agitati verfabamur, ignari omnino ubi nam locorum essemus, fracto etiam malo nostræ navis. Necessitate igitur co-
 acti navem applicabamus ad portum urbis Sp. sancti nomine, in Brasilia India, sita, qua Regi Portugalia subjecta est Hanc civita-*

Cap. 5.

97

civitatem Christiani inhabitant, qui cum uxorib. & liberis
saccarum preparant, Inveniturque ibi gossypium, & presilia
lingua in magna copia, unà cum alijs quibusdam mercibus.

In hac maris partè inter S. Vincentium & S. sanctum,
præcipuè atque omnium maximè, ingentes balena; atque
grandia cete inveniuntur, qua sepe multum damni dant.
Nam si nauta scaphis ab una navi ad aliam vebi volunt, tum Periculum à
illa balana magno agmine veniunt, inter se depugnatura, at- Batens,
que delata ad tales naviculas, subversas eas cum hominibus
demergunt, ut in aquis pereant. Ha balana semper aquas e-
vomunt, atque earum una vice tantam copiam quantam me-
diocre dolium francicum caperet, Has aquarum effusiones &
ructus continuis momentis faciunt; caput enim sub aquas
mersum statim iterum exerunt, idque noctes atque dies faci-
unt. Hac, qui non vidit, existimaturus esset, se acervum
ingentium saxorum videre. Et multa de hijs piscibus scribi
possent.

Huldericus Schmidel ex portu S. S. solvit, ad Ter-
zeram appellat atque Affores, navigaturus in-
de in Hispaniam, atq; inde in Belgi-
um tempestatum sevicia iterum
ad terram appellere cogitur.

Cap. LIII.

Navi ergo ex portu Sp. sancti egressi, continua quatuor
mensum navigatione in mari sumus, stant ab eo tempore, quo
ex dicto portu solvimus, nulla terra nobis in conspectum ve-
nires. Postea ad quandam insulam appulimus Teste de Ter-
cera nomine, Ibi nos iterum recenti comætu, pane, carne, aqua,
alijsq; rebus necessarijs instruximus Biduuna hic commorati
sumus; & paret hac Insula Regi Portugalia.

Tercera;

Appellus Lisbo-
nam 3. Septeb.
anno 1553.

Carios mori-
untur.

Hispalis.

S. Lucas

Portus S. Ma-
rie.

Calicta in Hi-
spania.

Henricus
Schertz.
Pacifcitur cum
nauclero.

Hinc solventes, post 14. dierum navigationem Lisbonam appulimus. Accidit hoc 3. Septemb. Anno 1553. cumque ibi 14. dies subsisteremus, moriebantur ex meis Indis duo, quos mecum ex illis regionibus adduxeram. Lisbona Hispalim profectus sum, 42. milliaria ab ea distantem, que spacio sex dierum confeci: Ibi autem quatuor menses hafi, donec naves omni apparatus instruerentur. Postea maritima itinere, bidui spacio Hispali solvens ad civitatem S. Lucae appuli, atque unam tantum noctem ibi mansi. Terram deinde itinere unius diei perveni ad aliam civitatem, qua portus S. Mariae dicitur. A qua discedens iterum unius die terrestri itinere perveni ad civitatem Caesicam nomine, ultra mare quatuor milliariibus indessitam, ad quam naves Hollandicae stabant in Belgicum navigatione, Harum numero 25. erant, omnes magna, quas Hülckas vocant. Inter has 25. naves una erat grandior, atque reliquis elegantior recens exstructa, qua semel tantum Anterpiam in Hispaniam iter fecerat. Consulebant autem mercatores, ut hac recenti navi veherer, cuius nauclero, viro probato atque honesto, Henrico Schertz, nomen erat, Cum hoc igitur de nauclero, victu, & alijs rebus ad hanc profectioem necessarijs pactus, illo vesperi me ad iter ingrediendum comparabam, omnibus meis impedimentis, vino, pane, & similibus, cum aliquot Psittacis, etiam quos mecum ex India attuleram, in navem deportatis: In primis vero & hoc cum dicto nauclero egeram, ut tantum gratificatus, de tempore atque hora sui abitus me commonesaceret, quod & in tempore se facturum, seque me relicto, hinc non abiturum sancte promiserat.

Illa autem nocte dictus nauclerus, vinum bibendo se largius invitaverat, ita ut, meo magno bono, me per oblivionem in hospitio relicto, duab. horis ante solis ortum Gubernatori navis mandaret, ut sublatiis ancoris ex portu solveret.

Summo igitur mane, cum viscerem ubi navis esset, jam illa integri

integri miliaris spacio à terra discesserat; Necessario igitur mihi de alia navicircumspicere, cumq, eius Patrono, de novo pacifici cogebat, cui etiam tantum, quantum priori, numerandum erat.

Huldericus magno suo commo- do à Nauctero neglectus.

Hic igitur 24. navibus portu egressi, initio tres dies com- modo vento utebamur, postea vero horribili tempestate ex contrarijs ventis coorta, in cepto itinere progredi non potui- mus. Hæsimus tamen ita, magno cum periculo totum adhuc obitiduum, opportuniores atque mitiores ventos expectan- tes, verum quo diutius morabamur, eo magis procella, atque maris furibundi tempestates contra nos invalescebant, ita ut in mari non amplius nos sustinere possemus, sed eadem viâ quâ exteramus regredi. cogeremur.

Navigia ex Calicia,

Propter tempe- states navibus regrediuntur.

Cantus autem navibus, ut dictum est, necessario regre- dientibus accidit, ut Henrici Scherzen navis (cui meas recu- las cum omni impedimento imposueram, quique me, per obli- vionem Calicia in hospitio reliquerat) inter omnes reliquis postrema esset, cumq, à Calicia non amplius quam milliare ab- essemus, jam nox erat, & densa tenebra. Ideo classis præse- ctus, lucernam de navi suspendebat, ut reliquarum navium gubernatores viderent, quâ ipsis sequendum esset. Cum au- tem jam Caliciam appulissemus, quæque naves jactis ancoris figebantur, et classis præfectus etiam lucernam removebat. In- ter ea in littore (bono consilio tamen) ignis accenditur, verum hic ignis, proh dolor, Henrico Scherzen, eiusque navi magno incommodo fuit. Ignis autem dictus juxta molam quandam, ad bombardæ jactum à Calicia excitatus erat. Recta autem dirigebat dictus Henricus Scherz suam navim versus excita- tum ignem, non aliter ratus; quam esse eam lucernam à Præ- fecto classis suspensam.

Gubernator navis ab igne deceptus.

Huic igitur igni, cum jam appropinquaret navis, magno impetu atque vi, saxis in mari luentib, ita allisa est, ut con-

Naufragium,

fracta, in aliquot millia partium dissilierit, atq; submersa fuerit, una cum hominib. & mercibus universis, pereuntib. intra hora quadrantem. 22. personis, ita ut tantum Nauclerus & Gubernator magno arboris trunco adherentes, vivi evaderent. Simule etiam submersa pericrunt 6. cista auro atq; argento repleta, qua Cæsa. Maiestati tradenda erant, & multe merces mercatorum. ita ut hoc naufragium multus procul dubio causa extrema paupertatis fuerit. Gratias ergo maximas ego omnipotenti Deo egi qui pro sua clemētia impediverat, ne & ego in eam navem receptus, unā navigarem.

6. cista auro
atq; argento
repleta mer-
guntur.

Huldericus Schmidel iterum Calicia Antuer- pnam navigat. Cap. LV.

Calicia in Hi-
spania

Post hac biduum Calicia substitimus: In festo autem Andree Apostoli iterum solventes Antuerpnam versus naves direximus. Sed & in hoc itinere saevissimis tempestatib. jactati sumus, ita ut nautæ etiam jurati sanctè affirmarent, se proximis 20. annis, aut etiam toto tempore, quo mare navigassent, tam saevas tempestates, atque horribiles ventorum turbines atque collisiones easque tam diurnas non expertos esse.

Cum igitur ad quendam Angliæ portum Vieth nomine appelleremus, nulla navium nostrarum vel malas, vel rudentes, vel mimium quidquam eorum, qua navibus regendus necessaria erant, amplius habebat, Et si hac profectio adhuc paucos dies toleranda fuisset, nulla ex his 24. navibus salva evassisset. Sed Deus omnipotens singulari quodam exemplo suam potentiam in hoc nostro periculo, nobis ostendit, atque protegere fecit, quod nos in hoc tanto infortunio potente sua manu protegens, ex media morte retraxit atque liberavit. Nam circa eundem ipsum locum, eod. die, qui anno 1554. initium præbuerat, 8. navigia cum universis hominib. & mercibus,

cibus, & quicquid præterea rerum preciosarum vixerant, submersa miserabiliter perierant, ita ut ex hominibus ne unus quidem saluus evaserit. Factumque est hoc triste atque calamitosum naufragium inter Galliam atque Angliam.

In hoc igitur Angliæ portu VViech quadriduum commorati, nos aliquantulum recolligebamus. Et cum naves nostras, pro viribus & facultatibus, presentibus, instaurissemus, illinc iterum solventes Brabantiam versus contendimus, & tandem Armevenam civitatem Seelandia, ad quam magnorum navigiorum statio est, appulimus: distatque hac civitas à portu VViech 47. milliaria. Illinc Antuerpiam 24. milliaria à dicta civitate distantem, navigantes, ad eum salvi atque incolumes pervenimus Anno Christi 1554. mensis Iannarii die 26.

Epilogus.

Ita post elapsos viginti annos, singulari Dei omnipotentis cura atque providentia ad eum locum, unde solveram apuli: Interim vero, quanta pericula vitæ atque corporis, quantum famem, quot miseras, curas sollicitudines, atque angustias in peragranda Indorum nationibus, sustinuerim, atque exhausserim, ex historica expositione satis intelligi potest. Scio

ago Deo eterno atque omnipotenti, gratias, quas possim animo concipere, maximas, quod me salvum feliciter ad ea loca reduxerit, è quibus ante annos totos 20. egressus fui: ipsi sit laus & honor in seculorum æternitates, Amen.

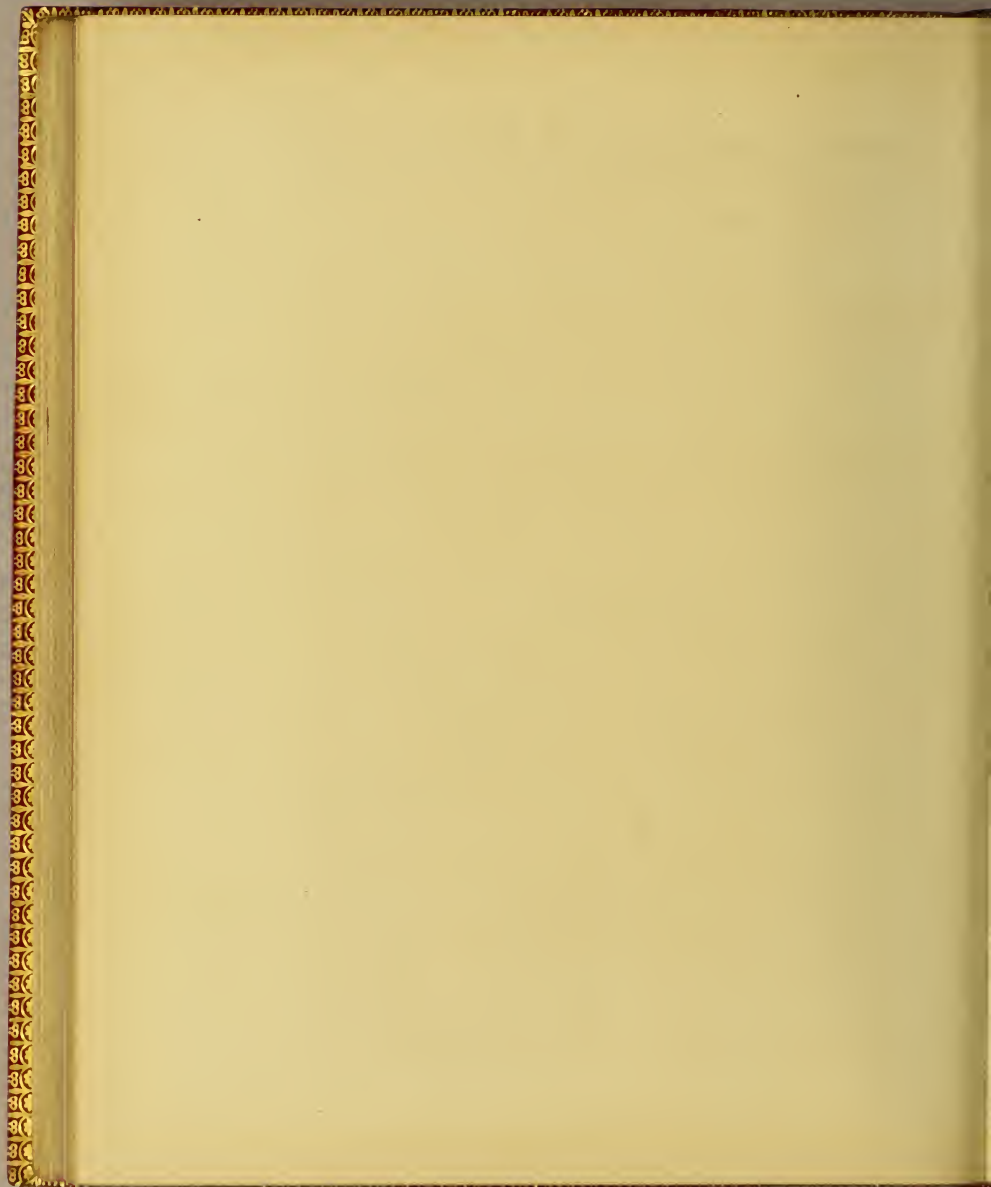
201

The first part of the book is devoted to a general
 description of the country and its inhabitants.
 The author describes the various tribes and
 their customs and manners. He also mentions
 the different religions and superstitions which
 are prevalent among them. The second part
 of the book is a history of the country
 from the earliest times to the present day.
 The author traces the progress of the
 country from a state of barbarism to a
 state of civilization. He mentions the
 various wars and revolutions which have
 taken place in the country. The third part
 of the book is a description of the
 natural history of the country. The author
 describes the different plants and animals
 which are found in the country. He also
 mentions the different minerals and metals
 which are found in the country. The fourth
 part of the book is a description of the
 arts and manufactures of the country. The
 author describes the different trades and
 professions which are pursued in the
 country. He also mentions the different
 arts and manufactures which are
 practiced in the country. The fifth part
 of the book is a description of the
 government and laws of the country. The
 author describes the different forms of
 government which have been practiced in
 the country. He also mentions the
 different laws and customs which are
 observed in the country.

History of the Country

The history of the country is divided into
 three periods. The first period is the
 period of barbarism. The second period
 is the period of civilization. The third
 period is the period of decay. The author
 describes the progress of the country
 from a state of barbarism to a state of
 civilization. He mentions the various
 wars and revolutions which have taken
 place in the country. The author also
 describes the different forms of
 government which have been practiced in
 the country. He also mentions the
 different laws and customs which are
 observed in the country.

J
Hulsius
pt. 4
1599
2
cop. 2

